Ч. 235 (14.779). Львів, неділя 24. жовтня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-28
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Італія приступила до японсько-німецького протибольшевицького пакту?

„Таймс" звертає увагу, що німецький амбасадор з Льондону Рібентроп та японський з Берліна Музакаї, які підписали свого часу японсько-німецький протибольшевицький договір, тепер виїхали до Риму. З того „Таймс" вносить, що оба дипльомати мають обговорити питання, чи Італія не приступила би до того договору.

Японський щоденник „Ніші-Ніші" подекуди потверджує це припущення. Він подає за добрим джерелом, що Італія порозумілася з Японією щодо участи у брюсельській конференції сигнатарів договору 9-ох, що „Ніші-Ніші" уважає важною і характеристичною подією.

Чого китайці сподіваються від брюсельської конференції?

Китайське товариство прихильників Ліги Націй вислало міжнародньому союзові товариств Ліги телеграму, в якій дякує Зборам Ліги та просить обєднані в союзі товариства і зближені організації, щоб вони вплинули на свої уряди щодо приспішення брюсельської конференції. Товариство хотіло би, щоб конференція довела до 1) евакуації японців, 2) взаїмних зобовязань неагресії, 3) медіяції для полагоди основних питань конфлкіту. Якщо Японія спаралїжує праці конференції, треба проти неї виступити з господарськими санкціями.

Завзятий китайський наступ під Шангаем.

Вчора досвіта китайські війська розвинули завзятий наступ на всіх відтинках шангайського фронту; китайські літаки тричі збомбардували японські становища, японські кораблі обстрілювали Путун. Метою наступу було вбити клин в японські становища — це подекуди пощастило.

КИТАЙСЬКИЙ КОМУНІКАТ.

Китайський штаб повідомляє, що у вчорашньому наступі китайці зліквідували вилім у їхніх становищах, спричинений японським наступом від каналу Вентсіянан. Наступи і протинаступи йдуть по собі без перерви, втрати по обох боках дуже великі. Японці обстрілюють Чапей, китайці Тонку та японські кораблі.

ПЕРЕРИВАЮТЬ ТАМИ.

Райтер подає з Пекіну, що китайці знищили таму на ріці Тугай, щоби спинити японський наступ. Дооколичні села залиті водою.

Наради ґенеральних штабів балканської антанти.

В найближчих днях відбудеться в Анкарі конференція шефів ґенеральних штабів держав балканської антанти (Туреччини, Греції, Югославії та Румунії).

ПЕРЕД ЧИСТКОЮ В РУМУНСЬКОМУ СТАРШИНСЬКОМУ КОРПУСІ.

Тому, що в румунській армії є за багато старшин, зокрема вищих, король Карло видав учора декрет, що дозволить відмолодити старшинський корпус. Від тепер переноситимуть у стан супочинку старшин, які 3 до 5 разів (залежно від ступня) дістали неґативну річну оцінку. Введено нові межі віку: для молодших старшин 47 літ, для штабових 49, для ґенералів 57 до 61. Деяких старшин, що не відповідають службовим вимогам, перенесуть у стан супочинку вже 31. ц. м.

Чесько-словацька умова у Пітсбурґу неважна?

ОБУРЕННЯ СЛОВАКІВ.

Словацька преса пригадує, що чехословацький президент Масарик заявив був свого часу в листі до провідника словаків о. Глінки, що чесько-словацька умова підписана в Пітсбурґу є фальсифікатом, бо при підписанні її зайшли деякі неформальности. Заяву Масарика підхопили чеські централісти і доказують, що Словацька Ліґа в Америці, яка в імені словаків підписала ту умову, не істнувала, бо не була зареєстрована в жадному уряді; тому умову підписану тою Ліґою належить уважати неважною.

Словацька преса пятнує таке становище чеських централістів і доказує, що Слов. Ліґа істнувала від 1907 року; а згідно з американськими законами реєстрація товариств не є конечна.

„Словак" пригадує, що теперішній президент Бенеш приняв від словаків 55.000 долярів, донька президента приняла від них 70.000 дол. на Червоний Хрест, а сам Масарик приняв раз 10 тисяч, другий раз 200 тисяч долярів і т. д. Тоді американських словаків чехи не вважали за „фальшівників документів".

Консолідація чи диференціяція?

Львів, 23. жовтня 1937.

Ч. 235 (14.779). Львів, неділя 24. жовтня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Італія приступила до японсько-німецького протибольшевицького пакту?

„Таймс" звертає увагу, що німецький амбасадор з Льондону Рібентроп та японський з Берліна Музакаі, які підписали свого часу японсько-німецький протибольшевицький договір, тепер виїхали до Риму. З того „Таймс" вносить, що оба дипльомати мають обговорити питання, чи Італія не приступила би до того договору.

Японський щоденник „Ніші-Ніші" подекуди потверджує це припущення. Він подає за добрим джерелом, що Італія порозумілася з Японією щодо участи у брюсельській конференції сигнатарів договору 9-ох, що „Ніші-Ніші" уважає важною і характеристичною подією.

Чого китайці сподіваються від брюсельської конференції?

Китайське товариство прихильників Ліги Націй вислало міжнародньому союзові товариств Ліги телеграму, в якій дякує Зборам Ліги та просить обєднані в союзі товариства і близькі організації, щоб вони вплинули на свої уряди щодо приспішення брюсельської конференції. Товариство хотіло би, щоб конференція довела до 1) евакуації японців, 2) взаїмних зобовязань неагресії, 3) медіяції для полагоди основних питань конфлкіту. Якщо Японія спаралізує праці конференції, треба проти неї виступити з господарськими санкціями.

Завзятий китайський наступ під Шангаєм.

Вчора досвіта китайські війська розвинули завзятий наступ на всіх відтинках шангайського фронту; китайські літаки тричі збомбардували японські становища, японські кораблі обстрілювали Путун. Метою наступу було вбити клин в японські становища — це подекуди пощастило.

КИТАЙСЬКИЙ КОМУНІКАТ

Китайський штаб повідомляє, що у вчорашньому наступі китайці зліквідували вилім у їхніх становищах, спричинений японським наступом від каналу Вентсіяонан. Наступи і протинаступи йдуть по собі без перерви, втрати по обох боках дуже великі. Японці обстрілюють Чапей, китайці Тонку та японські кораблі.

ПЕРЕРИВАЮТЬ ТАМИ.

Райтер подає з Пекіну, що китайці знищили таму на ріці Тугай, щоби спинити японський наступ. Дооколичні села залиті водою.

Наради ґенеральних штабів балканської антанти.

В найближчих днях відбудеться в Анкарі конференція шефів ґенеральних штабів держав балканської антанти (Туреччини, Греції, Югославії та Румунії).

ПЕРЕД ЧИСТКОЮ В РУМУНСЬКОМУ СТАРШИНСЬКОМУ КОРПУСІ.

Тому, що в румунській армії є за багато старшин, зокрема вищих, король Карло видав учора декрет, що дозволить відмолодити старшинський корпус. Від тепер переноситимуть у стан супочинку старшин, які 3 до 5 разів (залежно від ступня) дістали неґативну річну оцінку. Введено нові межі віку: для молодших старшин 47 літ, для штабових 49, для ґенералів 57 до 61. Деяких старшин, що не відповідають службовим вимогам, перенесуть у стан супочинку вже 31. ц. м.

Чесько-словацька умова у Пітсбурґу неважна?

ОБУРЕННЯ СЛОВАКІВ.

Словацька преса пригадує, що чехословацький президент Масарик заявив був свого часу в листі до провідника словаків о. Глінки, що чесько-словацька умова підписана в Пітсбургу є фальсифікатом, бо при підписанні її зайшли деякі неформальности. Заяву Масарика підхопили чеські централісти і доказують, що Словацька Ліга в Америці, яка в імені словаків підписала ту умову, не істнувала, бо не була зареєстрована в американському уряді; тому умову підписану тою Лігою, належить уважати неважною.

Словацька преса пятнує таке становище чеських централістів і доказує, що Слов. Ліґа істнувала від 1907 року; а згідно з американськими законами реєстрація товариств не є конечна.

„Словак" пригадує, що теперішній президент Бенеш приняв від словаків 55.000 долярів, донька президента приняла від них 70.000 дол. на Червоний Хрест, а сам Масарик приняв раз 10 тисяч, другий раз 200 тисяч долярів і т. д. Тоді американських словаків чехи не вважали за „фальшівників документів".

Консолідація чи диференціяція?

Львів, 23. жовтня 1937.

Про відносини у польському суспільно-політичному таборі можна сказати латинським зворотом „рес інстітута порро трактатур", що в нашій мові звучить далеко коротше — „далі буде" чи просто „продовження". Продовження — без швидкого закінчення. Те, що ми писали кілька тижнів тому: „польський хаос продовжується" — зберігає свою вартість надалі, з тією ріжницею, що всетаки у польському міжпартійному укладі сил поволі виставють наверх деякі виразніші обриси.

У польських журналістичних і політичних колах істнує сьогодні загальний погляд на ролю, яку вже відіграла голосна у свому часі ідеольогічна декларація полк. Коца, яка формально заініціювала акцію ОЗН: та декларація, яка мала на меті сконсолідувати політично польське громадянство — причинилась покищо до консолідації ріжних опозиційних груп та до диференціяції колишнього санаційного таобру (ББ). Може в отій характеристиці є трохи злоби, а проте вона відповідає фактичному станові річей. Коли сьогодні говориться про „декомпозицію", то кожний поляк і неполяк думає передусім про декомпозицію у тому таборі, який перейняв спадщину 1926 року, себто втримав себе при владі і своїми людьми зберігає режім, формально опертий на конституцію і виборчу ординацію. І хоч полк. Ковалевський, шеф штабу ОЗН, показував недавно представникові „Фелькішер Беобахтер-у" мапу широко розбудованої організаційної сітки ОЗН у цілій державі, то проте мабуть і він сам, людина з великим організаційним досвідом, здає собі справу, що не кожна шпилька з коліровою головкою, застромлена у стінну мапу, має однакову питому вагу, та що неодна з них є на ділі позицією мертвою, ба навіть фіктивною. Особливо важко казати про суспільницьку вартість і тривку силу такої організації, до якої вступають всі товариства а організації

Але одночасно метушиться вся опозиція: і та, що стояла поза санаційним табором і та з колишнього ББ. Хадеція і НПР обєднались в „Партію Праці", а Юзеф Галлер, як чоловий фірмант, має притягати до неї симпатії широкого польського по-ендецьки думаючого громадянства, головно на Познанщині і Шлеську. Поза новою партією залишились колишні хадеки, що перейшли до ендеко-санаційного табору, як кс. Шидельський чи проф. Туліє. На терені сойму склався „Демократичний Клюб", що його „сірою еміненцією" є — як впевняє п. Мацкевіч зі „Слова" — колишній директор політичного департаменту і віцеміністр внутр. справ, Генрих Кавецький. Поза ним, про якого демократичний лібералізм (у національній політиці) годі булоб на підставі істор. фактів говорити, є в отому Клюбі одиниці, що справді своїми іменами вказують на можливість гуртування довкола себе якогось нового польського демократичного табору. Спроби ендеків відразу причіпити марку тому таборові „масонів" і мало-не крипто-агентури Комінтерну — аж надто тенденційні і неповажні.

В останніх кількох днях маємо свіжу подію — поклик варшавського щоденника „АБЦ", колишнього центрального органу ОНР, до всіх „народовців" обєднатись у „конфедерації" на платформі 10-ти засадничих точок, що їх кожний „народовець" признає. Іронічна постава „Варш. Дзенніка Народового", який зрештою ту пропозицію промовчує і тільки між рядками з неї кепкує собі, так само, як виразно негативна відповідь ендеко-санаційної групи Шталя-Грабика в останньому „Дзенніку Польськім" не ворожить успіху тій ініціятиві опозиційних польських націоналістів.

Таким робом Стронніцтво Народове залишиться надалі самостійною опозиційною партією з власними внутр. ферментами, поруч із якою є такі виразні і впливові опозиційні партії: Партія Праці, Стронніцтво Людове і ППС. Нова демократична партія будаб мабуть координуючим звеном поміж тими трьома партіями, головно поміж людовцями і пепесами, з тим, що давні хадеки й енперовці з Партії Праці стоялиб найдальше офіціяльної ендеції. Всі інші групи, групки, кліки, котерії та навіть окремі „дикі" діячі є саме тим елементом, який викликує фермент і в нутрі самих отих партій і в цілому польському громадянстві.

Нераз уже показалось, що виразна ідеольоґічна диференціяція є найкращим шляхом до консолідації. Можливо, що тим шляхом іде тепер і польський політичний світ. Але покищо видно більше проявів — ділитися, ніж обєднуватись.

Хвиля комунізму у Франції заломана.

ПІСЛЯ ФРАНЦУСЬКИХ КАНТОНАЛЬНИХ ВИБОРІВ.

Париж, 19. жовтня 1937.

Французи голосували проти диктатури. Вислід кантональних (самоуправних) виборів є найкращим доказом на це.

На 1526 кандидатів комуністи здобули тільки 41 місць (2,68 відсотків). Сталося це по найзавзятіших зусиллях комуністичної пропаганди, яка очевидно відбулася в атмосфері повної політичної свободи, яку забезпечує французька конституція (воля преси, воля віч і т. д.) і при велитенських фінансових спроможностях французької секції III-го Інтернаціоналу.

Законним шляхом дорога до влади є зачинена французьким комуністам волею нації — стверджує нині французька національна преса. А про якийнебудь комуністичний замах у Франції тут ніхто і ніколи не думав (ми не кажемо, що не писав, бо у Франції все вільно писати, а французькі пресові і то такі части „фортіссіма" роблять передовім велике враження закордоном!).

Соціяльна французька партія (партія Ля Рока) і французька людова партія (партія Доріота) роблять щойно перші політичні кроки. Ля Рокові припало 14 мандатів, і Доріотові 2. Перший володіє сьогодні великим ранішнім політичним щоденником „Ле Пті Журналь", другий вечірнім щоденником „Ля Ліберте". В обох тих націоналістичних партіях є великий ентузіязм та багато членів, але покищо вони не грають майже ніякої ролі в політичній французькій дійсності.

Режім Третьої Республики стоїть, як досі, непохитно. Кріза режіму, що заповідалася і по подіях з 6. лютого 1934-го року, і підчас страйкової робітничої хвилі з 1936. року, була тільки переходовою недугою, а по короткім часі покищо все вернулось у старе русло.

Ми ще раз пригадуємо дві маркантні події: упадок уряду Думерґа і упадок уряду Блюма — оба уряди, які прийшли до влади серед ентузіязму правої або лівої юрби. І та права чи ліва вулиця опісля мовчала, коли парлямент ліквідував тих переходових божків.

Французькі міщанські партії, які на перший погляд дуже розпорошені, бо мають ріжні назви: радикалів, лівих республиканців і т. д. і т. д., але творять один бльок, не випускають державної керми зі своїх рук, та зручними маневрами розбивають кожну спробу диктатури. Це їм тим лекше вдається, бо за громадянською свободою є майже ціле суспільство.

Французькі міщанські партії зовсім не противляться, ба навіть підсичують ненависть французького робітника до фашизму. Ця ненависть до фашизму є їм вигідна на внутрішньому терені, а вона теж і потрібна для національної оборони. Нині французьке робітництво піде до війська, на випадок війни, без найменшого опору, бо якщо Франція малаб колись воювати, то хіба тільки з фашистівськими державами (так бодай каже ґеографія). Отже злучити соціяльну і національну ненависть в одно, є в інтересі цілої Франції.

Знову боротьба з комуністичною пропагандою у Франції є вправді затяжна, але розмірно легка з уваги на високий життєвий стандард французького робітництва і способу його думання. Французький робітник є „буржуа" міщанина у своєму приватному житті. Якщо навіть він по партійній приналежності „комуніст", то завжди мріє про свою власну хату і городець, ба навіть дуже часто він є і власником такої посілости. В уяві французького робітника-комуніста комунізм має йому тільки прискорити темпо, щоб він став справжнім „буржуа". А сам провід французької комуністичної партії не має нпр. взагалі ніякого соціяльного еквіваленту — даруйте за цей приклад — між найбагатшими українцями в Галичині. Якщо ті наші „багатирі" заробляли б по сто тисяч золотих річно, то менш-більш моглиб видержати крок з тими провідними французькими „пролетарями"!

Франція є велитенською буржуазною дійсністю без соціяльних пропастей між поодинокими суспільними клясами. В тім і її рівновага. Останні кантональні вибори зберігли стан посідання міщанських партій. Дрібні пересунення „на право" і „на ліво" — це завжди буває, і колесо режіму йде далі втертим шляхом. Переглядаємо цілу французьку пресу: всі вдоволені.

Юрій Студинський.

Винахідники нової мови.

РУСОТЯПСЬКА „ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ" У РОЛІ ФІЛЬОЛЬОҐІЧНОГО СПЕЦА.

Наші галицькі москвофіли мають тепер знамениту конюнктуру: з одного боку програма „нормалізації" дає їм в руку демаґоґічний арґумент, що ось — мовляв — не з Польщею треба порозуміюватись а з Росією, з другого боку протиукраїнська наґінка польського громадянства каже їм мерщій до тієї наґінки прилучатись та ще дужче всіх і вся проти українського національного табору нацьковувати. Ми є свідками величезної активізації галицьких москвофілів, яким іде на руку і краківський „ІКЦ" і вся ендецька та крипто-ендецька преса і місцева адміністрація. Залишаємо на боці політичний глузд такої роботи і її можливі наслідки, обмежуємось покищо тільки до ствердження цього факту. Фактом є, що наші галицькі москвофіли піднесли голову, метушаться і дозволяють собі на речі, на які раніш не зважувались та яких інколи просто — соромились.

До таких москвофільських випадів з останнього часу належить м. ін. напасть „Землі і Волі" з 10. ц. м. на українські шкільні підручники за їх — українську мову! Нечувана річ: анонімові піванальфабети стають на котурни, зодягаються в тоґу знавців літературної мови, горочать теревені на культурні теми, яких кожна культурна людина XX. століття повинна стидатись, і провокують польську державну шкільну владу до зміни свого становища супроти затверджених шкільних підручників, і то саме в тих випадках, коли тій владі пощастило найти дійсно добрих, совісних і чесних авторів, які і влади не підвели ані з політичного ані педагоґічного боку і не викликують застережень рідного громадянства.

У згаданому числі русотяпської газетки появилась атака на „дику українізацію шкільних підручників в державних школах", при чому якийсь анонімовий анальфабет виписав з букваря „Моя перша читанка" низку гарних, добрих, загально відомих і вживаних українських слів, писаних згідно з останнім прийнятим правописом, ніби, на доказ, що це „полтавський діялект", або „новомодні українські язикові ковалі". Землевольському русотяпові не подоба-

зації якнебудь звязані з державним буджетом і адміністрації — залежні. Ніде правди діти: ідеольогічна вірність грає в таких випадках не завжди головну ролю.

Саме на ідеольогічному грунті ОЗН виявляє покищо все ще мозаїку, в якій годі зорієнтуватись: може це й було саме завданням організаторів, щоб гуртувати людей і групи взаємно дуже ріжнородні, обєднані тільки найширшою плятформою, в проте у життевій практиці це не мила для ока мозаїка, тільки какофонія барв і тонів. Про хитання ОЗН поміж лівицею і правицею була вже нераз у нас мова з низкою конкретних прикладів. Остаточно перемогла орієнтація на національну правицю, при чому прийнято її ідеольогію, але не зеднано собі її організаційних кадрів. Націоналізм ендеків та ОНР з придбанням щонайвище одиниць з ендецького й ОНР-івського табору та з дальшим істнуванням тих груп, як організації і течії, — це мабуть єдиний практичний вислід тієї правої орієнтації ОЗН. До того висліду доходить: невдоволення соціяльно правої групи консерватистів, які саме кричать про залив ОЗН-у „радикалами" (вони мають на увазі „направячів") та обтяження моральної гіпотеки актами насильства, що їх почали доконувати колишні ОНР-івці, тепер члени ОЗН-івського „Звйонзку Млодей Всі".

Додаймо ще незясоване взаємне відношення уряду та ОЗН, поділ проурядової преси на ріжні відтіни, галіматіяс на терені сойму і сенату з відомими престіжевими амбіціями обох маршалів законодат. палат, — все воно мусить викликувати вражіння хаосу. Тому неначе автоматично виринула справа передусім авторитетного й центрального пресового органу ОЗН: останні звістки про те, що таким органом стає „Ґазета Польська", кажуть не тільки про усунення непорозумінь поміж теперішнім проводом ОЗН і п. Медзінським на ближче невідомій нам плятформі (кружляє про це безліч поголосок, які визначують п. Медзінському ріжні становища в державній ерархії та передбачують ріжні зміни у проводі ОЗН), але й про щораз яскравіше перетворювання ОЗН на політичну партію з монопольними впливами на хід державних справ та на персональні справи у державній верхівці. Авдієнція п. Коца у президента разом з марш. Сміґлим-Ридзом і премієром та участь п. Коца у конференції премієра з воєводами — видимий знак того процесу. Тому, що прихід нової буджетової сесії мусить вияснити ситуацію на відтинку самого уряду — мабуть уже дуже швидко ОЗН виступить у новому своєму характері. Якщо до того часу не зміниться ендецький підхід тієї організації до ріжних актуальних справ польського державного життя, основний на польському націоналістичному ексклюзивізмі та на утотожнюванні понять польський нарід і польська держава, то прихід ОЗН до безпосередньої влади не буде для нас явищем дуже відрадним, явищем, яке давалоб надії, що в сучасній сумній польсько-українській дійсности зміниться щонебудь на краще.

Але одночасно метушиться вся опозиція: і та, що стояла поза санаційним табором і та з колишнього ББ. Хадеція і НПР обєднались в „Партію Праці", а Юзеф Галлер, як чоловий фірмант, має притягати до неї симпатії широкого польського по-ендецьки думаючого громадянства, головно на Познанщині і Шлеську. Поза новою партією залишились колишні хадеки, що перейшли до ендеко-санаційного табору, як кс. Шидельський чи проф. Тулє. На терені сойму склався „Демократичний Клюб", що його „сірою еміненцією" є — як впевняє п. Мацкевіч зі „Слова" — колишній директор політичного департаменту і віцеміністр внутр. справ, Генрих Кавецький. Поза ним, про якого демократичний лібералізм (у національній політиці) годі булоб на підставі істор. фактів говорити, є в отому Клюбі одиниці, що справді своїми іменами вказують на можливість гуртування довкола себе якогось нового польського демократичного табору. Спроби ендеків відразу причіпити марку тому таборові „масонів" і мало-не крипто-аґентури Комінтерну — аж надто тенденційні і неповажні.

В останніх кількох днях маємо свіжу подію — поклик варшавського щоденника „АБЦ", колишнього центрального орґану ОНР, до всіх „народовців" обєднатись у „конфедерації" на плятформі 10-ти засадничих точок, що їх кожний „народовець" признає. Іронічна постава „Варш. Дзенніка Народового", який зрештою ту пропозицію промовчує і тільки між рядками з неї кепкує собі, так само, як виразно неґативна відповідь ендеко-санаційної групи Шталя-Гребика в останньому „Дзенніку Польскім" не ворожить успіху тій ініціятиві опозиційних польських націоналістів.

Таким робом Стронніцтво Народове залишиться надалі самостійною опозиційною партією з власними внутр. ферментами, поруч із якою є такі виразні і впливові опозиційні партії: Партія Праці, Стронніцтво Людове і ППС. Нова демократична партія булаб мабуть координуючим звеном поміж тими трьома партіями, головно поміж людовцями і пепеесами, з тим, що давні хадеки й енпеpовці з Партії Праці стоялиб найдальше офіціяльної ендеції. Всі інші групи, групки, кліки, котерії та навіть окремі „дикі" діячі є саме тим елементом, який викликує фермент і в нутрі самих отих партій і в цілому польському громадянстві.

Нераз уже показалось, що виразна ідеольоґічна диференціяція є найкращим шляхом до консолідації. Можливо, що тим шляхом іде тепер і польський політичний світ. Але покищо видно більше проявів — ділитися, ніж обєднуватись.

Хвиля комунізму у Франції заломана.

ПІСЛЯ ФРАНЦУСЬКИХ КАНТОНАЛЬНИХ ВИБОРІВ.

Париж, 19. жовтня 1937.

Французи голосували проти диктатури. Вислід кантональних (самоуправних) виборів є найкращим доказом на це.

На 1526 кандидатів комуністи здобули тільки 41 місць (2,68 відсотків). Сталося це по найзавзятіших зусиллях комуністичної пропаґанди, яка очевидно відбулася в атмосфері повної політичної свободи, яку забезпечує французька конституція (воля преси, воля віч і т. д.) і при велитенських фінансових спроможностях французької секції III-го Інтернаціоналу.

Законним шляхом дорога до влади є зачинена французьким комуністам волею нації — стверджує нині французька національна преса. А про якийнебудь комуністичний замах у Франції тут ніхто і ніколи не думав (ми не кажемо, що не писав, бо у Франції все вільно писати, а французькі пресові і то такі часті „фортіссіма" роблять передовім велике вражіння закордоном!).

Соціяльна французька партія (партія Ля Рока) і французька людова партія (партія Доріота) роблять щойно перші політичні кроки. Ля Рокові припало 14 мандатів, і Доріотові 2. Перший володіє сьогодні великим ранішним політичним щоденником „Ле Пті Журналь", другий вечірнім щоденником „Ля Ліберте". В обох тих націоналістичних партіях є великий ентузіязм та багато членів, але покищо вони не грають майже ніякої ролі в політичній французькій дійсності.

Режім Третьої Республики стоїть, як досі, непохитно. Кріза режіму, що заповідалася і по подіях з 6. лютого 1934-го року, і підчас страйкової робітничої хвилі з 1936. року, була тільки переходовою недугою, а по короткім часі покищо все вернулось у старе русло.

Ми ще раз пригадуємо дві маркантні події: упадок уряду Думерґа і упадок уряду Блюма — оба уряди, які прийшли до влади серед ентузіязму правої або лівої юрби. І та права чи ліва вулиця опісля мовчала, коли парлямент ліквідував тих переходових божків.

Французькі міщанські партії, які на перший погляд дуже розпорошені, бо мають ріжні назви: радикалів, лівих республиканців і т. д. і т. д., але творять один бльок, не випускають державної керми зі своїх рук, та зручними маневрами розбивають кожну спробу диктатури. Це їм тим лекше вдається, бо за громадянською свободою є майже ціле суспільство.

Французькі міщанські партії зовсім не противляться, ба навіть підсичують ненависть французького робітника до фашизму. Ця ненависть до фашизму є їм вигідна на внутрішньому терені, а вона теж і потрібна для національної оборони. Нині французьке робітництво піде до війська, на випадок війни, без найменшого опору, бо якщо Франція малаб колись воювати, то хіба тільки з фашистівськими державами (так бодай каже ґеографія). Отже злучити соціяльну і національну ненависть в одно, є в інтересі цілої Франції.

Знову боротьба з комуністичною пропаґандою у Франції є вправді затяжна, але розмірно легка з уваги на високий життєвий стандард французького робітництва і способу його думання. Французький робітник є „буржуа" міщанина у своєму приватному житті. Якщо навіть він по партійній приналежності „комуніст", то завжди мріє про свою власну хату і городець, ба навіть дуже часто він є і власником такої посілости. В уяві французького робітника-комуніста,комунізм має йому тільки прискорити темпо, щоб він став справжнім „буржуа". А сам провід французької комуністичної партії не має нпр. взагалі ніякого соціяльного еквіваленту — даруйте за цей приклад — між найбагатшими українцями в Галичині. Якщо ті наші „багатирі" зароблялиб по сто тисяч золотих річно, то менш-більш моглиб видержати крок з тими провідними французькими „пролетарями"!

Франція є велитенською буржуазною дійсністю без соціяльних пропастей між поодинокими суспільними клясами. В тім і її рівновага. Останні кантональні вибори зберігли стан посідання міщанських партій. Дрібні пересунення „на право" і „на ліво" — це завжди буває, і колесо режіму йде далі втертим шляхом. Переглядаємо цілу французьку пресу: всі вдоволені.

Юрій Студинський.

Винахідники нової мови.

РУСОТЯПСЬКА „ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ" У РОЛІ ФІЛЬОЛЬОҐІЧНОГО СПЕЦА.

Наші галицькі москвофіли мають тепер знамениту конюнктуру: з одного боку програма „нормалізації" дає їм в руку демаґоґічний арґумент, що ось — мовляв — не з Польщею треба порозумівατись а з Росією, з другого боку протиукраїнська нагінка польського громадянства каже їм мерщій до тієї нагінки прилучатись та ще дужче всіх і вся проти українського національного табору нацьковувати. Ми є свідками величезної активізації галицьких москвофілів, яким іде на руку і краківський „ІКЦ" і вся ендецька та крипто-ендецька преса і місцева адміністрація. Залишаємо на боці політичний глузд такої роботи і її можливі наслідки, обмежуємось покищо тільки до ствердження цього факту. Фактом є, що наші галицькі москвофіли піднесли голову, метушаться і дозволяють собі на речі, на які раніш не зважувались та яких іноколи просто — соромились.

До таких москвофільських випадів з останнього часу належить м. ін. напасть „Землі і Волі" з 10. ц. м. на українські шкільні підручники за їх — українську мову! Нечувана річ: анонімові піванальфабети стають на котурни, зодягаються в тоґу знавців літературної мови, горочать теревені на культурні теми, яких кожна культурна людина XX. століття повинна стидатись, і провокують польську державну шкільну владу до зміни свого становища супроти затверджених шкільних підручників, і то саме в тих випадках, коли тій владі пощастило найти дійсно добрих, совісних і чесних авторів, які і влади не підвели ані з політичного ані педаґоґічного боку і не викликують застережень рідного громадянства.

У згаданому числі русотяпської ґазетки появилась атака на „дику українізацію шкільних підручників в державних школах", при чому якийсь анонімовий анальфабет виписав з буквара „Моя перша читанка" низку гарних, добрих, загально відомих і вживаних українських слів, писаних згідно з останнім прийнятим правописом, ніби, на доказ, що це „полтавський діялект", або „новомодні українські язикові ковалі". Землевольському русотяпові не подоба-

...ються такі слова й граматичні форми та пра... як „метелик, бджілка, квітня неділя, ...вжний, посутеніло, галуззя, вороння, зав... сьома, стрепіхатий, бажання, коліровий, ... птаха, ввечорі, усі, джерело, один од... і т. д. і т. п.“, себто загально сьогодні ... та найширше народом уживані слова ... форми. „Земля і Воля“ поконикується на на... сама — очевидно — зеленого поняття не ... про чисту українську народню мову та ... народню мову приймаючи власну тарабар... і т. зв. популярно-газетну хлопістику, що ... деякі львівські газетярі селянських ...писів, ті, які якраз село, його мову та роз... мовні тенденції — знають якнайменше!

Який це „спец“ від фільольоґії у „Землі і Волі“, про це найкраще свідчить мова тої га... Це не мова, а якийсь фільольоґічний ди... якась диковина, т. зв. волюпік, злшок ...них літературних мов, вульгаристики та ...них штудерних новотворів, складених всу... духові усіх тих мов, які там помішані. Ось квітки з одної тільки сторінки „Землі і Волі“, тої самої, на якій красується та „фільольо...на“ стаття:

„современний, преувеличений, взглядом, ...соке напряжения, возможность, обществен...ість, ісключительний, постоянний, существующий, сорозмірно, вмісто, взираючий, законодательство, послідне обстоятельство, в данім случаю, значене, представитель...“

Автентичне! Хто сумнівається, хай загляне до „Землі і Волі“, ч. 39 з дня 10. жовтня 1937 року (після народин Христа, а не зперед Христової епохи). Нахапався бідолаха кепської російщини, нахапався трохи польських слів, до одних попричіплював українські, до інших польські, то знову московські кінцівки, і вийшла саламаха, яка має посмак деяких доморослих „писаній“ з XVI—XVII. століття. Така тарабарщина має символізувати „ідеольоґію“ „єдінства русской культури“: це акуратно та самісінька ідеольоґія, якою кермуються московсько-большевицькі цензори, які „вичищують“ українську мову, викидаючи зі словників та з видань Держвидату безліч добрих українських слів та вводючи туди або чисто російські слова, або виразні москалізми, або слова чужі, латинського, німецького чи французького походження. „Земля і Воля“ є на найкращій дорозі до пропаґанди таких „руских“ слів, як „одеколон, парікмахер, бутерброт, ландшафт, ґалстук“ та інші „шлакбауми“. Знаємо, що в кацапському перекладі „Ой, не ходи Грицю“ звучить: „Ой не хаді Ґріша та на жур фікс, бо там зліє дієвкі зроблять тебе кнікс“. Але з того ще не виходить, щоб такі „сюрпризи“ робити нашим дітям. Їх можна щонайвище робити поміж вулицею Бляхарською та Вірменською у Львові і в канцелярії о. Я. Медвецького в Риманові.

Про те, що таке літературна мова, що таке її розвоєві тенденції, що таке добрі й погані мовні новотвори, що таке основна засада новітньої педаґоґіки вчити дітей від найменшого дитинства літературної мови, який поділ славянських мов, що таке мова, що її говір та що говірка, і чим мова ріжниться від тарабарщини — цього всього „спец“ від „Землі і Волі“ зеленого поняття не має. Він поняття не має, що кожний нарід має лише одну літературну мову, без огляду навіть на найбільшу скількість її говорів та що при складанні словника живої літературної мови користуються в усіх культурних народів тими самими критеріями. Вкінці він видно не знає, що всі шкільні підручники, від букварів аж до підручників для усіх високих шкіл — є складані тою самою одною літературною мовою. Цього всього „спец“ літературної мови в „Землі і Волі“ не знає. І слушно: навіщо це йому знати, коли його річ не культура і не шкільництво, а пропаґанда русотяпства, яка на першому місці ставить собі благородну ціль — пакостити українцям і українству всіми можливими способами, серед яких брехня є найлекшим способом. „Взираючи на обстоятельство данного политического момента следует возпользовати существующе ісключительне польско-украінске напряжение і постоянними ложами очернити украінскі учебники взглядом польских властей“ — ось таку сентенцію, як мотто, повинен виписати автор тієї нікчемної напасти на добрий шкільний буквар та заплескають йому в долоні всі ті, яким узагалі українські букварі, решта українських шкіл та й сама українська дітвора є сіллю в оці. Ад майорем Московіє ґльоріям...

Д-Р СТЕПАН БАРАН.

На переломі рр. 1919-20 в Камянці на Поділлі.

ПАМЯТИ МИХАЙЛА КОРЧИНСЬКОГО.

В осінню днину 7. жовтня ц. р. у Львові відійшов від нас на завжди один з передових борців за кращу долю українського народу, один зі співтворців і керманичів його найновішої державности і визначний робітник при варстаті сірої щоденної творчої національної праці, що було йому імя: Михайло Агафонович Корчинський. Ширші теплі згадки про нього написали вже на сторінках „Діла“ Володимир Дорошенко і Павло Зайцев, де й дали нарис покійного як людини і громадянина. Не довідавшися вчас про смерть свого покійного приятеля, не зміг я віддати йому останньої товариської прислуги, то й уважаю своїм обовязком докинути від себе на цьому місці кілька теплих спогадів на його свіжу передчасну могилу.

Особисто пізнав я пок. Михайла Корчинського з кінцем листопада 1919 р. в Камянці на Поділлі, небавком після виїзду звідтам уряду УНР і галицької диктатури та відходу решток армії УНР й УГА в напрямі на Деражню й Любар... Виїхав з Камянця на північ головний отаман Симон Петлюра і на південь на Дністер і Румунію 15. листопада 1919 р. галицький диктатор д-р Евген Петрушевич. З ними виїхали і їхні найближчі співробітники, а до Камянця в понеділок 17. листопада 1919 р. вмашерували польські військові частини. Як репрезентант уряду УНР лишився тут у характері його головноуповаженого міністр віроісповідань і ректор камянецького університету проф. Іван Огієнко, однак без ближчих інструкцій свого уряду, а навіть довший час і без звязків з ним. У Камянці залишились численні урядовці обох урядів — наддніпрянського й галицького та поодинокі члени обох армій та багато галицьких збігців, що в половині липня 1919 р. разом з галицьким урядом УГА вийшли за Збруч.

Влада у Камянці та в цілій прифронтовій смузі за Збручем, що її заняло польське військо, опинилась фактично в цілости у польських руках, при чому командант польських частин, стаціонованих у Камянці, майор Борута Спехович окремими афішами анектував негайно Камянець для Польщі. Розпочалися безчисленні реєстрації, ревізії, накази і заказы, реквізиції та вивіз українського державного й недержавного майна за Збруч у Галичину і дальше в Польщу. Зникла численна досі в Камянці українська преса ріжного партійного калібру, а невисокої політичної та публіцистичної вартости; друкований опісля на жовтій макулятурі один невеличкий український щоденник, обложений у додатку строгою військовою цензурою не давав навіть обширнішого інформаційного матеріялу, бо й сам його не мав. Камянець з дня на день прибирав щораз більше зовнішній польський вигляд і польська окупаційна влада не рахувалася майже зовсім з потребами місцевого українського життя.

Але воно не заникло і під окупаційною владою. Наростаючі щораз-то нові конфлікти старався по своїм силам усунути або злагіднити проф. Іван Огієнко, а й саме наше громадянство не залишило думки та спроб наладнати нове життя у змінених відносинах. Польська влада слідкувала пильно передовсім за галичанами, яких по переведенні реєстрації стала арештувати й висилювати в Галичину. В галицькій харчівні і чайні на Старому Пляні було з кожним днем менше людей, бо по волі й неволі мусіли вони подаватися з поворотом на захід. А всеж залишився там чималий гурток галичан аж до початків липня 1920 р., до хвилини, як до Смотрича доходили большевицькі загони, і перейшов назад Збруч щойно під їх напором.

До Камянця приїхав я з Відня 31. жовтня 1919 р., на два тижні перед повним провалом фронту і виїздом української влади з Камянця, тому, що румуни задержали мене разом з транспортом Українського Червоного Хреста майже шість тижнів і тримали довший час у містечку Атаки над Дністром у Бесарабії напроти Могилева. В Камянці стрінувся я і говорив довше і з Петлюрою і з Петрушевичем, брав участь у кількох політичних та військових нарадах галичан і наддніпрянців, але це вже було в часі, коли розвал фронту був відомий. Це й була трагедія тотипокутника смерти.

...ються такі слова й граматичні форми та правописи, як „метелик, бджілка, квітня неділя, справжній, посутеніло, галуззя, ворання, завжди, сьома, стрепіхатий, бажання, коліровий, одного..., птаха, ввечорі, усі, джерело, один одного і т. д. і т. п.“, себто загально сьогодні прийняті та найширше народом уживані слова й форми. „Земля і Воля“ покликується на народ, сама — очевидно — зеленого поняття не маючи про чисту українську народню мову та ...народню мову приймаючи власну тарабарщину і т. зв. популярно-газетну хлопістику, що її вживають деякі львівські газетярі селянських часописів, ті, які якраз село, його мову та розвоєві мовні тенденції — знають якнайменше!

Який це „спец“ від фільольоґії у „Землі і Волі“, про це найкраще свідчить мова тої газети. Це не мова, а якийсь фільольоґічний дивоглад, якась диковина, т. зв. волюпік, зліпок різних літературних мов, вульґаристики та власних штудерних новотворів, складених всупереч духові усіх тих мов, які там помішані. Ось квітки з одної тільки сторінки „Землі і Волі“, тої самої, на якій красується та „фільольоґічна“ стаття:

„современний, преувеличений, взглядом, високе напряження, возможность, общественність, ісключительний, постоянний, существуючий, сорозмірно, вмісто, взираючий, законодательство, послідне обстоятельство, в данім случаю, значене, представитель...“

Автентичне! Хто сумнівається, хай загляне до „Землі і Волі“, ч. 39 з дня 10. жовтня 1937 року (після народин Христа, а не зперед Христової епохи). Нахапався бідолаха кепської російщини, нахапався трохи польських слів, до одних попричіплював українські, до інших польські, то знову московські кінцівки, і вийшла саламаха, яка має посмак деяких доморослих „писаній“ з XVI—XVII. століття. Така тарабарщина має символізувати „ідеольоґію“ „єдінства русской культури“: це акуратно та самісінька ідеольоґія, якою кермуються московсько-большевицькі цензори, які „вичищують“ українську мову, викидаючи зі словників та з видань Держвидату безліч добрих українських слів та вводючи туди або чисто російські слова, або виразні москалізми, або слова чужі, латинського, німецького чи французького походження. „Земля і Воля“ є на найкращій дорозі до пропаґанди таких „руских“ слів, як „одеколон, парікмахер, бутерброт, ландшафт, ґалстук“ та інші „шлакбауми“. Знаємо, що в кацапському перекладі „Ой, не ходи Грицю“ звучить: „Ой не хаді Гріша та на жур фікс, бо там зліє дієвкі зроблять тебе кнікс“. Але з того ще не виходить, щоб такі „сюрпризи“ робити нашим дітям. Їх можна щонайвище робити поміж вулицею Бляхарською та Вірменською у Львові і в канцелярії о. Я. Медвецького в Риманові.

Про те, що таке літературна мова, що таке її розвоєві тенденції, що таке добрі й погані мовні новотвори, що таке основна засада новітньої педаґоґіки вчити дітей від найменшого дитинства літературної мови, який поділ слов'янських мов, що таке мова, що її говір та що говірка, і чим мова ріжниться від тарабарщини — цього всього „спец“ від „Землі і Волі“ зеленого поняття не має. Він поняття не має, що кожний нарід має лише одну літературну мову, без огляду навіть на найбільшу скількість її говорів та що при складанні словника живої літературної мови користуються в усіх культурних народів тими самими критеріями. Вкінці він видно не знає, що всі шкільні підручники, від букварів аж до підручників для усіх високих шкіл — є складані тою самою одною літературною мовою. Цього всього „спец“ літературної мови в „Землі і Волі“ не знає. І слушно: навіщо це йому знати, коли його річ не культура і не шкільництво, а пропаґанда русотяпства, яка на першому місці ставить собі благородну ціль — пакостити українцям і українству всіми можливими способами, серед яких брехня є найлекшим способом. „Взираючи на обстоятельство данного политического момента следует возпользовати существующе ісключительне польско-украінске напряженіе і постоянними ложами очерняти украінскі учебники взглядом польских властей“ — ось таку сентенцію, як мотто, повинен виписати автор тієї нікчемної напасти на добрий шкільний буквар та заплескають йому в долоні всі ті, яким узагалі українські букварі, решта українських шкіл та й сама українська дітвора є сіллю в оці. Ад майорем Московіє ґльоріям...

Д-Р СТЕПАН БАРАН.

На переломі рр. 1919-20 в Камянці на Поділлі.

ПАМЯТИ МИХАЙЛА КОРЧИНСЬКОГО.

В осінню днину 7. жовтня ц. р. у Львові відійшов від нас на завжди один з передових борців за кращу долю українського народу, один зі співтворців і керманичів його найновішої державности і визначний робітник при варстаті сірої щоденної творчої національної праці, що було йому імя: Михайло Агафонович Корчинський. Ширші теплі згадки про нього написали вже на сторінках „Діла“ Володимир Дорошенко і Павло Зайцев, де й дали нарис покійного як людини і громадянина. Не дізнавшися вчас про смерть свого покійного приятеля, не зміг я віддати йому останньої товариської прислуги, то й уважаю своїм обовязком докинути від себе на цьому місці кілька теплих слів на його свіжу передчасну могилу.

Особисто пізнав я пок. Михайла Корчинського з кінцем листопада 1919 р. в Камянці на Поділлі, небавком після виїзду звідтам уряду УНР і галицької диктатури та відходу решток армії УНР й УГА в напрямі на Деражню й Уманщину. Виїхав з Камянця на північ головний отаман Симон Петлюра і на південь на Дністер у Румунію 15. листопада 1919 р. галицький диктатор д-р Евген Петрушевич. З ними виїхали і їхні найближчі співробітники, а до Камянця в понеділок 17. листопада 1919 р. вмашерували польські військові частини. Як репрезентант уряду УНР лишився тут у характері його головноуповаженого міністр віросповідань і ректор камянецького університету проф. Іван Огієнко, однак без ближчих інструкцій свого уряду, а навіть довший час і без звязків з ним. У Камянці залишились численні урядовці обох урядів — наддніпрянського й галицького та поодинокі члени обох армій та багато галицьких збігців, що в половині липня 1919 р. разом з галицьким урядом УГА вийшли за Збруч.

Влада у Камянці та в цілій прифронтовій смузі за Збручем, що її заняло польське військо, опинилась фактично в цілости у польських руках, при чому командант польських частин, стаціонованих у Камянці, майор Борута Спєхович окремими афішами анексував негайно Камянець для Польщі. Розпочалися безчисленні реєстрації, ревізії, накази і заказы, реквізиції та вивіз українського державного й недержавного майна за Збруч у Галичину і дальше в Польщу. Зникла численна досі в Камянці українська преса ріжного партійного калібру, а невисокої політичної та публіцистичної вартости; друкований опісля на жовтій макулятурі один невеличкий український щоденник, обложений у додатку строгою військовою цензурою не давав навіть обширнішого інформаційного матеріялу, бо й сам його не мав. Камянець з дня на день прибирав щораз більше зовнішній польський вигляд і польська окупаційна влада не рахувалася майже зовсім з потребами місцевого українського життя.

Але воно не заникло і під окупаційною владою. Наростаючі щораз-то нові конфлікти старався по своїм силам усунути або злагіднити проф. Іван Огієнко, а й саме наше громадянство не залишило думки та спроб наладнати нове життя у змінених відносинах. Польська влада слідкувала пильно передовсім за галичанами, яких по переведенні реєстрації стала арештувати й виселювати в Галичину. В галицькій харчівні і чайні на Старому Пляні було з кожним днем менше людей, бо по волі й неволі мусіли вони подаватися з поворотом на захід. А всеж залишився там чималий гурток галичан аж до початків липня 1920 р., до хвилини, як до Смотрича доходили большевицькі загони, і перейшов назад Збруч щойно під їх напором.

До Камянця приїхав я з Відня 31. жовтня 1919 р., на два тижні перед повним провалом фронту і виїздом української влади з Камянця, тому, що румуни задержали мене разом з транспортом Українського Червоного Хреста майже шість тижнів і тримали довший час у містечку Атаки над Дністром у Бесарабії напроти Могилева. В Камянці стрінувся я і говорив довше і з Петлюрою і з Петрушевичем, брав участь у кількох політичних та військових нарадах галичан і наддніпрянців, але це вже було в часі, коли розвал фронту був відомий. Це й була трагедія зотнпокутника смерти.

Співпраця дому і школи.

(БАТЬКІВСЬКИЙ КРУЖОК ПОВИНЕН БУТИ ПРИ КОЖНІЙ ШКОЛІ.)

Проблема виховання молоді дуже складна. Вимагає вона тісної співпраці орґанізованого громадянства і школи.

Цікава історична перспектива виховної проблеми. Впадає вона на переміну з одної крайности в другу. Раз вона є виключним обовязком і привілеєм родини, то переходить до компетенції громадянства, держави і навпаки.

Нині виховні функції молоді поділені між родину та державу. Родина забезпечує дитині основи фізичного виховання (істнування), а держава взяла на себе обовязок дбати про духовий і суспільний розвиток молодого громадянина. Ясно, що між тими двома чинниками виховання мусить прийти до порозуміння, до гармонійної співпраці. Повний брак цього порозуміння або велика розбіжність у засобах, методах і цілях мусить спричинити застій в одній ділянці виховання або й підкопати основи цілости виховання.

Давно вже, на кількадесять літ до війни поширювали педагоги-теоретики погляд, що між родиною і школою мусить прийти до співпраці у вихованні молоді. Цеї очевидної правди ніхто не заперечував, але й ніхто не міг певно сказати в чім річ конкретно, в яких формах повинна проявлятися ця співпраця.

Щойно повоєнне лихоліття допомогло практично розвязати це питання в масовому розумінні. В перших повоєнних роках заповнила шкільні мури безпритульна молодь, безбатченки, голодні, босі, холодні, часто без даху над головою. Що мала зробити школа з цією молоддю? Вона могла її тільки вчити. Тимчасом масу бідних дітей, безпритульних треба було нагодувати, взути та огріти.

Тут прийшло школі в допомогу орґанізоване громадянство, передовсім найбільше зацікавлені шари суспільства, самі батьки шкільної молоді. При школах у більших і менших містах повставали Батьківські Кружки, що доживлювали, одягали, взували та огрівали незаможню молодь. Врятували вони неодну людську одиницю перед загибіллю, отерли неодну скрітську сльозу. Отже цілу основу фізичного виховання взяли Батьківські Кружки на себе. На цьому саме відтинку викристалізувалися в твердій практиці життя перші засоби та методи гармонійної співпраці дому і школи над вихованням шкільної молоді.

Не забулося ще воєнне та повоєнне лихоліття, як на народи впало інше стихійне нещастя — господарська кріза та лихо безробіття. У школах не забракло бідної, безпомічної молоді, що потребувала дальше родинної опіки. Батьківські Кружки мусіли продовжувати дальше та продовжують по нинішній день свою співпрацю в школах. Під їх дбайливою опікою заступає школа частинно незаможній молоді родину, батьківський дім. Тут вони снідають, обідають, а навіть перебувають у теплі до пізного вечора. Зі шкільних кухонь Батьківських Кружків користають і заможніші діти за невеликою оплатою, маючи можливість покріпитися підчас павз теплим молоком, кавою, чоколядою, чаем, хлібом та овочами. Значить — Батьківські Кружки забезпечують з повним успіхом основи фізичного виховання шкільної молоді.

В самих початках обмежувалися Батьківські Кружки до своїх власних матеріяльних засобів. Тепер починають вони щораз частіше користати в допомог міністерства суспільної опіки через воєвідські комітети, з фондів самоврядування, з прилюдних збірок тощо.

Практика життя примушує Батьківські Кружки поглиблювати та поширювати свою працю. Нині вже поширюють вони свою опіку над моральним вихованням молоді, журяться шкільними бібліотеками, допомагають молоді в орґанізуванні її культурно-освітньої праці на терені школи, дбають про її товариське виховання та огляду. Чим далі, то виховні компетенції та обовязки Батьківських Кружків будуть ще більше поглиблюватися та поширюватися. Недалекий уже той час, що виховної праці деяких шкіл без діяльної співпраці Батьківських Кружків не можна буде подумати.

На жаль, ця суспільно-виховна акція не дійшла ще до наших сільських шкіл, не охопила ще сільських шкільних дітей. А треба її поширити і на наші села і то негайно. Наше село стоїть нині в обличчі нового грізного лиха — невідхильної пролетаризації. Ця пролетаризація вже почалася, вже є!

Цю пролетаризацію найвидніше в сільській школі. Наші сільські школи переповнені вщерть бідними дітьми, виголоднілими, недоживленими, вимарнілими, неодягненими, майже босими. Хто раз побачить ці діти, той не заперечить, що наша сільська молодь фізично нидіє, вироджується. Звідсіль простісенький шлях до фізичної загибелі народу. Ніхто сільськими бідними дітьми не цікавиться та не журиться. Ми так уже традиційно привикли до того, що сільська дитина може бідувати, жити в голоді та холоді, що вважаємо це майже нормальним явищем. Тимчасом це „нормальне“ явище веде в простій лінії до такого „ненормального“ закінчення, як — фізична смерть нації!

Бідними дітьми в сільських школах мусимо негайно заопікуватися. Цю опіку повинні перебрати на себе Батьківські Кружки. Повинні вони бути при всіх школах не лише у великих і менших містах, але також і у малих містечках та селах. Треба звернути увагу на найдорогоцінніший скарб народу — дітей і молодь. Рятунок цього скарбу є рятунком нації в теперішньому та майбутньому.

Надходить зима. Оживе акція зимової допомоги бідним. Невже в тій акції наші маломістечкові та сільські бідні діти не займуть належної їм позиції?

Отже справа наладнання опіки над маломістечковими та сільськими шкільними дітьми, справа орґанізації Батьківських Кружків при школах повинна стати черговим завданням та обовязком провідників нашого культурно-освітнього, господарського і політичного життя.

Допоможім нашим дітям, заопікуймося їх вихованням!

І. Ю.

Заходив я тоді й до льокалю Українського Клюбу в Камянці на Поділлі, де і стрінувся та запізнався з цілим гуртом наддніпрянських діячів. Між ними пізнав я Івана Липу, Михайла Корчинського, Михайла Білинського, Всеволода Голубовича, Івана Кобзу, Миколу Баєра, місцевого діяча Віктора Приходька та чимало інших. Зжився я швидко і заприязнився головно із трьома з них — нині покійними: Корчинським, Липою і Білинським та бував опісля частим гостем у хаті Корчинського і Липи.

Найближче був я до Мих. Корчинського. Він, молодий ще тоді, так сказатиб наполів галичанин, з духовного стану, що колись вийшов з Галичини, подібно як і рід Михайла Білинського — уроджений в Залучі над Збручем — освічений і в додатку з мого фаху (правник-адвокат), незабаром знайшов зі мною спільну мову і спільну працю. Галичину бачив ще маленьким хлопцем крізь невеличку річку Збруч, а українського національного світогляду й патріотизму набрався вже як питомець духовної семинарії в недалекому Камянці, що видала чимало українських діячів, подібно як і духовна семинарія в Полтаві. З Галичиною та її відносинами віч-на-віч стрінувся М. Корчинський щойно після російської революції літом 1917 р., як повітовий комісар (староста) в Товмачі, звідки небавком перейшов на заступника губерніяльного комісаря в Чернівцях. Про свій побут там у цьому характері згадував покійний нераз, а пізнавши тут ближче наше громадянство, духовенство, навчився його високо цінити. І воно віддало йому заслужено свою останню духовну прислугу.

В Українському Клюбі, як ще більше в його мешканні біля нового моста, де мешкав з дружиною Ядвигою з шести чи семилітньою донечкою Галею і маленьким синком Мішею, і куди заходила невеличка й чепурненька — теж покійна нині — Лідія Миколаївна Бурмістренко, як теж і в мешканні давнього одеського діяча лікаря Івана Львовича Липи на Старому Пляні, де знову забігав часто темпераментний Михайло Іванович Білинський, — обговорювали ми нераз наші громадські справи. З тих розмов і плянів вийшло незабаром конкретне діло, яким була Всеукраїнська Національна Рада в Камянці на Поділлі.

Зорганізувалася вона 11. січня 1920 р. Обєднавши в собі усі тоді репрезентовані в Камянці українські політичні партії обох боків Збруча й найважніші громадські організації, поставила собі вона за головну мету працю в державному будівництві на засадах демократичного парляментаризму. Головою її став соціяліст-федераліст (ес-ер) Михайло Агафонович Корчинський, я заступником голови, членами президії покійні сьогодні Іван Львович Липа (соціяліст-самостійник) та Іван Іванович Кобза, міський голова Камянця на Поділлі (хлібороб-демократ). Ця нова політична всеукраїнська організація, якій уміло проводив увесь час М. Корчинський, відограла велику і творчу роботу у так званім камянецькім періоді нашої найновішої історії. Закінчила вона свою працю прийняттям та ухваленням 13. травня 1920 р. на основі мого еляборату першого подрібно скодифікованого проекту устрою Української Держави, оголошеного опісля (в 1920 р.) друком у Львові п. н. „Устрій Української Держави“. Ближче про Камянецьку Всеукраїнську Національну Раду та її праці писав я в „Ділі“ ч. 5. з 7. січня 1937 р. у статті п. н. „Камянецька Національна Рада“ і тому тут цього не буду повторювати.

* * *

До Галичини з Камянця виїхав я разом з М. Корчинським 10. липня 1920 р. По короткому побуті у Варшаві й Тарнові осів М. Корчинський у Львові, де знайшов працю як начальник правного відділу Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Для нашого громадянства і для цілої низки наших товариств та установ не залишився він чужий, вкладаючи у них свою цінну творчу працю. Залишив по собі і як правник тривкішу памятку. Є нею „Кооперативне право“ з коментарями, якого гарна українська мова та правнича термінольоґія будуть довго цінним джерелом передовсім для українських правників у Польщі.

Спочив на Галицькій Землі, для якої працював останніх кільканадцять літ свого життя. Став недалеким сусідом свого приятеля Івана Львовича Липи, що спочиває вічним сном на цвинтарі у Винниках біля Львова. Про обох і згадають у нас у слушному часі

Співпраця дому і школи.

(БАТЬКІВСЬКИЙ КРУЖОК ПОВИНЕН БУТИ ПРИ КОЖНІЙ ШКОЛІ.)

Проблема виховання молоді дуже складна. Вимагає вона тісної співпраці організованого громадянства і школи.

Цікава історична перспектива виховної проблеми. Впадає вона на переміну з одної крайности в другу. Раз вона є виключним обовязком і привілеєм родини, то переходить до компетенції громадянства, держави і навпаки.

Нині виховні функції молоді поділені між родину та державу. Родина забезпечує дитині основи фізичного виховання (іствування), а держава взяла на себе обовязок дбати про духовий і суспільний розвиток молодого громадянина. Ясно, що між тими двома чинниками виховання мусить прийти до порозуміння, до гармонійної співпраці. Повний брак цього порозуміння або велика розбіжність у засобах, методах і цілях мусить спричинити застій в одній ділянці виховання або й підкопати основи цілости виховання.

Давно вже, на кількадесять літ до війни поширювали педагоги-теоретики погляд, що між родиною і школою мусить прийти до співпраці у вихованні молоді. Цієї очевидної правди ніхто не заперечував, але й ніхто не міг певно сказати в чім річ конкретно, в яких формах повинна проявлятися ця співпраця.

Щойно повоєнне лихоліття допомогло практично розвязати це питання в масовому розумінні. В перших повоєнних роках заповнила шкільні мури безпритульна молодь, безбатченки, голодні, босі, холодні, часто без даху над головою. Що мала зробити школа з цією молоддю? Вона могла її тільки вчити. Тимчасом масу бідних дітей, безпритульних треба було нагодувати, взути та огріти.

Тут прийшло школі в допомогу організоване громадянство, передовсім найбільше зацікавлені шари суспільства, самі батьки шкільної молоді. При школах у більших і менших містах повставали Батьківські Кружки, що доживлювали, одягали, взували та огрівали незаможню молодь. Врятували вони неодну людську одиницю перед загибіллю, отерли неодну сирітську сльозу. Отже цілу основу фізичного виховання взяли Батьківські Кружки на себе. На цьому саме відтинку викристалізувалися в твердій практиці життя перші засоби та методи гармонійної співпраці дому і школи над вихованням шкільної молоді.

Не забулося ще воєнне повоєнне лихоліття, як на народи впало інше стихійне нещастя — господарська кріза та лихо безробіття. У школах не забракло бідної, безпомічної молоді, що потребувала дальше родинної опіки. Батьківські Кружки мусіли продовжувати дальше та продовжують по нинішній день свою співпрацю в школах. Під їх дбайливою опікою заступає школа частинно незаможній молоді родину, батьківський дім. Тут вони снідають, обідають, а навіть перебувають у теплі до пізного вечора. Зі шкільних кухонь Батьківських Кружків користають і заможніші діти за невеликою оплатою, маючи можливість покріпитися підчас павз теплим молоком, кавою, чоколядою, чаєм, хлібом та овочами. Значить — Батьківські Кружки забезпечують з повним успіхом основи фізичного виховання шкільної молоді.

В самих початках обмежувалися Батьківські Кружки до своїх власних матеріяльних засобів. Тепер починають вони щораз частіше користати з допомог міністерства суспільної опіки через воєвідські комітети, з фондів самоврядування, з прилюдних збірок тощо.

Практика життя примушує Батьківські Кружки поглиблювати та поширювати свою працю. Нині вже поширюють вони свою опіку над моральним вихованням молоді, журяться шкільними бібліотеками, допомагають молоді в організуванні її культурно-освітньої праці на терені школи, дбають про її товариське виховання та огляду. Чим далі, то виховні компетенції та обовязки Батьківських Кружків будуть ще більше поглиблюватися та поширюватися. Недалекий уже той час, що виховної праці деяких шкіл без діяльної співпраці Батьківських Кружків не можна буде подумати.

На жаль, ця суспільно-виховна акція не дійшла ще до наших сільських шкіл, не охопила ще сільських шкільних дітей. А треба її поширити і на наші села і то негайно. Наше село стоїть нині в обличчі нового грізного лиха — невідхильної пролетаризації. Ця пролетаризація вже почалася, вже є!

Цю пролетаризацію найвидніше в сільській школі. Наші сільські школи переповнені вщерть бідними дітьми, виголоднілими, недоживленими, вимарнілими, неодягненими, майже босими. Хто раз побачить ці діти, той не заперечить, що наша сільська молодь фізично нидіє, вироджується. Звідсіль простісенький шлях до фізичної загибелі народу. Ніхто сільськими бідними дітьми не цікавиться та не журиться. Ми так уже традиційно привикли до того, що сільська дитина може бідувати, жити в голоді та холоді, що вважаємо це майже нормальним явищем. Тимчасом це „нормальне" явище веде в простій лінії до такого „ненормального" закінчення, як — фізична смерть нації!

Бідними дітьми в сільських школах мусимо негайно заопікуватися. Цю опіку повинні перебрати на себе Батьківські Кружки. Повинні вони бути при всіх школах не лише у великих і менших містах, але також і у малих містечках та селах. Треба звернути увагу на найдорогоцінніший скарб народу — дітей і молодь. Рятунок цього скарбу є рятунком нації в теперішньому та майбутньому.

Надходить зима. Оживе акція зимової допомоги бідним. Невже в тій акції наші маломістечкові та сільські бідні діти не займуть належної їм позиції?

Отже справа налагодження опіки над маломістечковими та сільськими шкільними дітьми, справа організації Батьківських Кружків при школах повинна стати черговим завданням та обовязком провідників нашого культурно-освітнього, господарського і політичного життя.

Допоможім нашим дітям, заопікуймося їх вихованням!

І. Ю.

Заходив я тоді й до льокалю Українського Клюбу в Камянці на Поділлі, де і стрінувся та запізнався з цілим гуртом наддніпрянських діячів. Між ними пізнав я Івана Липу, Михайла Корчинського, Михайла Білинського, Всеволода Голубовича, Івана Кобзу, Миколу Баера, місцевого діяча Віктора Приходька та чимало інших. Зжився я швидко і заприязнився головно із трьома з них — нині покійними: Корчинським, Липою і Білинським та бував опісля частим гостем у хаті Корчинського і Липи.

Найближче був я до Мих. Корчинського. Він, молодий ще тоді, так сказатиб напів галичанин, з духовного стану, що колись вийшов з Галичини, подібно як і рід Михайла Білинського — уроджений в Залучі над Збручем — освічений і в додатку з мого феху (правник-адвокат), незабаром знайшов зі мною спільну мову і спільну працю. Галичину бачив ще маленьким хлопцем крізь невеличку річку Збруч, а українського національного світогляду й патріотизму набрався вже як питомець духовної семинарії в недалекому Камянці, що видала чимало українських діячів, подібно як і духовна семинарія в Полтаві. З Галичиною та її відносинами віч-на-віч стрінувся М. Корчинський щойно після російської революції літом 1917 р., як повітовий комісар (староста) в Товмачі, звідки небавком перейшов на заступника губерніяльного комісаря в Чернівцях. Про свій побут там у цьому характері згадував покійний нераз, а пізнавши тут ближче наше громадянство, духовенство, навчився його високо цінити. І воно віддало йому заслужено свою останню духовну прислугу.

В Українському Клюбі, як ще більше в його мешканні біля нового моста, де мешкав з дружиною Ядвигою з шести чи семилітньою донечкою Галею і маленьким синком Мішею, і куди заходила невеличка й чепурненька — теж покійна нині — Лідія Миколаївна Бурмістренко, як теж і в мешканні давнього одеського діяча лікаря Івана Львовича Липи на Старому Пляні, де знову забігав часто темпераментний Михайло Іванович Білинський, — обговорювали ми нераз наші громадські справи. З тих розмов і плянів вийшло незабаром конкретне діло, яким була Всеукраїнська Національна Рада в Камянці на Поділлі.

Зорганізувалася вона 11. січня 1920 р. Обеднавши в собі усі тоді репрезентовані в Камянці українські політичні партії обох боків Збруча й найважніші громадські організації, поставила собі вона за головну мету працю в державному будівництві на засадах демократичного парляментаризму. Головою її став соціяліст-федераліст (ес-ер) Михайло Агафонович Корчинський, я заступником голови, членами президії покійні сьогодні Іван Львович Липа (соціяліст-самостійник) та Іван Іванович Кобза, міський голова Камянця на Поділлі (хлібороб-демократ). Ця нова політична всеукраїнська організація, якій уміло проводив увесь час М. Корчинський, відограла велику і творчу роботу у так занім камянецькім періоді нашої найновішої історії. Закінчила вона свою працю прийняттям та ухваленням 13. травня 1920 р. на основі мого еляборату першого подрібно скодифікованого проекту устрою Української Держави, оголошеного опісля (в 1920 р.) друком у Львові п. н. „Устрій Української Держави". Ближче про Камянецьку Всеукраїнську Національну Раду та її праці писав я в „Ділі" ч. 5. з 7. січня 1937 р. у статті п. н. „Камянецька Національна Рада" і тому тут цього не буду повторювати.

* * *

До Галичини з Камянця виїхав я разом з М. Корчинським 10. липня 1920 р. По короткому побуті у Варшаві й Тарнові осів М. Корчинський у Львові, де знайшов працю як начальник правного відділу Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Для нашого громадянства і для цілої низки наших товариств та установ не залишився він чужий, вкладаючи у них свою цінну творчу працю. Залишив по собі і як правник тривкішу память. Є нею „Кооперативне право" з коментарями, якого гарна українська мова та правнича термінольогія будуть довго цінним джерелом передовсім для українських правників у Польщі.

Спочив на Галицькій Землі, для якої працював останніх кільканадцять літ свого життя. Став недалеким сусідом свого приятеля Івана Львовича Липи, що спочиває вічним сном на цвинтарі у Винниках біля Львова. Про обох і згадають у нас у слушному часі

Хроніка Совітської України.

ЯК У СОВІТАХ ТРАКТУЮТЬ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ.

Інститутові історії Академії Наук УССР дали за завдання створити курс історії України для шкіл. Не заздримо цим „історикам". Але цікаво, як тепер офіційно трактують в Совітах історію України. Професор Шестаков, автор нового, росхваленого у СССР підручника „Короткая історія СССР" так трактує деякі фрагменти з історії України: Київська держава утворилася як держава, вже в VIII. і IX. століттях. Варязькі завойовники тільки прискорили процес її утворення. Київська держава за часів князівства Володимира Мономаха, який мав кровні звязки з правителями найбільших західньоевропейських держав та з Візантією була могутня держава, а не якесь зубожіле князівство, яким хочуть її виказати „фашистівські" історики. Надалі Київська держава розпалася на окремі князівства, а серед них — Володимиро-Суздальську Русь, яка стала за початок міцної російської національної держави. Український нарід починає національну визвольну боротьбу під проводом Богдана Хмельницького проти поляків. У середині XVII. століття український нарід приєднався до Росії, це було для нього найменше лихо, бо його з давніх давен пригноблювала польська шляхта, накидаючи йому свою віру і свій лад.

Професор Ціммерман, описуючи другу частину фільми „Петро I.", говорить: „Ось перед нами у корчмі жалюгідний утікач Карло XII., при ньому його підступний радник і ненадійний партнер Мазепа."

Дніпропетрівська газета „Зоря" зазначує: Перша половина XVII. століття являє характеристичну сторінку в боротьбі українського народу проти окупації України з боку польського панства, проти українських поміщиків за землю і волю. Український нарід багато разів повставав проти такого подвійного рабства. Організаторами і провідниками цих повстанчих загонів були представники знедоленого українського народу, як Кривоніс та інші. Цей рух українського селянства, використав згодом в інтересах поміщиків Богдан Хмельницький. Хмельницький відіграв позитивну ролю у боротьбі проти окупації України панською Польщею і султанською Туреччиною. Але Хмельницький був з українським народом тільки тоді, коли мова йшла про національне питання, в соціяльному питанні він виступав проти українського народу.

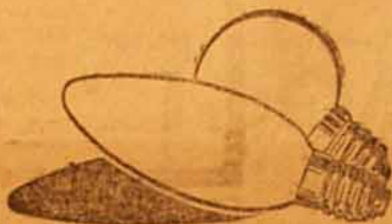
„ВОГНИЩЕ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ПРОПАҐАНДИ".

Так красномовно зветься Дніпропетровський історичний музей, де зібрано колишній музей Поля, колекції професора Яворницького тощо, бо в музеї знайшла свій повний образ дожовтреволюційна ідея безбуржуазности українського селянства: експонати добрано з великим смаком — тут дорогі ріжнокольорові жупани, позолочена зброя, люльки, якими користувалася козацька старшина, все це так показано, наче український нарід жив у таких достатках. На ввесь зріст у кімнатах музею красуються портрети польських королів і маґнатів та їх дружин, але нема ніде портретів провідників народніх повстанських загонів, які боролися проти цих королів та маґнатів. Експонати посуду виставлено у такий спосіб, що екскурсанти здивовано запитують, чому повставали селяни, коли вони навіть мали позолочений посуд. Негайний час перетворити музей, який створили „підлі націоналістичні покидьки", на справжній большевицький!..

МЕДИЦИНА НА МІСЦЯХ В УССР.

В Ізюмській районовій лікарні хорі, скаржуючи кровю, лежать годинами на сходах, у самій лікарні хорі лежать без медичної допомоги по кілька днів, трапляються випадки, що хорі лежать без лікарської діягнози понад двацять днів. Бруд, антисанітарні умови, злочинний нагляд за хорими теж панують і по інших лікувельних заведеннях Ізюмського району. Кілька років головним лікарем у Старо-Салтівській районовій лікарні працював Вайнберґ, що, як виявилось, не мав жадної медичної освіти. Коли його викрито, то тільки переведено до сільської Безлюдівської лікарні. У Лебедині, як завідувач дитячої консультації працював лікар Олешко, але згодом виявилось, що ця людина і не лікар, і не Олешко...

НОВИЙ МИКОЛАЇВ.

Миколаїв тепер став обласним центром. Він значно змінив свій вигляд, порівнюючи з передреволюційними часами. Замість памятника адміралові Грейґові на Радянській площі стоїть памятник Леніна. На місці колишнього адміралтейського собору, знесеного тепер, збудовано памятник 61-ому революціонерові, розстріляному колись з наказу Денікінського генерала Слащова. „Серце сучасного Миколаєва беться на кораблебудівельних велитнях: „Андре Марті" і „Імени 61", а також у великому порті."

В бібліотеці Академії Наук у Києві відкрито велику виставу, що має показати розвиток літератури за 20 років, досягнення в галузі національно-культурного будівництва. Як окремі підрозділи подають „Музику на протязі 20 років" і „Образотворче мистецтво" (репродукції з кращих робіт за 20 років). **Л.**

Українське життя у Варшаві.

УКРАЇНІКА В НАУКОВИХ КОЛАХ.

Грядуча зима заповідається на українстичному ґрунті Варшави поважним числом і змістом науково-культурних українських викладів, сходин, імпрез тощо.

Передовсім оживилися вже салі Українського Наукового Інституту, де крім старших учених сходиться теж охоче заавансована інтелектуальна молодь, щоб, користаючи з гостинности установи, доповнювати свої українстичні студії в бібліотеці та читальні. Програму циклю щорічних загальних викладів заінавгурував проф. Д. Дорошенко рефератом про українців у Кавказі, про що писали ми в окремому інтервю з шан. прелеґентом.

Досить багато уваги присвятив нашій справі Інститут Націольоґічних Дослідів, вставляючи у програму свого націольоґічного семинара (зголосилося 4 українців) м. і. такі виклади: Українська справа в історичному розвитку (4 год. викл. д-р Я. Волінський), Підстави совітської націол. політики (2 год. викл. д-р М. Ковалевський), та врешті 4 год. виклад інж. Е. Малановського про історію української культури. Інавґурація семінарійної праці відбулася в мин. суботу. При цій нагоді дир. Інституту С. Папроцький у промові ствердив зріст національних антаґонізмів у Польщі і віддав пошану пок. Л. Васілевському, що від початку істнування семинара так цікаво викладав про українську проблему. При нагоді слід згадати, що в цьому році не буде вже теж традиційних викладів проф. Б. Лепкого, що ставали минулими роками справжньою літературною подією для варшавської української кольонії.

Всі українські катедри й лекторати в університеті розпочали вже нормальну працю.

„СПОКІЙ" СКРІПЛЮЄ ТЕМПО.

Не всі зацікавлені мистецтвом кола нашої суспільности знають про істнування у Варшаві активної, багатої у вислідах, постійно і вперто веденої праці **українського мистецького гуртка „Спокій"**, що під цю пору обєднує тут, на чужому ґрунті, 28 молодих мистців-малярів, графіків та архитектів. „Спокій" має передовсім ту велику заслугу, що перший почав пропагувати наше сучасне мистецтво на залишеній впливам дилетанщини Волині. Закінчивши саме X. обіздову виставу по волинських містах, що зустрілася з ентузіястичним приняттям українського, відгородженого від рідної культури громадянства — починає заслужений гурток активізувати свою діяльність теж у Варшаві. В мин. неділю відбулися вже перші рефератові сходини членів гуртка й гостей (мистець п. **Петро Андрусів** оповідав про свої враження з Парижа), а небавком — як довідуємося — „Спокій" запросить цілу українську товариську Варшаву на великий баль-фестіваль українського мистецтва, що має стати дійсною атракцією цього сезону.

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО СУПРОТИ — „ЖИДІВСЬКОГО ГЕТТА".

Справа т. зв. жидівського лавкового „ґетта", зрозуміла річ, хвилювала все наше студентство, тимбільше, що були випадки, (нпр. у Стоматольоґічній Академії), де діячі „Союзу Мол. Польщі" пропонували українцям (!?) спільну боротьбу з жидами. На спеціяльних зборах управа У. С. Громади поінформувала членів, що **українське студентство не мішатиметься до внутрішніх польсько-жидівських справ** — всупереч протилежному становищу нашого студентства у Вильні.

Не можемо не відмітити, що й серед нашого студентства у Варшаві були голоси за... антисемітизмом, а один з членів управи Громади, не зважаючи на заняте нею становище, в некультурній формі намагався переносити ендецькі методи на наш ґрунт. Такі анархічні спроби слід — очевидно — викорінювати.

УСПІХ НАШОЇ СПІВАЧКИ.

На річному стипендіяльному конкурсі Державної Консерваторії одну з чотирьох нагород стипендій здобула наша молода, але вже відома співачка п. **О. Бурбелло**. Було поверх 70 кандидатов. **(КТВ.)**

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

Хроніка Совітської України.

ЯК У СОВІТАХ ТРАКТУЮТЬ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ.

Інститутові історії Академії Наук УССР дали за завдання створити курс історії України для шкіл. Не заздримо цим „історикам". Але цікаво, як тепер офіційно трактують в Совітах історію України. Професор Шестаков, автор нового, росхваленого у СССР підручника „Короткая історія СССР" так трактує деякі фрагменти з історії України: Київська держава утворилася як держава, вже в VIII. і IX. столітті. Варязькі завойовники тільки прискорили процес її утворення. Київська держава за часів князівства Володимира Мономаха, який мав кровні звязки з правителями найбільших західноевропейських держав та з Візантією була така могутня держава, а не якесь зубожіле князівство, яким хочуть її виказати „фашистівські" історики. Надалі Київська держава розпалася на окремі князівства, а серед них — Володимиро-Суздальську Русь, яка стала за початок міцної російської національної держави. Український нарід починає національну визвольну боротьбу під проводом Богдана Хмельницького проти поляків. У середині XVII. століття український нарід приєднався до Росії, це було для нього найменше лихо, бо його з давніх давен пригноблювала польська шляхта, накидаючи йому свою віру і свій лад.

Професор Ціммерман, описуючи другу частину фільми „Петро І.", говорить: „Ось перед нами у корчмі жалюгідний утікач Карло XII., при ньому його підступний радник і ненадійний партнер Мазепа."

Дніпропетрівська газета „Зоря" зазначує: Перша половина XVII. століття являє характеристичну сторінку в боротьбі українського народу проти окупації України з боку польського панства, проти українських поміщиків за землю і волю. Український нарід багато разів повставав проти такого подвійного рабства. Організаторами і провідниками цих повстанчих загонів були представники знедоленого українського народу, як Кривоніс та інші. Цей рух українського селянства, використав згодом в інтересах поміщиків Богдан Хмельницький. Хмельницький відіграв позитивну ролю у боротьбі проти окупації України панською Польщею і султанською Туреччиною. Але Хмельницький був з українським народом тільки тоді, коли мова йшла про національне питання, в соціяльному питанні він виступав проти українського народу.

„ВОГНИЩЕ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ПРОПАҐАНДИ".

Так красномовно зветься Дніпропетрівський історичний музей, де зібрано колишній музей Поля, колекції професора Яворницького тощо, бо в музеї знайшла свій повний образ контрреволюційна ідея безбуржуазности українського селянства: експонати добрано з великим смаком — тут дорогі ріжнокольорові жупани, позолочена зброя, люльки, якими користувалася козацька старшина, все це так показано, наче український нарід жив у таких достатках. На ввесь зріст у кімнатах музею красуються портрети польських королів і маґнатів та їх дружин, але нема ніде портретів провідників народніх повстанських загонів, які боролися проти цих королів та маґнатів. Експонати всюду виставлено у такий спосіб, що екскурсанти здивовано запитують, чому повставали селяни, коли вони навіть мали позолочений посуд. Негайний час перетворити музей, який творили „підлі націоналістичні покидьки", на правдивий большевицький!..

МЕДИЦИНА НА МІСЦЯХ В УССР.

В Ізюмській районовій лікарні хорі, харкаючи кровю, лежать годинами на сходах, у самій лікарні хорі лежать без медичної допомоги по кілька днів, трапляються випадки, що хорі лежать без лікарської діягнози понад двацять днів. Бруд, антисанітарні умови, злочинний нагляд за хорими теж панують і по інших лікувальних заведеннях Ізюмського району. Кілька років головним лікарем у Старо-Салтівській районовій лікарні працював Вайнберґ, що, як виявилось, не мав жадної медичної освіти. Коли його викрито, то тільки переведено до сільської Безлюдівської лікарні. У Лебедині, як завідувач дитячої консультації працював лікар Олешко, але згодом виявилось, що ця людина і не лікар, і не Олешко...

НОВИЙ МИКОЛАЇВ.

Миколаїв тепер став обласним центром. Він значно змінив свій вигляд, порівнюючи з передреволюційними часами. Замість памятника адміралові Ґрейґові на Радянській площі стоїть памятник Леніна. На місці колишнього адміралтейського собору, знесеного тепер, збудовано памятник 61-ому революціонерові, розстріляному колись з наказу Денікінського ґенерала Слащова. „Серце сучасного Миколаєва бється на кораблебудівельних велитнях: „Андре Марті" і „Імени 61", а також у великому порті."

В бібліотеці Академії Наук у Києві відкрито велику виставу, що має показати розвиток літератури за 20 років, досягнення в галузі національно-культурного будівництва. Як окремі підрозділи подають „Музику на протязі 20 років" і „Образотворче мистецтво" (репродукції з кращих робіт за 20 років).

Л.

Українське життя у Варшаві.

УКРАЇНІКА В НАУКОВИХ КОЛАХ.

Грядуча зима заповідається на україністичному ґрунті Варшави поважним числом і змістом науково-культурних українських викладів, сходин, імпрез тощо.

Передовсім оживилися вже салі Українського Наукового Інституту, де крім старших учених збирається теж охоче заавансована інтелектуальна молодь, щоб, користаючи з гостинности установи, доповнювати свої україністичні студії в бібліотеці та читальні. Програму циклю щорічних загальних викладів заінавгурував проф. Д. Дорошенко рефератом про українців у Канаді, про що писали ми в окремому інтервю з шан. прелеґентом.

Досить багато уваги присвятив нашій справі **Інститут Національних Дослідів**, вставляючи у програму свого національного семинара (зголосилося 4 українців) м. і. такі виклади: Українська справа в історичному розвитку (4 год. викл. **д-р Я. Волинський**), Підстави совітської національної політики (2 год. викл. **д-р М. Ковалевський**), та врешті 4 год. виклад **інж. Е. Маланюка** про історію української культури. Інавгурація семинарійної праці відбулася в мин. суботу. При цій нагоді дир. Інституту **С. Паплоньский** у промові ствердив зріст національних антагонізмів у Польщі і віддав пошану пок. **Л. Васілевському**, що від початку істнування семинара так цікаво викладав про українську проблему. При нагоді слід згадати, що в цьому році не буде вже теж традиційних викладів **проф. Б. Лепкого**, що ставали минулими роками справжньою літературною подією для варшавської української кольонії.

Всі українські катедри й лекторати в університеті розпочали вже нормальну працю.

„СПОКІЙ" СКРІПЛЮЄ ТЕМПО.

Не всі зацікавлені мистецтвом кола нашої суспільности знають про істнування у Варшаві активної, багатої у висліди, постійно і вперто веденої праці **українського мистецького гуртка „Спокій"**, що під цю пору обєднує тут, на чужому ґрунті, 28 молодих мистців-малярів, графіків та архитектів. „Спокій" має передовсім ту велику заслугу, що перший почав пропаґувати наше сучасне мистецтво на залишеній впливам дилетанщини Волині. Закінчивши саме X. обїздову виставу по волинських містах, що зустрілася з ентузіястичним приняттям українського, відгородженого від рідної культури громадянства — починає заслужений гурток активізувати свою діяльність теж у Варшаві. В мин. неділю відбулися вже перші рефератові сходини членів гуртка й гостей (мистець п. **Петро Андрусів** оповідав про свої враження з Парижа), а небавком — як довідуємося — „Спокій" запросить цілу українську товариську Варшаву на великий баль-фестіваль українського мистецтва, що має стати дійсною атракцією цього сезону.

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО СУПРОТИ — „ЖИДІВСЬКОГО ҐЕТТА".

Справа т. зв. жидівського лавкового „ґетта", зрозуміла річ, хвилювала все наше студентство, тимбільше, що були випадки, (нпр. у Стоматольоґічній Академії), де діячі „Союзу Мол. Польщі" пропонували українцям (!?) спільну боротьбу з жидами. На спеціяльних зборах управа У. С. Громади поінформувала членів, що **українське студентство не мішатиметься до внутрішніх польсько-жидівських справ** — всупереч протилежному становищу нашого студентства у Вильні.

Не можемо не відмітити, що й серед нашого студентства у Варшаві були голоси за... антисемітизмом, а один з членів управи Громади, не зважаючи на заняте нею становище, в некультурній формі намагався переносити ендецькі методи на наш ґрунт. Такі анархічні спроби слід — очевидно — викорінювати.

УСПІХ НАШОЇ СПІВАЧКИ.

На річному стипендіяльному конкурсі Державної Консерваторії одну з чотирьох нагород стипендій здобула наша молода, але вже відома співачка п. **О. Бурбелло**. Було поверх 70 кандидаток.

(КТВ.)

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

Вистава Олекси Грищенка у Стокгольмі.

В першій половині жовтня стокгольмська галерія Гуммесона гостила у своїх салях виставу малюнків Олекси Грищенка. Стокгольм має вже деяку українську мистецьку традицію, щоправда не малярську, а музичну (Менцінський), тож мистецька вистава Грищенка, тим рaзом супротивним шляхом „від греків до варяг" заслуговує на увагу. І треба сказати, що королівська столиця соціялістів у лімузинах приняла виступ нашого земляка неменш прихильно, як і інші світові столиці. Мистець виставив 48 олійних малюнків з останнього десятиріччя, де були полудневі пейзажі, передовсім знад моря та „мертві природи" і 23 акварелі із славної вже царгородської серії що вийшла свого часу в пишних репродукціях разом із царгородськими споминами автора, та ще з Еспанії, де мистець зобразив багато архітектурних памятників, нині вже безповоротно знищених війною.

Пресі немало заімпонувало те, що Грищенко — козацький нащадок і так таки й давали заголовки своїх звітів з вистави. Майже скрізь згадано, що він „kosack-malare". Цілий ряд передових шведських журналів, як „Дагенс Нюгетер", „Свенска Дагбладет", „Стокгольмс-Тідніңген" та багато інших підкреслило високі мистецькі вартості в малюнках Грищенка, а були там такі авторитети, як знаменитий мистецький критик Борг та д-р Гоппе, консерватор Національного Музею. Не диво, що Стокгольм закупив цілий десяток першорядних праць мистця. Не від речі згадати буде, що саме тепер минає 30 літ від першого мистецького виступу Грищенка. Сподіваємось при цій нагоді скоро побачити у Львові індивідуальну виставу мистця, де можна би побачити огляд його творчости від перших до останніх праць.

—o—

Довга нарада полк. Коца з марш. Царем.

В пятницю пополудні полк. Коц відбув тригодинну нараду з маршалом сойму Царем. Політичні кола переконані, що полк. Коц обговорював пляни О. З. Н. у звязку з парляментарною сесією. Запевняють, що О. З. Н. задумує створити окремий парляментарний клюб, до якого приступить коло 80 послів. А що марш. Цар виступає проти творення парляментарних клюбів у соймі, полк. Коц повідомив його про свої пляни. Кажуть, що в цій справі дійшло до такого компромісу між полк. Коцом і марш. Царем: Клюб послів О. З. Н. буде виступати в соймі, але не буде там мати офіційно свого клюбу.

МАРШ. СЬМІГЛИ-РИДЗ ВИХАВ ДО РУМУНІЇ.

ПАТ повідомляє: Марш. Сьмігли-Ридз виїхав 23. ц. м. до Румунії на особисті запросини короля Карла II., щоби взяти участь у промоції наслідника престола кн. Михайла на старшину.

ОСНОВНА РЕВІЗІЯ В СЕКРЕТАРІЯТІ ЛЮДОВЦІВ.

В четвер 21. ц. м. політична поліція під наглядом прокуратора перевела основну ревізію в секретаріяті „Стронніцтва Людового" у Варшаві та в редакції органу цієї партії „Зельони Штандар".

По широкому світі.

У Ливані влада заборонила передвиборчі збори. Є це засіб натиску на магометанську опозицію, що змагає до обєднання Ливану зі Сирією.

Бельгійські офіційні кола заперечують поголоску, що бельгійський король поїде 3. листопада до Берліна на отворення ловецької вистави.

Німеччина ратифікувала договір з Португалією, що дозволяє німецьким бальонам і гідропляням перелітати понад португальською територією.

Австрійський канцлер Шушніг виїхав до Мадярщини; нині вертається він до Відня.

Французькі портові робітники у Марселі застрайкували, унерухомлюючи чимало чужих кораблів.

Фінляндський міністр закордонних справ Гольсті приїде 25. ц. м. до Риги з офіційною візитою, ревізитуючи міністра Мунтерса.

—o—

ЗАМАХ НА БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ДОСТОЙНИКА.

Молодий комуніст, студент, вистрілив з револьверу до секретаря окружного й міського комітету в Ленінграді Жданова та ранив його.

Попередником Жданова був Кіров, якого застрілили.

ЕДМОН АБУ. 2

Трагічний комік.

Шийка почав залицятися до Павлини. Він від першої хвилини подобався їй. Було це в лютім 1849 р. У березні він подобався їй більше, як інші, у квітні вона закохалася в ньому і не скривала цього перед ним. Він чекав, поки не переможе своїх суперників, Павлина не квапилася. Вони почали приготовлятися до подружжя серед нервової атмосфери і Шийка тратив терпець. Він сам не знав, це має сидіти — у неї надибував суперників, у себе вірителів. Одного разу він спитався її просто, чи ці панове не воліли б піти в якесь інше місце на вечерю.

— Чи ти заздрісний? — вона спитала.

— Ні, хоч я грав уже ролю заздрісного в одній трагедії.

— Власній, з приватного життя?

— Ні, Вольтера, на сцені. Але як буде треба, зможу її заграти і приватно.

— Не плети дурниць! Не маєш ніякої причини до заздрости, адже знаєш, що я тебе люблю. Заздрість буває завсіди смішна, а серед таких умов як наша праця — ідіотська. Як раз зачнеш бути заздрісним то мусиш оглядатися за всіма моїми директорами, акторами, рецензентами, навіть панами з публики. Чи мало глядачів залицяється до мене що-вечора? Ну, і що з цього? Я люблю тебе і на доказ виходжу за тебе. Як цього тобі мало то твій характер тяжкий.

Вони взяли шлюб при кінці квітня. Публика заплатила своїми білетами довги молодого і дарунки молодій. На це пішли два бенефісові вечорі: один в „Одеон", другий в Італійськім Театрі". Шлюб відбувся у костелі св. Рохе, після цього був гарний обід у ресторані, а ввечері вони поїхали до Фонтенеблю.

На перші дні їх медового місяця світив місяць із неба понад верхівям старого лісу. Шийка був гордий як князь. Довкола нього розцвітала весна. Все зеленіло з вийнятком дубів, які завсіди спізнюються. Трава і мох стелилися під ноги закоханим. Павлина напихала собі кишені фіялками. Вони виходили з дому зранку і вертались з проходу аж увечір. Уранці бачили ящірки під ногами, ввечір слухали хрущів, як перелітали над їх головами.

1-го травня вони виїхали до Саблон на празник, що відбувається на лоні природи під тінистими буками від ранку до вечора. Уся молодь зїхалася з околиці — селяни у барвистих одягах. Павлина захопила всіх. Усі думали, що це якась дідичка з околиці. Вона танцювала завзято цілу ніч, хоч черевички мала повні піску. Повіз чекав на неї і на її чоловіка.

Коли віджіджали ще раз охопили оком ціле свято, яке горіло червоною плямою. Чути було музику та сик штучних огнів. Перед входом до хати місяць посріблив ще раз їх голови і чути було спів соловейка. Шийка був такий зворушений, що аж дві великі краплі скапали по його лиці. Павлина шепотіла зворушена:

— Якби вони всі сміялися з нас, якби знали, хто ми такі. Мені здається, що театр десь далеко-далеко поза нами...

— На жаль, за три дні мусимо вертатись.

— Що-ж? життя не проплачемо. І серед театральних комедій не змінимо свого серця.

Шийка не був заздрісний. Вернувшись до праці не дивувався, що старі актори говорять до його жінки „ти", як звикли. Вони поводилися з нею, наче з прибраною донькою, — памятали її ще з тих часів, коли як дітвак сідала на їх коліна. Шийку вражали тільки давні звеличники Павлини, які придивлялись їй крізь льорнетку зі салі. Він почав ставати розсіяний, забував важні речі і коли його товариші помітили це — сміялися з нього. Дехто дозволив собі на гострий жарт, що він починає грати ролю „темних характерів" себто заздрих чоловіків і меляхоліків. Він приймав спокійно такі товариські жарти, але не міг стерпіти панів із льорнеткою.

„На щастя — думав він собі нишком — ці панове не входять на сцену і до моєї хати теж не прийдуть".

За кожним разом, коли він входив за куліси малими темними східцями з бічної вулиці відчитував з полекшою поліційну „заборону входити на сцену особам неприналежним до театру". Для більшої певности він провожав до театру завсіди Павлину, коли вона виступала без нього. Вона-ж була задоволена з цього; вона була кокетка, радо відповідала поглядами на усміхи, що йшли до неї із салі, але любила свого чоловіка.

Літо минуло щасливо; джиґуни, що кидали оком на Павлину повиїжджали на свіже повітря — до Біярріц і Трувіль. Бретонський маркіз, що хотів був оженитись із Павлиною сидів десь у своєму маєтку. Молода пара жила спокійно і медовий місяць не зрудів.

Та на зиму вся сметанка вернулася назад у Париж і Т-во драматичних авторів заповіло свій баль на 1-го лютого. Шийка та його дружина належали до ділового комітету. Всі, що цікавилися театром бігли купувати заздалегідь білети, які можна теж було дістати в Павлини. Шийка бачив, що перед такими гістьми не можна замкнути дверей своєї хати. На його сходах був невпинний рух і щораз частіше зявлялись там молодці у жовтих рукавичках.

Що-ж було робити? Він не міг сидіти дома зранку до ночі, бо мав проби із своїх пєс. Нераз вертаючися до хати надибував він на сходах якогось панка у веселому гуморі, що свистів собі під носом одну з арій фарсо-оперетки, в якій Шийка здобув великий успіх.

(Далі буде).

МАРШ. СЬМІҐЛИ-РИДЗ ВИЇХАВ ДО РУМУНІЇ.

ПАТ повідомляє: Марш. Сьміґли-Ридз виїхав 23. ц. м. до Румунії на особисті запросини короля Карла II., щоби взяти участь у промоції наслідника престола кн. Михайла на старшину.

Вистава Олекси Грищенка у Стокгольмі.

В першій половині жовтня стокгольмська галерія Гуммесона гостила у своїх салях виставу малюнків Олекси Грищенка. Стокгольм має вже деяку українську мистецьку традицію, щоправда не малярську, а музичну (Менцінський), тож мистецька вистава Грищенка, тим разом супротивним шляхом „від греків до варяг" заслуговує на увагу. І треба сказати, що королівська столиця соціялістів у лімузинах приняла виступ нашого земляка неменш прихильно, як і інші світові столиці. Мистець виставив 48 олійних малюнків з останнього десятиріччя, де були полудневі пейзажі, передовсім знад моря та „мертві природи" і 23 акварелі із славної вже царгородської серії що вийшла свого часу в пишних репродукціях разом із царгородськими споминами автора, та ще з Еспанії, де мистець зобразив багато архітектурних памятників, нині вже безповоротно знищених війною.

Пресі немало заімпонувало те, що Грищенко — козацький нащадок і так таки й давали заголовки своїх звітів з вистави. Майже скрізь згадано, що він „kosack-malare". Цілий ряд передових шведських журналів, як „Даґенс Нюгетер", „Свенска Даґбладет", „Стокгольмс-Тідінґен" та багато інших підкреслило високі мистецькі вартості в малюнках Грищенка, а були там такі авторитети, як знаменитий мистецький критик Борґ та д-р Гоппе, консерватор Національного Музею. Не диво, що Стокгольм закупив цілий десяток першорядних праць мистця. Не від речі згадати буде, що саме тепер минає 30 літ від першого мистецького виступу Грищенка. Сподіваємось при цій нагоді скоро побачити у Львові індивідуальну виставу маляра, де можна би побачити огляд його творчости від перших до останніх праць.

—о—

Довга нарада полк. Коца з марш. Царем.

В пятницю пополудні полк. Коц відбув тригодинну нараду з маршалом сойму Царем. Політичні кола переконані, що полк. Коц обговорював пляни О. З. Н. у звязку з парляментарною сесією. Запевняють, що О. З. Н. задумує створити окремий парляментарний клюб, до якого приступить коло 80 послів. А що марш. Цар виступає проти творення парляментарних клюбів у соймі, полк. Коц повідомив його про свої пляни. Кажуть, що в цій справі дійшло до такого компромісу між полк. Коцом і марш. Царем: Клюб послів О. З. Н. буде виступати в соймі, але не буде там мати офіційно свого клюбу.

По широкому світі.

У Ливані влада заборонила передвиборчі збори. Є це засіб натиску на магометанську опозицію, що змагає до обєднання Ливану зі Сирією.

Бельгійські офіційні кола заперечують поголоску, що бельгійський король поїде 3. листопада до Берліна на отворення ловецької вистави.

Німеччина ратифікувала договір з Португалією, що дозволила німецьким бальонам і гідроплянам перелітати понад португальською територією.

Австрійський канцлер Шушніґ виїхав до Мадярщини; нині вертається він до Відня.

Французькі портові робітники у Марселі застрайкували, унерухомлюючи чимало чужих кораблів.

Фінляндський міністр закордонних справ Гольсті приїде 25. ц. м. до Риги з офіційною візитою, ревізитуючи міністра Мунтерса.

—о—

ЗАМАХ НА БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ДОСТОЙНИКА.

Молодий комуніст, студент, вистрілив з револьверу до секретаря окружного й міського комітету в Ленінграді Жданова та ранив його.

Попередником Жданова був Кіров, якого застрілили.

ЕДМОН АБУ. 2

Трагічний комік.

Шийка почав залицятися до Павлини. Він від першої хвилини подобався їй. Було це в лютім 1849 р. У березні він подобався їй більше, як інші, у квітні вона закохалася в ньому і не скривала цього перед ним. Він чекав, поки не переможе своїх суперників, Павлина не квапилася. Вони почали приготовлятися до подружжя серед нервової атмосфери і Шийка тратив терпець. Він сам не знав, де має сидіти — у неї надибував суперників, у себе вірителів. Одного разу він спитався її просто, чи ці панове не воліли б піти в якесь інше місце на вечерю.

— Чи ти заздрісний? — вона спитала.

— Ні, хоч я грав уже ролю заздрісного в одній трагедії.

— Власній, з приватного життя?

— Ні, Вольтера, на сцені. Але як буде треба, зможу її заграти і приватно.

— Не плети дурниць! Не маєш ніякої причини до заздрости, адже знаєш, що я тебе люблю. Заздрість буває завсіди смішна, а серед таких умов як наша праця — ідіотська. Як раз зачнеш бути задрісним то мусиш оглядатися за всіма моїми директорами, акторами, рецензентами, навіть панами з публики. Чи мало глядачів залицяється до мене що-вечора? Ну, і що з цього? Я люблю тебе і на доказ виходжу за тебе. Як цього тобі мало то твій характер тяжкий.

Вони взяли шлюб при кінці квітня. Публика заплатила своїми білетами довги молодого і дарунки молодій. На це пішли два бенефісові вечорі: один в „Одеон", другий в Італійському Театрі". Шлюб відбувся у костелі св. Роха, після цього був гарний обід у ресторані, а ввечері вони поїхали до Фонтенеблю.

На перші дні їх медового місяця світив місяць із неба понад верхівям старого лісу. Шийка був гордий як князь. Довкола нього розцвітала весна. Все зеленіло з виїмком дубів, які завсіди спізнюються. Трава і мох стелилися під ноги закоханим. Павлина напихала собі кишені фіялками. Вони виходили з дому зранку і верталися з проходу аж увечір. Уранці бачили ящірки під ногами, вечір слухали хрущів, як перелітали над їх головами.

1-го травня вони виїхали до Саблон на празник, що відбувається на лоні природи під тінистими буками від ранку до вечора. Уся молодь зїхалася з околиці — селяни у барвистих одягах. Павлина захопила всіх. Усі думали, що це якась дідичка з околиці. Вона танцювала завзято цілу ніч, хоч черевички мала повні піску. Повіз чекав на неї і на її чоловіка.

Коли віїжджали ще раз охопили оком ціле свято, яке горіло червоною плямою. Чути було музику та сик штучних огнів. Перед входом до хати місяць посріблив ще раз їх голови і чути було спів соловейка. Шийка був такий зворушений, що аж дві великі краплі скапали по його лиці. Павлина шепотіла зворушена:

— Якби вони всі сміялися з нас, якби знали, хто ми такі. Мені здається, що театр десь далеко-далеко поза нами...

— На жаль, за три дні мусимо вертатись.

— Що-ж? життя не проплачемо. І серед театральних комедій не змінимо свого серця.

Шийка не був задрісний. Вернувшись до праці не дивувався, що старі актори говорять до його жінки „ти", як звикли. Вони поводилися з нею, наче з прибраною донькою, — памятали її ще з тих часів, коли як дітвак сідала на їх коліна. Шийку вражали тільки давні звеличники Павлини, які придивлялись їй крізь льорнетку зі салі. Він почав ставати розсіяний, забував важні речі і коли його товариші говорили не — сміялися з нього. Дехто дозволив собі на гострий жарт, що він починає грати ролю „темних характерів" себто заздрих чоловіків і мелянхоліків. Він приймав спокійно такі товариські жарти, але не міг стерпіти панів із льорнеткою.

„На щастя — думав він собі нишком — ці панове не входять на сцену і до моєї хати теж не прийдуть".

За кожним разом, коли він входив за куліси малими темними східцями з бічної вулиці відчитував з полекшою поліційну „заборону входити на сцену особам непринaлежним до театру". Для більшої певности він провожав до театру завсіди Павлину, коли вона виступала без нього. Вона-ж була задоволена з цього; вона була кокетка, радо відповідала поглядами на усміхи, що йшли до неї із салі, але любила свого чоловіка.

Літо минуло щасливо; джиґуни, що кидали оком на Павлину повиїжджали на свіже повітря — до Біярріт і Трувіль. Бретонський маркіз, що хотів був оженитись із Павлиною сидів десь у свому маєтку. Молода пара жила спокійно і медовий місяць не зрудів.

Та на зиму вся сметанка вернулася назад у Париж і Т-во драматичних авторів заповіло свій баль на 1-го лютого. Шийка та його дружина належали до ділового комітету. Всі, що цікавилися театром бігли купувати заздалегідь білети, які можна теж було дістати в Павлини. Шийка бачив, що перед такими гістьми не можна замкнути дверей своєї хати. На його сходах був невпинний рух і щораз частіше зявлялися там молодці у жовтих рукавичках.

Що-ж було робити? Він не міг сидіти дома зранку до ночі, бо мав проби із своїх пес. Нераз вертаючися до хати нікчував він на сходах якогось панка у веселому гуморі, що свистав собі під носом одну з арій фарсо-оперетки, в якій Шийка здобув великий успіх.

(Далі буде).

Червона Еспанія не виконає постанов комітету неінтервенції.

Як подають з Мадриду, ген. Міяха заявив недавно, що члени червоних міжнародніх бригад ніколи не погодяться на виїзд з Еспанії, не зважаючи на постанови комітету неінтервенції.

КІЛЬКО Є ЧУЖИНЦІВ У ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

Пресове бюро національного уряду подає, що червона міжнародня бригада має тепер 80.000 вояків. Минулого місяця дістала вона 12.000 добровольців з Франції.

ОПТИМІСТИЧНІ ПРОМОВИ.

Президент Катальонії Компаніс та голова валенсійського уряду Негрін виголосили вчора перед мікрофоном дуже оптимістичні промови, висловлюючи переконання, що червоні переможуть.

ЧЕРВОНІ ЗАТОПИЛИ В ХІХОНІ 2 СВОЇ КОРАБЛІ.

Червоні затопили в хіхонській пристані воєнний корабель „Сіґар", що від кількох тижнів стояв там бездільно; національне командування рішило видобути його з дна. Підводного човна, що його червоні також затопили в Хіхоні, не виплатиться видобувати, бо його машини знищені динамітом.

АМБАСАДОРИ В БАРСЕЛЬОНІ.

Новий французький амбасадор при валенсійському уряді приїхав до Барсельони, бо туди спровадиться згаданий уряд у неділю. Ще давніше приїхав до Барсельони амбасадор СССР.

—o—

ПІД ЖОВТО-БЛАКИТНИМИ ПРАПОРАМИ.

НА ПРОСВІТЯНСЬКОМУ ЗДВИЗІ ЗАКАРПАТТЯ.

(Від нашого спеціяльного кореспондента).

Ужгород, 20. жовтня.

Пишу ці рядки все ще під приголомшуючим вражінням того свята. Хочу дібрати слова і барву, що не найду їх на стільки сильних і плястичних, щоби охопити ними і віддати цілу скалю радости, зворушення, гордости, — якою ще нині дише вся атмосфера українського Ужгороду.

Щоби все це зрозуміти і психольоґічно зглибити — треба було бачити!

На Закарпатті живе 600 тисяч українського населення. Ще перед 20 роками була це німа етнографічна маса, призначена на нещадну національну смерть, на погній мадяризації. Перед 15 роками була тут національна глуша. А потім прийшли оргіястичні роки викривлювання розбудженого національного духа мас. По селах ходили москвофільські агітатори і заговорювали до людей російською мовою.

— Розумієте нас?.. — питали.

— Ні, не розумієво — відповідали селяни.

— Оце бачите українська мова. Якіж ви українці, якщо по українськи не розумієте?..

— Ми русини —відповідали похмуро дядьки.

— Отож власне. Русский ви нарід і українців женіть разом з їх „Просвітою". Закладайте Общество Духновича!

І закладали. А в той самий час український народовецький рух працював серед нечуваних труднощів.

Які вони були, звідки ішли і хто їх створював — зайво говорити. Про них стільки вже писалося в українській пресі за останніх 18 років!

А вислід?..

В неділю 17. жовтня пройшло вулицями Ужгороду 12.360 учасників Краевого Просвітянського Здвигу Закарпаття. Ішли вони під 128 жовто-блакитними прапорами, з 921 таблицями, з 10 великими транспарентами, з 20 орхестрами! Прийшли з гір і долів, з сіл і містечок бадьорі, сильні, тверді своєю розбудженою свідомістю. Вісімдесять відсотків учасників походу — селяни!

Так, — це треба було бачити, щоби зрозуміти! І треба було собі пригадати, що перед 15-ти роками була тут національна глуша.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

В дні 17. жовтня увесь Ужгород тонув у прапорах і впивався українською піснею. Після архиерейської Служби Божої в катедральній церкві почався маніфестаційний похід вулицями міста. Поверх дві години плили довгі, здисципліновані ряди. Ішли старі дядьки і бабусі, ішла молодь, хлопці й дівчата у розкішних своєю барвистістю народніх строях. Їхали кінні бандерії та півтори сотні наколесників. Неукраїнська частина населення Ужгороду: жиди, мадяри, чехи і очевидно наші ренегати-москвофіли — були помітно заскочені. Ось це з нетрів народньої гущі вийшла сила, авангард тої сили, пробоєва еліта свідомого українства. Удар був сильний, за сильний.

Недавно робили москвофіли подібний перегляд своїх сил. Стягнули тоді до Ужгороду півтори тисячки затуманених людей, в тому числі всього 200 селян, а решта... шкільна молодь приведена москвофільськими учителями

Мало чехів дивлячися на недільний здвиговий похід — плескало в долоні. Куди частіше можна було чути терпкі завваги в роді:

— Сакра, уж се зачина!...

Я бачив і фотографував похід у кількох місцях. Найкраще виглядав він перед будинком Краевого Уряду, на якому уперше, як Ужгород Ужгородом, замаяв жовто-блакитний прапор. З великого бальконy будинку витав похід губернатор в окруженні чільних представників підкарпатської адміністрації.

Що думали в той мент всі ті панове?... Невже зрозуміли вони тоді ввесь сенс закарпатської дійсности?..

— — — — — — — — — — — — — — — — —

На найбільшій площі Коріятовича відбулися вполудне всенародні збори. Довкола, як оком глянути, станула муром народня маса, зростала в глиб сумежних улиць... і чекала. Посередині, на замаєній трибуні Президія „Просвіти", провідні громадяни, представники преси української й чеської. Появу голови Матірнього Т-ва „Просвіта" зі Львова, д-ра Івана Брика зустрічає маса бурхливими, френетичними оплесками:

— Слава!..

Оплесками витають також прихід губернатора д-ра Грабара і віцегубернатора д-ра Мезніка.

Довгу чергу промов зачинає голова краєвої „Просвіти" д-р Юлій Бращайко.

Переповідати зміст усіх тих промов?.. Переповідати те, що говорили: о. Августин Волошин, дир. Юлій Ревай, ред. Ст. Клочурак, п-і Єлисавета Станькова, п. Йосиф Данко, о. Іван Рогач, п. Борканюк, д-р Іван Брик, секр. Червенка, д-р Росоха?..

Все це переповісти годі, це треба булоб дослівно передруковувати! Це було настільки сміливе, настільки самопевне і настільки сильне, що вдарило в мене як велика несподіванка. Так могли говорити тільки люди свідомі своєї сили і свідомі своїх прав як членів нації в кон-

ституційній державі. Недільні вічеві промови — це був визов усім силам, що спряглися на загибіль відродженого українства Закарпаття. З трибуни падали слова, призначені і для Праги і для внутрішнього ворога.

А вічева маса?..

Стояла заслухана у резонанс меґафонів і реаґувала пристрасно, стихійно. Оклики: „Слава" і „ганьба" чергувалися безупину. Слава свойому трудові, своїй праці, своїм ідеалам, а ганьба всьому ворожому, ненависному, всьому, що узмістовлює насильство і диверсію. В масі були представники усіх напрямків від католиків до комуністів, але усіх обєднувало одне змагання, одна кров і над усіми маяли переможні й горді жовтоблакитні прапори.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Для характеристики настроїв і національного вироблення учасників здвигу цікаво буде навести хочаб такий момент народніх зборів:

Говорить гість з Праги, головний секретар „чехословацької лідової партії (Шрамека)" п. Червенка. Стверджує величезний поступ народнього освідомлення на Закарпатті та в одному моменті уживає терміну: „русіни".

— Нема тут ніяких „русінів", є тільки українці! — перебивають йому селяни.

П. Червенка помітно бентежиться і зараз же поправляється:

Червона Еспанія не виконає постанов комітету неінтервенції.

Як подають з Мадриду, ген. Міяха заявив недавно, що члени червоних міжнародніх бригад ніколи не погодяться на виїзд з Еспанії, не зважаючи на постанови комітету неінтервенції.

КІЛЬКО Є ЧУЖИНЦІВ У ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

Пресове бюро національного уряду подає, що червона міжнародня бригада має тепер 60.000 вояків. Минулого місяця дістала вона 12.000 добровольців з Франції.

ОПТИМІСТИЧНІ ПРОМОВИ.

Президент Катальонії Компаніс та голова валенсійського уряду Негрін виголосили вчора перед мікрофоном дуже оптимістичні промови, висловлюючи переконання, що червоні переможуть.

ЧЕРВОНІ ЗАТОПИЛИ В ХІХОНІ 2 СВОЇ КОРАБЛІ.

Червоні затопили в хіхонській пристані воєнний корабель „Сіґар", що від кількох тижнів стояв там бездільно; національне командування рішило видобути його з дна. Підводного човна, що його червоні також затопили в Хіхоні, не виплатиться видобувати, бо його машини знищені динамітом.

АМБАСАДОРИ В БАРСЕЛЬОНІ.

Новий французький амбасадор при валенсійському уряді приїхав до Барсельони, бо туди спровадиться згаданий уряд у неділю. Ще давніше приїхав до Барсельони амбасадор СССР.

—o—

ПІД ЖОВТО-БЛАКИТНИМИ ПРАПОРАМИ.

НА ПРОСВІТЯНСЬКОМУ ЗДВИЗІ ЗАКАРПАТТЯ.

(Від нашого спеціяльного кореспондента).

Ужгород, 20. жовтня.

Пишу ці рядки все ще під приголомшуючим вражінням того свята. Хочу дібрати слова і бачу, що не найду їх на стільки сильних і пластичних, щоби охопити ними і віддати цілу скалю радости, зворушення, гордости, — якою ще нині дише вся атмосфера українського Ужгороду.

Щоби все це зрозуміти і психольоґічно зглибити — треба було бачити!

На Закарпатті живе 600 тисяч українського населення. Ще перед 20 роками була це німа етнографічна маса, призначена на нещадну національну смерть, на погній мадяризації. Перед 15 роками була тут національна глуша. А потім прийшли орґіястичні роки викривлювання розбудженого національного духа мас. По селах

ходили москвофільські аґітатори і заговорювали до людей російською мовою.

— Розумієте нас?.. — питали.

— Ні, не розуміємо — відповідали селяни.

— Оце бачите українська мова. Якіж ви українці, якщо по українськи не розумієте?..

— Ми русини —відповідали похмуро дядьки.

— Отож власне. Русский ви нарід і українців женіть разом з їх „Просвітою". Закладайте Общество Духновича!

І закладали. А в той самий час український народовецький рух працював серед нечуваних труднощів.

Які вони були, звідки ішли і хто їх створював — зайво говорити. Про них стільки вже писалося в українській пресі за останніх 18 років!

А вислід?..

В неділю 17. жовтня пройшло вулицями Ужгороду 12.360 учасників Краєвого Просвітянського Здвигу Закарпаття. Ішли вони під 128 жовто-блакитними прапорами, з 921 таблицями, з 10 великими транспарентами, з 20 орхестрами! Прийшли з гір і долів, з сіл і містечок бадьорі, сильні, тверді своєю розбудженою свідомістю. Вісімдесять відсотків учасників походу — селяни!

Так, — це треба було бачити, щоби зрозуміти! І треба було собі пригадати, що перед 15-ти роками була тут національна глуша.

— — — — — — — — — — — — — — —

В дні 17. жовтня увесь Ужгород тонув у прапорах і впивався українською піснею. Після архиєрейської Служби Божої в катедральній церкві почався маніфестаційний похід вулицями міста. Поверх дві години плили довгі, здисципліновані ряди. Ішли старі дядьки і бабусі, ішла молодь, хлопці й дівчата у розкішних своєю барвистістю народніх строях. Їхали кінні бандерії та півтори сотні наколесників. Неукраїнська частина населення Ужгороду: жиди, мадяри, чехи і очевидно наші ренеґати-москвофіли — були помітно заскочені. Ось це з нетрів народньої туги вийшла сила, аванґард тої сили, пробоєва еліта свідомого українства. Удар був сильний, за сильний.

Недавно робили москвофіли подібний перегляд своїх сил. Стягнули тоді до Ужгороду півтори тисячки затуманених людей, в тому числі всього 200 селян, а решта... шкільна молодь приведена москвофільськими учителями.

Мало чехів дивлячися на недільний здвиговий похід — плескало в долоні. Кули частіше можна було чути терпкі завваги в роді:

— Сакра, уж се зачина!...

Я бачив і фотографував похід у кількох місцях. Найкраще виглядав він перед будинком Краєвого Уряду, на якому уперше, як Ужгород Ужгородом, замаяв жовто-блакитний прапор. З великого бальконy будинку витав похід ґубернатор в окруженні чільних представників підкарпатської адміністрації.

Що думали в той мент всі ті панове?.. Невже зрозуміли вони тоді весь сенс закарпатської дійсности?..

— — — — — — — — — — — — — — —

На найбільшій площі Корятовича відбулися вполудне всенародні збори. Довкола, як оком глянути, станула муром народня маса, зростала в глиб сумежних улиць... і чекала. Посередині, на замаєній трибуні Президія „Просвіти", провідні громадяни, представники преси української й чеської. Появу голови Матірнього Т-ва „Просвіта" зі Львова, д-ра Івана Брика зустрічає маса бурхливими, френетичними оплесками:

— Слава!...

Оплесками витають також прихід ґубернатора д-ра Грабара і віцеґубернатора д-ра Мезника.

Довгу чергу промов зачинає голова краєвої „Просвіти" д-р Юлій Бращайко.

Переповідати зміст усіх тих промов?.. Переповідати те, що говорили: о. Авґустин Волошин, дир. Юлій Ревай, ред. Ст. Клочурак, п-і Єлисавета Станькова, п. Йосиф Данко, о. Іван Рогач, п. Борканюк, д-р Іван Брик, секр. Червенка, д-р Росоха?..

Все це переповісти годі, це треба булоб дослівно передруковувати! Це було настільки сміливе, настільки самопевне і настільки сильне, що вдарило в мене як велика несподіванка. Так могли говорити тільки люди свідомі своєї сили і свідомі своїх прав як членів нації в кон-

ституційній державі. Недільні вічеві промови — це був визов усім силам, що спряглися на загибіль відродженого українства Закарпаття. З трибуни падали слова, призначені і для Праги і для внутрішнього ворога.

А вічева маса?..

Стояла заслухана у резонанс меґафонів і реаґувала пристрасно, стихійно. Оклики: „Слава" і „ганьба" чергувалися безупину. Слава свойому трудові, своїй праці, своїм ідеалам, а ганьба всьому ворожому, ненависному, всьому, що узмістовлює насильство і диверсію. В масі були представники усіх напрямків від католиків до комуністів, але усіх обєднувало одне змагання, одна кров і над усіми маяли переможні й горді жовтоблакитні прапори.

— — — — — — — — — — — — — — —

Для характеристики настроїв і національного вироблення учасників здвигу цікаво буде навести хочаб такий момент народніх зборів:

Говорить гість з Праги, головний секретар „чехословацької лідової партії (Шрамека)" п. Червенка. Стверджує величезний поступ народнього освідомлення на Закарпатті та в одному моменті уживає терміну: „русіни".

— Нема тут ніяких „русінів", є тільки українці! — перебивають йому селяни.

П. Червенка помітно бентежиться і зараз же поправляється:

— Ано, ано, як млювім русини, то я мислім на українци, як ви тому жекате...

— Отже кажіть „українці", а не думайте тільки!

П. Червенка дістав врештою оплески, зовсім заслужені, бо не думав і не говорив зле, хоч чопереднього вечора в дискусії з ужгородськими сопартійцями твердо обстоював неіснування українського народу на Закарпатті. А день після Здвигу на засіданні підкарпатської фракції лідової партії.. сам запропонував, щоби для Закарпаття назвати її „чехословенсько-українською народньою партією"!!

Осьтак переорієнтовувалися чехи впродовж двацятьчотирьох здвигових годин в Ужгороді!

— — — — — — — — — — — —

Очевидно не можна перебільшувати значіння останнього просвітянського здвигу в Ужгороді. Дванадцять тисяч учасників на 600 тисяч населення — це мало, як на нормальні культурно-освітні відносини. Але коли взяти під увагу цілу саме ненормальність цих відносин на Закарпатті — то це дійсно велітенський подвиг. Подвиг, що приносить честь українським народнім і просвітянським робітникам на Закарпатті і що родить вже не тільки надії, але певність перемоги.

Тепер з черги вириває цікаве питання: — як поставиться до проблеми дальшої національної політики на Закарпатті чехословацький уряд і льокальна адміністрація? Резолюції, що їх ухвалили Збори — і які подамо згодом, ставлять конкретні домагання до влади, жадають припинення мовної анархії у шкільництві та в урядах і домагаються повноти прав для українського населення Закарпаття.

Невже чехословацький уряд знехтує ці домагання?..

Роман Голіян.

Кооператива „Самопоміч".

ЗА ПРАЦЮ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ БУВШИХ УСС, СС І ЧЛЕНІВ УГА.

У Львові й на провінції є чимало бувших Українських Січових Стрільців, які опинилися в теперішніх важких часах економічної кризи й безробіття без ніякої праці і разом зі своїми родинами живуть у дуже невідрадних матеріяльних умовинах. Деякі живуть просто у крайній нужді.

Та не зважаючи на найінтенсивніші заходи і зусилля, вони не можуть найти густо-часто якоїсь, хочби найтяжчої фізичної праці і то навіть за найменшу винагороду та не мають ніякої змоги здобути хочби дуже скромне удержання для себе і своїх, іноді численних членів родини.

Тому відбувши низку спільних сходин, вирішили вони не ждати довше на поміч іззовні, але зорганізувати самодопомогу. А саме вирішили вони приступити до організації кооперативи, яка, розбудовуючи деякі, ще дотепер у нас незаступлені ділянки промислу й торговлі (а таких ділянок у нас ще чимало), творилаб нові варстати праці. В тих нових варстатах праці моглиб хоч частинно знайти працю і змогу сякого-такого заробітку та прожитку передовсім безробітні бувші У. С. С., бувші С. С. та безробітні б. члени У. Г. А. Таким чином і справа дальшої розбудови та скріплення нашого промислу й торговлі знову зробилаб крок вперед.

В серпні ц. р. відбулися у Львові скликані Ініціятивним комітетом безробітних б. УСС-ів установчі загальні збори проектованої кооперативи, яку збори рішили назвати „Самопоміч". Збори приняли відповідний взірцевий статут РСУК у Львові, ухвалили висоту уділу та вписового, поруку заявленими уділами і вибрали Надзірну Раду кооперативи, зложену з вісьмох членів. На своїм першім засіданні Надзірна Рада іменувала управу кооперативи з трьох членів і двох заступників. Управа почала вже працю, щоб зорганізувати кооперативу і приєднати їй якнайбільше членів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ТРОХИ НЕТОЧНА ПРАВДА.

Ми вже привикли до неодного. Душа, так як долоня чи плесно, забивається від вічного тертя і не реагує на що небудь. Треба справді чогось сильного, щоб вона це відчула і здрігнулася.

Але час до часу буває таке.

Наприклад:

„Телеграм Спортови", а за ним „ПАТ" (!) подали цілому світові до відома вістку, що трохи не зморозила мені крови в жилах:

„На метчу української дружини в Медиці „Веселка" з польською дружиною з Перемишля „Напшуд" дійшло до страшної події. Підчас авантури пробив хтось штилетом польського грача Ґвінера. Ґвінер згинув на місці".

— Маєш тобі! — сказав я до себе. — Після заяв ріжних організацій про збірну відповідальність... Будемо відповідати тепер і за вбивство.

І вже перед моїми очима товпи народу в шапочках і капелюхах, з „лягами" і камінням у руках, а перед моїми вухами дзенькіт битого шкла і крик збірних відповідальників.

А з другої сторони: як можна так викривити прекрасну ідею спорту! Штилетом у плечі і ануж Боже борони — ще й затроєним!... Зроблять секцію — все відкриють...

Аж горячо мені зробилося.

З биттям серця ждав я на голоси в інших часописах.

Другої днини появилося всюди приписово великими буквами. А наголовки аж за очі хапали.

Третьої днини передрукувала жахливу історію загранична преса: чеська, французька, німецька, англійська. В одних було, що застрілив, у других, що зарізав, у третіх що пробив, а в четвертих, що і застрілив і пробив.

Тепер не було вже сумніву, що за день, за два появиться резолюція якоїсь організації, що накликатиме до збірної відплати.

На щастя є на світі радіо. Сядеш собі вечором на канапі, закуриш, не закуриш, наставиш вухо, а радіо тобі всілячину торочить.

Між іншим і спортове звідомлення...

Слухаю.

„Мусимо ствердити — починає заповідач якимсь трохи застидженим голосом, — що вістка про морд на метчу „Веселка"—„Напшуд" є трохи неточна. На цім метчу не згинув ніхто".

Мене мов би хто на сто коней посадив. Марево збірної відповідальности дещо приблідло, а копаний мяч виянснів.

Другої днини я кинувся за інформаціями Адже часописи подавали навіть назвище вбитого. Неможливо, щоб це все було виссане з пальця!

І довідався.

Справді радіо мало рацію: вістка була трохи неточна.

А це трохи виглядало так:

На стації в Городку висів якийсь Ґвінер, що їхав на метч „Чувай—„Україна" і купував собі папіроски. Поїзд рушив. Ґвінер хотів сісти, впав під колеса і згинув.

Значить:

Не на метчу в Медиці, а на стації в Городку, не від штилету, а від коліс поїзду.

Одно правда: українці є тут трохи замішані, бо пок. Ґвінер їхав до них на метч. Тому не дивуюся, що „Пат" так поспішився з вісткою, хоч і трохи неточною, а на будуче не здивуюся, коли таки появиться якась резолюція про збірну відповідальність.

Галактіон Чіпка.

Китайсько-анґлійські бої.

Агенція Домеї повідомляє, що китайські частини заатакували вчора вечором ручними гранатами британські частини недалеко Кіянсі. Анґлійські війська відповіли на наступ скорострільним вогнем. Сьогодні рано китайці знову заатакували англійців, одначе їх наступ відбили.

Одначе Райтер повідомляє до Льондону, що команда англійських збройних сил у Шангаю рішуче заперечує вістки подані агенцією Домеї, буцімто китайці заатакували анґлійців.

—o—

Чи Чансуліян живе?

Агенція Аваса повідомляє з Тієнсіну, буцімто з японських військових джерел, що маршала Чансуліяна розстріляли ще при кінці вересня на приказ Чанкайшека. Одначе цю вістку заперечує агенція Домеї, яка заявляє, що Чансуліян є тепер у Лянчав, столиці провінції Кансу. Його здогадним завданням є втримування звязку між комуністичними китайськими військами і СССР.

Втікачі з Хіхону.

До пристані в Ля Рашель приїхало 10 кораблів із Хіхону, які привезли більше як 1.500 астурійських міліціонерів і коло 20 ранених. Між ними було кількох важко ранених, яких перевезли до лічниці. Інших міліціонерів розброїли. По якомусь часі їх репатріюють до Еспанії.

— Ано, ано, як млювім русіни, то я мислім на украінци, як ви тому жекате...

— Отже кажіть „українці", а не думайте тільки!

П. Червенка дістав зрештою оплески, зовсім заслужені, бо не думав і не говорив але, хоч попереднього вечора в дискусії з ужгородськими сопартійцями твердо обстоював неіснування українського народу на Закарпатті. А день після Здвигу на засіданні підкарпатської фракції лідової партії.. сам запропонував, щоби для Закарпаття назвати її „чехословенсько-українською народньою партією"!!

Осьтак переорієнтовувалися чехи впродовж двацятьчотирьох здвигових годин в Ужгороді!

— — — — — — — — — — — — — — — —

Очевидно не можна перебільшувати значіння останнього просвітянського здвигу в Ужгороді. Дванацять тисяч учасників на 600 тисяч населення — це мало, як на нормальні культурно-освітні відносини. Але коли взяти під увагу цілу саме ненормальність цих відносин на Закарпатті — то це дійсно велитенський подвиг. Подвиг, що приносить честь українським народнім і просвітянським робітникам на Закарпатті і що родить вже не тільки надії, але певність перемоги.

Тепер з черги виринає цікаве питання: — як поставиться до проблеми дальшої національної політики на Закарпатті чехословацький уряд і льокальна адміністрація? Резолюції, що їх ухвалили Збори — і які подамо згодом, ставлять конкретні домагання до влади, жадають припинення мовної анархії у шкільництві та в урядах і домагаються повноти прав для українського населення Закарпаття.

Невже чехословацький уряд знехтує ці домагання?..

Роман Голіян.

Кооператива „Самопоміч".

ЗА ПРАЦЮ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ БУВШИХ УСС, СС І ЧЛЕНІВ УГА.

У Львові й на провінції є чимало бувших Українських Січових Стрільців, які опинилися в теперішніх важких часах економічної кризи й безробіття без ніякої праці і разом зі своїми родинами живуть у дуже невідрадних матеріяльних умовинах. Деякі живуть просто у крайній нужді.

Та не зважаючи на найінтенсивніші заходи і зусилля, вони не можуть найти густо-часто якоїсь, хочби найтяжчої фізичної праці і то навіть за найменшу винагороду та не мають ніякої змоги здобути хочби дуже скромне удержання для себе і своїх, інові численних членів родини.

Тому відбувши низку спільних сходин, вирішили вони не ждати довше на поміч іззовні, але зорганізувати самодопомогу. А саме вирішили вони приступити до організації кооперативи, яка, розбудовуючи деякі, ще дотепер у нас незаступлені ділянки промислу й торговлі (а таких ділянок у нас ще чимало), творилаб нові варстати праці. В тих нових варстатах праці моглиб хоч частинно знайти працю і змогу сякого-такого заробітку та прожитку передовсім безробітні бувші У. С. С., бувші С. С. та безробітні б. члени У. Г. А. Таким чином і справа дальшої розбудови та скріплення нашого промислу й торговлі знову зробилаб крок вперед.

В серпні ц. р. відбулися у Львові скликані Ініціятивним комітетом безробітних б. УСС-ів установчі загальні збори проектованої кооперативи, яку збори рішили назвати „Самопоміч". Збори приняли відповідний взірцевий статут РСУК у Львові, ухвалили висоту уділу та вписового, поруку заявленими уділами і вибрали Надзірну Раду кооперативи, зложену з вісьмох членів. На своїм першім засіданні Надзірна Рада іменувала управу кооперативи з трьох членів і двох заступників. Управа почала вже працю, щоб зорганізувати кооперативу і приєднати їй якнайбільше членів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ТРОХИ НЕТОЧНА ПРАВДА.

Ми вже привикли до неодного. Душа, так як долоня чи плесно, забивається від вічного тертя і не реагує на що небудь. Треба справді чогось сильного, щоб вона це відчула і здрігнулася.

Але час до часу буває таке.

Наприклад:

„Телеграм Спортови", а за ним „ПАТ" (!) подали цілому світові до відома вістку, що трохи не зморозила мені крови в жилах:

„На метчу української дружини в Медиці „Веселка" з польською дружиною з Перемишля „Напшуд" дійшло до страшної події. Підчас авантури пробив хтось штилетом польського грача Ґвінера. Ґвінер згинув на місці".

— Маєш тобі! — сказав я до себе. — Після заяв ріжних організацій про збірну відповідальність... Будемо відповідати тепер і за вбивство.

І вже перед моїми очима товпи народу в шапочках і капелюхах, з „лягами" і камінням у руках, а перед моїми вухами дзенькіт битого шкла і крик збірних відповідальників.

А з другої сторони: як можна так викривити прекрасну ідею спорту! Штилетом у плечі і ануж Боже борони — ще й затроєним!... Зроблять секцію — все відкриють...

Аж горячо мені зробилося.

З биттям серця ждав я на голоси в інших часописах.

Другої днини появилося всюди приписово великими буквами. А наголовки аж за очі хапали.

Третьої днини передрукувала жахливу історію загранична преса: чеська, французька, німецька, англійська. В одних було, що застрілив, у других, що зарізав, у третіх що пробив, а в четвертих, що і застрілив і пробив.

Тепер не було вже сумніву, що за день, за два появиться резолюція якоїсь організації, що накликатиме до збірної відплати.

На щастя є на світі радіо. Сядеш собі вечором на канапі, закуриш, не закуриш, наставиш вухо, а радіо тобі всілячину торочить.

Між іншим і спортове звідомлення...

Слухаю.

„Мусимо ствердити — починає заповідач якимсь трохи застидженим голосом, — що вістка про морд на метчу „Веселка"—„Напшуд" є трохи неточна. На цім метчу не згинув ніхто".

Мене мов би хто на сто коней посадив. Марево збірної відповідальности дещо приблідло, а копаний мяч вияснів.

Другої днини я кинувся за інформаціями. Адже часописи подавали навіть назвище вбитого. Неможливо, щоб це все було виссане з пальця!

І довідався.

Справді радіо мало рацію: вістка була трохи неточна.

А це трохи виглядало так:

На стації в Городку висів якийсь Ґвінер, що їхав на метч „Чувай—„Україна" і купував собі папіроски. Поїзд рушив. Ґвінер хотів сісти, впав під колеса і згинув.

Значить:

Не на метчу в Медиці, а на стації в Городку, не від штилету, а від коліс поїзду.

Одно правда: українці є тут трохи замішані, бо пок. Ґвінер їхав до них на метч. Тому не дивуюся, що „Пат" так поспішився з вісткою, хоч і трохи неточною, а на будуче не здивуюся, коли таки появиться якась резолюція про збірну відповідальність.

Галактіон Чіпка.

Китайсько-анґлійські бої.

Агенція Домеї повідомляє, що китайські частини заатакували вчора вечором ручними гранатами британські частини недалеко Кіянсі. Англійські війська відповіли на наступ скорострільним вогнем. Сьогодні рано китайці знову заатакували анґлійців, одначе їх наступ відбили.

Одначе Райтер повідомляє до Льондону, що команда англійських збройних сил у Шанґаю рішуче заперечує вістки подані агенцією Домеї, буцімто китайці заатакували анґлійців.

—o—

Чи Чансуліян живе?

Агенція Аваса повідомляє з Тієнсіну, буцімто з японських військових джерел, що маршала Чансуліяна розстріляли ще при кінці вересня на приказ Чанкайшека. Одначе цю вістку заперечує агенція Домеї, яка заявляє, що Чансуліян є тепер у Лянчав, столиці провінції Кенсу. Його здогадним завданням є втримування звязку між комуністичними китайськими військами і СССР.

Втікачі з Хіхону.

До пристані в Ля Рашель приїхало 10 кораблів із Хіхону, які привезли більше як 1.500 астурійських міліціонерів і коло 20 ранених. Між ними було кількох важко ранених, яких перевезли до лічниці. Інших міліціонерів розброїли. По якомусь часі їх репатріюють до Еспанії.

Літературна сторінка.

У 25-ліття смерти Цеглинського.

Рівно 25 років тому — 24. жовтня 1912 р. помер Григорій Цеглинський, відомий директор української гімназії в Перемишлі, посол до парляменту і письменник. Ці роковини пригадав один із перемиських громадян, зовсім справедливо зазначуючи, що слід би їх відмітити. Не знаємо, чи в Перемишлі живе ще й досі досить сильний спомин праці цього енергійного педагога та організатора, одного з кращих наших парляментаристів та народніх діячів.

За чверть століття від смерти Григорія Цеглинського його імя вже найтісніше звязане не з його громадською працею, а літературною. Вислідн громадської праці з тої давньої для нас доби злилися з поодинокими етапами загально-національної боротьби, з її успіхами та невдачами. Серед них требаб поставити нині цілий ряд прізвищ інших діячів, великі-ж заслуги Г. Цеглинського як директора гімназії та організатора Перемищини звузилися до чисто місцевих заслуг.

У великому некрольоґу поміщеному в „Ділі" на другий день після смерти Г. Цеглинського находимо якнайточніші подробиці з його педагогічної, громадської карієри. Про його заслуги як драматурга находимо там таку оцінку: „Писав Цеглинський новелі і повісти, наукові і публіцистичні статті, але на письменськім полі здобув собі імя як драматичний автор. Побачивши вузький крут українського народнього театру, постановив розширити його та добре обізнаний з европейською драматурґією став малювати правдиве життя міщанства, ходачкової шляхти, сільської і духовної інтеліґенції зі сатир. закраскою. Першим твором з цього поля була комедія „На добродійні ціли" в бібліотеці „Зорі" 1884 р., за якою пішла міщанська пригода „Тато на заручинах" і діждалися великих похвал у польських часописах „Соколики". Ще вдатнішою була комедія „Ходачкова шляхта" та „Лихий день" про який висловився з великим признанням д-р Е. Олесницький у „Ділі" за 1886 р. З новіших його драматичних творів подобалися галицькій публиці з вистав театральних та аматорських комедії „Ворожбит", „Торговля жемчугами" та „Кара совісти", — дві останні нагороджені преміями Краєвого Виділу".

„Руська Бесіда", що опікувалася нашим театром, доручила у 1882 р. управу цього театру Г. Цеглинському та Д. Гладиловичеві, що вели його до 1888 р. Саме це становище заохотило Цеглинського збагатити тодішній репертуар новими песами. „Видавнича Спілка" майже рівночасно зі смертю Г. Цеглинського видала другим виданням „Кару совісти", „Шляхту ходачкову" та „Соколики", які належали до найпопулярніших пес галицьких драматурґів у репертуарі аматорських театрів. Те, що найбільше подобалося в них це були теми та типи з галицького життя, бо навіть дуже добрих наддніпрянських драматурґів не могли ставити з успіхом наші аматори, коли треба було до них мати історичні костюми і розуміти добре козацький побут.

Коли оглянемо наші драматичні новини за останніх 25 років то можемо ствердити, що хоч техніка нашої драми значно розвинулася і появилися зовсім нові сюжети — наскрізь інтеліґентські, все-ж наш популярний репертуар, що відбивав би нові умови громадського життя, дуже мало збагатився. Під цим оглядом деякі песи Цеглинського можуть іще досі суперничати з песами, де автори не дають ніяких живих типів ані життевої обсервації.

—o—

Хто цього року дістане премію Нобеля?

Оце питання, як звичайно щороку в місяці жовтні, живо цікавить европейські літературні журнали. Як відомо приблизно в тому часі йдуть усякі заходи в Ослью, щоб виєднати найпочеснішу і найвищу світову літературну нагороду. Вплив мають тут офіціяльні представництва держав у Скандинавії, що можуть стати посередниками між своєю державою і комітетом Нобеля, всякі наукові академії, навіть поодинокі визначні індивідуальности. Як довго жив у Копенгаґені Жорж Брандес його голос нераз рішав про нагороду, тому, що він єдиний у скандинавських країнах охоплював увесь сучасний літературний рух.

Літературні журнали рідко коли ворожать одному кандидатові успіх. З ріжних країн виринають кандидати і вони майже рівносильні, тожвиши, що про їх успіх дуже часто рішає черга, яка припадає на якусь країну. Коли кандидати якоїсь національности вже давно не мали Нобелевої премії, тоді за ними сильніше промовляє черга, ніж за іншими літературна заслуга.

Цього року знову, як і минулого, згадують прізвище французького кандидата Поля Валері. Поруч цього водночас другого Жоржа Дюгамеля, що саме недавно заняв поруч Валері фотель серед „безсмертних". Дарма що Дюгамель належить до першорядних письменників, Нобелева нагорода для нього булаб таки обниженням того високого рівня, на якому нагромаджували тільки найбільших письменників. Дюгамель не може рівнятися ані з Валері ані Кльоделем ані Жідом.

Преса теж згадує як кандидата фінського поета Сіллянпаа, в Европі зовсім невідомого. Фінляндія не мала досі Нобелевих лавреатів і цей мотив може грати чималу ролю серед членів жюрі. Еспанія, яка вже давно не дістала нагороди відпадає через громадянську війну. Кандидатури російських письменників, які „лянсує" совітська „Літературна Газета" — Алексій Толстой або Федин, неповажні. Щойно три роки тому нагорода припала російському письменникові. Все-ж несподіванки можливі.

—o—

Літературна хроніка.

НОВИЙ ГОЛОВА ІТАЛІЯСЬКОЇ АКАДЕМІЇ — ПИСЬМЕННИК.

У Вероні, після повороту Муссолінія з Німеччини, Анунціо вийшов на дверець йому назустріч, щоб подякувати „дуче" за честь — призначення Анунція головою італійської Академії. Анунціо заняв це місце ще, місяці після смерти Марконія, однак не так із волі членів Академії, як з волі Муссолінія. Колись Анунціо відкинув із глумом пропозицію стати членом Італійської Академії, кажучи: „Чистокровний кінь не може стояти у стайні поруч ослів". І пізніше він теж відмовлявся ввійти туди. Таксамо робив колись приятель Анунція Марінетті — завзятущий ворог усяких академій, який сидить там. Але становище голови Академії — інша справа. Анунціо оцінив честь, яку зробив йому Муссоліні і прийняв. Цікаво, що у тій самій Академії сидить ватиканський прелат Перозі, славний композитор для хорів у Сикстині, а твори Анунція поставлені двічі на індексі Ватиканом у 1911 і 1928 році.

НАЙБІЛЬШЕ РОМАНТИЧНА ПОЕМА.

Крім роковин дня народин або смерти поета почали від якогось часу пригадувати роковини творів. Хто знає, чи саме такі роковини не найдоцільніші. Ось з нагоди ... паризького „Тан" відомий критик Еміль Анріо пригадує, що 100 років тому 15. жовтня 1837 р. появилася в журналі „Реві де монд" найславніша із „Ночей" Мюсетта „Жовтнева ніч". Ця поема передає якнайсильніше образ який ми і досі маємо про „романтичного поета". Це один із найбільше характеристичних зразків романтичної поезії — красномовної, легкої, надхненої і меляхолійної.

ПОВІСТЬ ПРО ПЕРЕДІСТОРИЧНУ ВИСОКУ КУЛЬТУРУ.

Вийшла цікава німецька повість „Ісолянтіс", що відтворює образ передісторичної культури одного острову 10.000 років перед Хр. Авторка Альма М. Карлін дала твір не чистої фантазії, бо довгі роки студіювала історію та археольоґію і вісім років мандрувала сама довкола світа, щоб пізнати життя первісних народів і чудових закутин, де досі живуть леґенди про найдавніші періоди людства. У цій повісті бачимо острів, який мав дуже високу культуру: чудову мову, мистецтво, фільософію та якнайдосконалішу форму суспільного життя. З незвичайною пластикою змальовує авторка столицю, яку обливають водопроводи, оточену мурами, з прегарними палатами та святинями. Ісолянтіс — героїня повісти бореться за найкращі ідеали високорозвиненої батьківщини, яку залила вода під час одного великого землетрусу.

ВІДНОВЛЕНИЙ ДАВНІЙ ТЕАТР.

Цього місяця відкрили в околиці Гайдельберга малий рококовий театр, збудований 200 років тому в замку князя Шарля Теодора. Цей театр був занедбаний більш як 100 років. Колись виставляли в ньому італійські та німецькі опери і трагедії Вольтера у присутності автора. Цей театр незвичайно акустичний, — має сцену завглибшки на 25 м. і машини... з дерева, що збереглися незнищені.

ШЕКСПІР — НІМЕЦЬКИМ ПИСЬМЕННИКОМ.

Німецьке „Шекспірівське Товариство" організує цього місяця у м. Бохум тиждень присвячений творчости Шекспіра. Минулого року в тому самому місті ставили всі песи Гайнріха Кляйста і зорганізували цикль викладів на пошану славного „германського" поета. Цікаве, що німецька преса все акцентує Шекспіра як германського письменника, вказуючи як на головний арґумент на те, що німецькі романтики перші відкрили його геній і що Шекспіра грали в Німеччині частіше, ніж в Англії.

НОБЕЛЕВІ ЛАВРЕАТИ В ЧЕСЬКІЙ „УСЕСВІТНІЙ БІБЛІОТЕЦІ".

Чеська відновлена книгозбірня „Светова Книговна" заповідає у 35 томах вибір творів усіх дотеперішніх лавреатів Нобеля. До кожного тому перекладач даного твору напише передмову. До підготовлюваної серії ввійдуть: Сюллі Прюдом, Теодор Момзен, Бернстєрне Бєрнсон, Фредерік Містраль, Хозе Ечеґарей, Г. Сенкевич, Джозуе Кардуччі, Р. Кіплінґ, Рудольф Ойкен, Сельма Лаґерлеф, Павль Гайзе, Моріс Метерлінк, Ґергарт Гавптман, Рабіндранат Таґоре, Ромен Роллян, Вернер Гайденстам, Карль Ґєльруп, Генрік Понтоппідан, Карль Шпітелер, Кнут Гамсун, Анатоль Франс, Хачінто Бенавенте, В. Б. Єйтс, В. Реймонт, Ґ. Б. Шов, Ґрація Деледда, Анрі Берґсон, Сіґрід Ундсет, Томас Манн, Сінклер Люїс, Е. А. Карльфельдт, Джон Ґольсуерті, І. Бунін, Люіджі Піранделльо та Е. О' Ніл. У деяких роках Нобелеву премію призначували по половині двом письменникам, тимто їх число більше, ніж 35 років, за які призначили нагороду.

ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ БОЛГАРСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК.

У Пловдіві помер один із найвизначніших сучасних болгарських письменників Йордан Йовков. Народився 1884 року в селі Росиці в Добруджі, де його батько був багатим господарем. Студіював фільософію і право. Довгі літа був народнім учителем по селах у Добруджі. У війні за зєдинення болгарських земель боровся як старшина. Писав повісти, оповідання, драми, комедії і поезії. До найкращих повістей Йовкова належить повість із життя добруджанських селян „Жнець".

НЕВДАЧА ЕВЕРСА.

Відомий німецький письменник Ганс Гайнц Еверс став рішучим гітлерівцем, хоч твори його були немов би повним запереченням нової доби націонал-соціялізму. У хвилині повної перемоги гітлерівців Еверс був тим, що розбив союз німецьких письменників. Коли наближувалися роковини гітлерівського героя Горста Весля, Еверсові доручили написати його життєпис. Весель мав сильно заплямлене приватне життя, треба було його вибілити політичними мотивами. Еверс написав замовлений твір, але так незручно, що його признали образою для гітлерівського руху і заборонили в Німеччині друкувати всі твори Еверса. Хто чим воює... Еверсові доведеться ще друкувати свої твори разом із недавно прогнаними під своїм впливом письменниками на еміґрації.

ПАМЯТНИКИ ДЛЯ ДВОХ ПОЕТІВ У ПАРИЖІ.

У славному Люксембурському Саді в Парижі поставлять два памятники: Мюрже та Бодлера. Верлен, якого памятник уже там стоїть, звертався ще у 1895 р. з відвертим листом до редакцій, поставити памятник Мюрже — авторові „Сцен із життя богеми". Щодо Бодлера то треба було рівно 100 років від появи його „Нечестивих квітів", щоб його слава закріпилася... мармурово.

ДРІБНІ ВІСТКИ.

Шість тижнів тому вийшла чеська повість В. Гостовського „Дум без пана"; тепер вона має вже третє видання і небавком її сфільмують.

У Румунії передрукували повість А. Антеміряну-са „З часів капітана Костаке", що появилася в 1898 р. у відтинках газети „Епока". Це патріотична повість з 1848 р.

У Варшаві у видавництві Ґебета появилися водночас три переклади Лермонтового „Демона", які зробили І. Слонімська, Я. Сєдлєцький і К. Хилінський. Ці переклади теж не перші.

Паризька вистава надхнула деяких французьких поетів до поем, а саме Фернанда Ґреґа і Поля Фора, що має титул „князя поетів". Поль Фор прочитав деякі свої поеми п. з. „Експо (себто Вистава) 37"... з верху вежі Айфеля.

У Медані відкриють музей ім. Еміля Золя, де зберуть усякі памятки, рукописи, портрети, листи і предмети домашньої обстанови по авторі „Жерміналю".

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Літературна сторінка.

У 25-ліття смерти Цеглинського.

Рівно 25 років тому — 24. жовтня 1912 р. помер Григорій Цеглинський, відомий директор української гімназії в Перемишлі, посол до парляменту і письменник. Ці роковини пригадав нам один із перемиських громадян, зовсім справедливо зазначуючи, що слід би їх відмітити. Не знаємо, чи в Перемишлі живе ще й досі досить сильний спомин праці цього енергійного педагога та організатора, одного з кращих наших парляментаристів та народніх діячів.

За чверть століття від смерти Григорія Цеглинського його імя вже найтісніше звязане не з його громадською працею, а літературною. Висліди громадської праці з тої давньої для нас доби злилися з поодинокими етапами загально-національної боротьби, з її успіхами та невдачами. Серед них требаб поставити нині цілий ряд прізвищ інших діячів, великі-ж заслуги Г. Цеглинського як директора гімназії та організатора Перемищини звузилися до чисто місцевих заслуг.

У великому некрольоґу поміщеному в „Ділі" за другий день після смерти Г. Цеглинського находимо якнайточніші подробиці з його педагогічної, громадської карієри. Про його заслуги як драматурга находимо там таку оцінку: „Писав Цеглинський новелі і повісти, наукові і публіцистичні статті, але на письменськім полі здобув собі імя як драматичний автор. Побачивши вузький круг українського народнього театру, постановив розширити його та добре обізнаний з европейською драматурґією став малювати правдиве життя міщанства, ходачкової шляхти, сільської і духовної інтелігенції зі сатир. закраскою. Першим твором з цього поля була комедія „На добродійні цілі" в бібліотеці „Зорі" 1884 р., за якою пішла міщанська пригода „Тато на заручинах" і діждалися великих похвал у польських часописах „Соколики". Ще вдатнішою була комедія „Ходачкова шляхта" та „Лихий день" про який висловився з великим признанням д-р Е. Олесницький у „Ділі" за 1886 р. З новіших його драматичних творів подобалися галицькій публиці з вистав театральних та аматорських комедії „Ворожбит", „Торговля жемчугами" та „Кара совісти", — дві останні нагороджені преміями Краєвого Виділу".

„Руська Бесіда", що опікувалася нашим театром, доручила у 1882 р. управу цього театру Г. Цеглинському та Д. Гладиловичеві, що вели його до 1888 р. Саме це становище заохотило Цеглинського збагатити тодішній репертуар новими песами. „Видавнича Спілка" майже рівночасно зі смертю Г. Цеглинського видала другим виданням „Кару совісти", „Шляхту ходачкову" та „Соколики", які належали до найпопулярніших пес галицьких драматурґів у репертуарі аматорських театрів. Те, що найбільше подобалося в них це були теми та типи з галицького життя, бо навіть дуже добрих наддніпрянських драматурґів не могли ставити з успіхом наші аматори, коли треба було до них мати історичні костюми і розуміти добре козацький побут.

Коли оглянемо наші драматичні новини за останніх 25 років то можемо ствердити, що хоч техніка нашої драми значно розвинулася і появилися зовсім нові сюжети — наскрізь інтелігентські, все-ж наш популярний репертуар, що відбивав нові умови громадського життя, дуже мало збагатився. Під цим оглядом деякі песи Цеглинського можуть іще досі суперничати з песами, де автори не дають ніяких живих типів ані життевої обсервації.

—o—

Хто цього року дістане премію Нобеля?

Оце питання, як звичайно щороку в місяці жовтні, живо цікавить европейські літературні журнали. Як відомо приблизно в тому часі йдуть усякі заходи в Осльо, щоб виєднати найпочеснішу і найвищу світову літературну нагороду. Вплив мають тут офіціяльні представництва держав у Скандинавії, що можуть стати посередниками між своєю державою і комітетом Нобеля, всякі наукові академії, навіть поодинокі визначні індивідуальности. Як довго жив у Копенгагені Жорж Брандес його голос нераз рішав про нагороду, тому, що він єдиний у скандинавських країнах охоплював увесь сучасний літературний рух.

Літературні журнали рідко коли ворожать одному кандидатові успіх. З ріжних країн виринають кандидати і вони майже рівносильні, зважививши, що про їх успіх дуже часто рішає черга, яка припадає на якусь країну. Коли кандидати якоїсь національности вже давно не мали Нобелевої премії, тоді за ними сильніше промовляє черга, ніж за іншими літературна заслуга.

Цього року знову, як і минулого, згадують прізвище французького кандидата Поля Валері. Поруч цього водночас другого Жоржа Дюгамеля, що саме недавно заняв поруч Валері фотель серед „безсмертних". Дарма що Дюгамель належить до першорядних письменників, Нобелева нагорода для нього булаб таки обниженням того високого рівня, на якому нагромаджували тільки найбільших письменників. Дюгамель не може рівнятися ані з Валері ані Кльоделем ані Жідом.

Преса теж згадує як кандидата фінського поета Сіпляпаа, в Европі зовсім невідомого. Фінляндія не мала досі Нобелевих лавреатів і цей мотив може грати чималу ролю серед членів жюрі. Еспанія, яка вже давно не дістала нагороди відпадає через громадянську війну. Кандидатури російських письменників, які „лянсує" совітська „Літературна Газета" — Алексій Толстой або Федин, неповажні. Щойно три роки тому нагорода припала російському письменникові. Все-ж несподіванки можливі.

—o—

Літературна хроніка.

НОВИЙ ГОЛОВА ІТАЛІЙСЬКОЇ АКАДЕМІЇ — ПИСЬМЕННИК.

У Вероні, після повороту Мусолінія з Німеччини, Анунціо вийшов на дворець йому назустріч, щоб подякувати „дуче" за честь — призначення Анунція головою Італійської Академії. Анунціо заняв це місце два місяці після смерти Марконія, [illegible] не так із волі членів Академії, як з волі Муссолінія. Колись Анунціо відкинув із глумом пропозицію стати членом [illegible] Академії, кажучи: „Чистокровний кінь не може стояти у стайні поруч ослів". І пізніше він теж відмовився вийти туди. Також робив колись приятель Анунція Марінетті — завзятущий ворог усяких академій, який сидить там. Але становище голови Академії — інша справа. Анунціо оцінив честь, яку зробив йому Муссоліні і прийняв. Цікаве, що у тій самій Академії сидить ватиканський прелят Прегозі, славний композитор для хорів у Сикстині, а твори Анунція поставлені двічі на індексі Ватиканом у 1911 і 1928 роках.

НАЙБІЛЬШЕ РОМАНТИЧНА ПОЕМА.

Крім роковин для народин або смерти поета почали від якогось часу пригадувати роковини творів. Це вже, чи саме такі роковини не найдоцільніші. Ось в [illegible] паризького „Тан" відомий критик Еміль Авріо пригадує, що 100 років тому 15. жовтня 1837 р. появилася в журналі „Реві де монд" найславніша із „Ночей" Мюсетта „Жовтнева ніч". Ця поема передає якнайсильніше образ, який ми і досі маємо про „романтичного поета". Це один із найбільше характеристичних зразків романтичної поезії — красномовної, легкої, надхненої і меляхолійної.

ПОВІСТЬ ПРО ПЕРЕДІСТОРИЧНУ ВИСОКУ КУЛЬТУРУ.

Вийшла цікава німецька повість „Ізолянтіс", що відтворює образ передісторичної культури одного острову 10.000 років перед Хр. Авторка Альма М. Керлін дала твір не чистої фантазії, бо довгі роки студіювала історію та археольоґію і вісім років мандрувала сама довкола світа, щоб пізнати життя первісних народів і чудових закутин, де досі живуть леґенди про найдавніші періоди людства. У цій повісті бачимо острів, який мав дуже високу культуру: чудову мову, мистецтво, фільософію та якнайдоскональшу форму суспільного життя. З незвичайною пластикою змальовує авторка столицю, яку обливають водопроводи, оточену мурами, з прегарними палатами та святинями. Ізолянтіс — геройка повісти бореться за найкращі ідеали високорозвиненої батьківщини, яку залила вода підчас одного великого землетрусу.

ВІДНОВЛЕНИЙ ДАВНІЙ ТЕАТР.

Цього місяця відкрили в околиці Гайдельберга малий рококовий театр, збудований 200 років тому в замку князя Шарля Теодора. Цей театр був занедбаний більш як 100 років. Колись виставляли в ньому італійські та німецькі опери і трагедії Вольтера у приявні автора. Цей театр незвичайно акустичний, — має сцену завглибшки на 35 м. і машини... з дерева, що збереглися незнищені.

ШЕКСПІР — НІМЕЦЬКИМ ПИСЬМЕННИКОМ.

Німецьке „Шекспірівське Товариство" організує цього місяця у м. Бохум тиждень присвячений творчости Шекспіра. Минулого року в тому самому місті ставили всі песи Гайнріха Кляйста і зорганізували цикль викладів на пошану славного „германського" поета. Цікаве, що німецька преса вся апелює Шекспіра як германського письменника, вказуючи як на головний арґумент на те, що німецькі романтики перші відкрили його геній і що Шекспіра грали в Німеччині частіше, ніж в Англії.

НОБЕЛЕВІ ЛАВРЕАТИ В ЧЕСЬКІЙ „УСЕСВІТНІЙ БІБЛІОТЕЦІ".

Чеська відновлена книгозбірня „Светова Книговна" заповідає у 35 томах вибір творів усіх дотеперішніх лавреатів Нобеля. До кожного тому перекладач даного твору напише передмову. До підготовлюваної серії ввійдуть: Сюллі Прюдом, Теодор Момсен, Бернстерне Бернсон, Фредерік Містраль, Хозе Ечеґарей, Г. Сенкевич, Джозуе Кардуччі, Р. Кіплінг, Рудольф Ойкен, Сельма Лягерлеф, Павль Гайзе, Моріс Метерлінк, Ґергарт Гавптман, Рабіндранат Тагоре, Ромен Роллян, Вернер Гайденстам, Карль Ґєльруп, Генрік Понтоппідан, Карль Шпітелер, Кнут Гамсун, Анатоль Франс, Хасінто Бенавенте, В. Б. Єйтс, В. Реймонт, Г. Б. Шов, Ґраціа Деледда, Анрі Берґсон, Сіґрід Унддет, Томас Манн, Сінклер Люіс, Е. А. Карльфельдт, Джон Ґольсуерті, І. Бунін, Люіджі Піранделльо та Е. О' Ніл. У деяких роках Нобелеву премію призначували по половині двом письменникам, тимто їх число більше, ніж 35 років, за які призначили нагороду.

ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ БОЛГАРСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК.

У Пловдіві помер один із найвизначніших сучасних болгарських письменників Йордан Йовков. Народився 1884 року в селі Росиці в Добруджі, де його батько був багатим господарем. Студіював фільософію і право. Довгі літа був народнім учителем по селах у Добруджі. У війні за зєдинення болгарських земель боровся як старшина. Писав повісти, оповідання, драми, комедії і поезії. До найкращих повістей Йовкова належить повість із життя добруджанських селян „Жнець".

НЕВДАЧА ЕВЕРСА.

Відомий німецький письменник Ганс Гайнц Еверс став рішучим гітлерівцем, хоч твори його були немов би повним запереченням нової доби націонал-соціялізму. У хвилині повної перемоги гітлерівців Еверс був тим, що розбив союз німецьких письменників. Коли наближувалися роковини гітлерівського героя Горста Весля, Еверсові доручили написати його життєпис. Весель мав сильно заплямлене приватне життя, треба було його вибілити політичними мотивами. Еверс написав замовлений твір, але так незручно, що його признали образою для гітлерівського руху і заборонили в Німеччині друкувати всі твори Еверса. Хто чим воює... Еверсові доведеться ще друкувати свої твори разом із недавно прогнаними під своїм впливом письменниками на еміграції.

ПАМЯТНИКИ ДЛЯ ДВОХ ПОЕТІВ У ПАРИЖІ.

У славному Люксембурському Саді в Парижі поставлять два памятники: Мюрже та Бодлера. Верлен, якого памятник уже там стоїть, звертався ще у 1895 р. з відвертим листом до редакцій, поставити памятник Мюрже — авторові „Сцен із життя богеми". Щодо Бодлера то треба було рівно 100 років від появи його „Нечестивих квітів", щоб його слава закріпилася... мармурово.

ДРІБНІ ВІСТКИ.

Шість тижнів тому вийшла чеська повість Е. Гостовського „Дум без пана"; тепер вона має вже третє видання і небавком її сфільмують.

У Румунії передрукували повість А. Антеміреану-са „З часів капітана Костаке", що появилася в 1898 р. у відтинках газети „Епока". Це патріотична повість з 1848 р.

У Варшаві у видавництві Ґезна появились водночас три переклади Лермонтового „Демона", які зробили І. Слонімська, Я. Склодовський і К. Хилінський. Ці переклади теж не перші.

Паризька вистава надхнула деяких французьких поетів до поем, а саме Фернанда Ґреґа і Поля Фора, що має титул „князя поетів". Поль Фор прочитає деякі свої поеми п. з. „Експо (себто Вистава) 37"... з верху вежі Айфеля.

У Медані відкриють музей ім. Еміля Золі, де зберуть усякі памятки, рукописи, портрети, листи і предмети домашньої обстанови по авторі „Жерміналю".

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Сторінка без політики.

Середньовічна винарня в Люблині.

В самій середині старого Люблина, який — як відомо, був за українських князів західним оборонним городом — при старім ринку стоїть застара двоповерхова камениця, в якій ще не закінчили історичних дослідів. Була вона колись власністю богатого міщанина-українця, славного шинкаря. Ще нині при самій головній брамі цієї камениці, праворуч є герб цього міщанина: голова льва з огненним язиком і напис Іван Любом (на Волині є старинне місто Любомль) і рік 1540. (Під дахом камениці є ще дата 1782. р., коли вона була відновлена.). Число дому: Ринок 8., нині таке, як і давніше. Про цього шинкаря, або радше про його сина і інших пише на початку XVII. ст. Сакович, що був українським священиком в Люблині, що шинкарі-квасники дотикають святих риз.

Квасники це були бідніші шинкарі, які на ярмарках і відпустах продавали квас із хліба; такий хлібний квас продають ще й до сьогодні на ярмарках і відпустах в околицях Люблина.

Коли польські пани почали в початках XVII. ст. поширювати панщину і на українські землі, насилали вони туди орендарів-жидів, відбирали давнім українським шинкарям право шинкувати та віддавали шинки жидам. Українців шинкарів записували в реєстр панщизняних.

Так теж і в Люблині шинк Любома віддали жидам. Згодом і ціла та гарна (розмальована жовто-синіми кольорами) камениця Любома дісталася в жидівські руки; навіть в партері є тепер там жидівський „дім молитви".

А до XVII. в. (головно в українських княжих часах), доки не дійшла туди екстермінаційна політика, головно польської шляхти і панів, були тамошні міщани дуже багаті. Були вони багаті головно при славнім торговельнім шляху, що йшов із західної Европи через Німеччину, Польщу й Україну на Схід (левантійський шлях); йшов він туди через Зволинь, Каземир над В. (інакше Ветху Гору), Люблин, Холм, Володимир Волинський і на схід (на тому шляху знаходяться тепер ріжні старинні гроші). Знаємо з літописів, що один міщанин у Володимирі Вол. видав у себе гостину для українських вельмож, князів, боярів і закордонних гостей та представників. Те саме бувало в багатих міщан і в інших українських містах. Ще в 1591. р. багатий купець Іван Прибило в Каземирі видав традиційну, велику гостину для знатних воєводів, вельможів і т. д., як подають міські записки.

Відкопана ц. р. винарня в камениці Любома довго була засипана. При перебудові старих домів до первісного вигляду натрапили на замуровані входи і за ними два льокалі, переділені стіною із дверима. Півокруглі сильні склепіння накривають подовгасті кімнати (пивниці). Мури дуже сильні, грубі на три метри (всі мури з княжих часів грубі на 2—3 м. чи в Кролосі, чи в Скиті, чи у вежі Данила в Люблині; замкова вежа в Каземирі над В. має мури аж пять метрів грубі). Перший льокаль ідентичний як і другий, але стіни і стеля лише в другім замальовані картинами. Одна картина має німецькі написи, інші латинські; польського нема ніде ні одного слова. Є і окремі підписи нпр. „1679. die 27. muth"

На одній картині Венус їде на мушлі зі щоглою по морю (життя), дальше є на суші шатро, в нім лицарі, над шатром велике серце, з лівого боку подальше амор стріляє з лука в напрямі на шатро; один лицар біля шатра кидає копію.

На другій картині Ерос з крилами і Психе під шатром, за ними двоє людей з книгами.

На іншій картині Геракль стручує булавою голови якихсь людей.

Інша картина представляє жінку вірну і невірну, жінку з посагом і без посагу.

Картину з німецькими написами пояснює зліва напис: „Ich habe Einen", праворуч напис: „Ich habe auch Eine".

Картина в куті представляє дерево життя. На галуззях ріжні голови (виразні лиця може відомих тоді людей), дальше від дерева стоїть малий Амор, стріляє з лука і зістрілює одну голову за одною з гиляки. Можливо, що ця картина звертала увагу на тих, що відпали, або мали відпасти з парубоцтва, яке там певно вело „прім".

Є ще й інші дещо затерті картини.

В розі є піч, в якій палили поліна. Був один довгий стіл і лави. Другий льокаль був призначений мабуть лише для лицарства (шляхти), перший для всіх.

Під долівкою були (і є) ще глибокі і широкі пивниці на вино; вони тягнулися далеко аж під Золоту вулицю і під ринок; подібно, як пивниці „Народньої Торговлі" підходять також аж під ринок у Львові.

Ця винарня в Люблині у своїх пивницях (ще не відкритих) має також получення з підземними ходами (льохами), що йдуть зпід старого ратуша і зпід краківської брами попід ціле старе місто аж до замку до вежі. Під старим ратушом ці ходи розходяться в ріжні підземні закутини; деякі з них мали сильні двері і грубі деревляні засуви від муру до муру. Були там і темниці для злочинців. В мурах під ратушем відкрили діри, які йдуть муром до темниці. Це давні гейби слухові телефони; подібні є в мурах Скиту Манявського, головно в східних воротах. В темницях є на мурі якісь затерті знаки (написи) немов глаголицькі; мури невиправлені. Знайшли там теж колись і людські кости.

Цікаві ці закутини давньої української бувальщини оглядати можна зовсім легко, бо тут і в ратуші ключі має сторож.

М. Миханько.

Перша церква на Сагарі.

Саме перед кількома днями в оазі Ель Голея, в самім центрі Сагари, віддаленім приблизно 1.000 км. від Альжиру, відбулося посвячення католицької церкви — першої в пустині. Церкву побудували в околиці заселеній туарегами. Її будова звязана з імям людини, яка залишила по собі просто легендарну славу серед туарегів і память святого серед християн. Це священик де Фуко, якого життя описує багато французьких письменників.

Церква стоїть на могилі о. де Фуко, який згинув в Ель Голея.

Замолоду був той місіонар знаменитим старшиною і гулякою. Представник старого французького роду, віе він у 80 рр. минулого століття розгульне і буйне життя. Цілий Париж говорив тоді про його авантури і скандали. Несподівано в душі буйного старшини настав перелім. Він пішов у прощу до святих місць у Палестині, постригся в черці і як місіонар виїхав до північної Африки.

Від того часу почалося справжнє життя де Фуко, яке зробило його героєм легенди. Місіонар віддався зовсім праці серед туарегів та став згодом найпопулярнішою людиною краю. Його аскетичне, повне самовідречення життя зєднало йому величезний пошанівок. Він висилав синів кількох туарегських вождів до Франції на студії, де вони мали набратися европейської культури. Завдяки його заходам просякали впливи французів зовсім мирно в найдальші закутини Сагари, в її найдальше висунену оазу.

Де Фуко ніколи не лякався небезпеки і нераз був ранений у сутичках із розбійниками. Підчас одної такої сутички його вбили і відтак похоронили з великими почестями в Ель Голея. Було це в найбільшому розгарі світової війни. Память про нього збереглася серед арабських племен аж до сьогодні.

—o—

ОРИГІНАЛЬНИЙ КІНЕЦЬ ОРИГІНАЛЬНОГО ПОДРУЖЖЯ.

Подружу пару Гонсалесів у Вера Круз (Мексик) можна вважати направду не тільки наскрізь модерним, але і наскрізь оригінальним подружжям. Також і закінчення цього подружжя зовсім оригінальне.

Енріко Гонсалес, малий, незамітний урядовець оженився після смерти своєї першої жінки удруге. Вибранюю його серця була учителька. Підчас весілля, яке відбулося сім літ тому, молодята заключили дивну умову. Тому, що приходи будучої жінки були рішуче вищі, як її чоловіка, Гонсалес мав покинути своє становище і переняти на себе ведення цілого господарства. Учителька мала турбуватися тим, щоб завжди заробити на прожиток.

Сім літ тревало це подружжя і здавалося, що обоє попали на справді добру думку, уложивши собі в той спосіб життя. Подружжя Гонсалесів жило в щастю і любови.

Гонсалес вів господарство, прятав, змітав порохи, варив страви, прав білля, ходив на закупи, відвозив кожного дня подругу своїм автом до школи і коли йому на те час дозволяв, відвозив її теж домів. Сім літ усе було в якнайкращому порядку.

Раптом усе змінилося.

Одного дня вернулася пані Гонсалес швидше до дому, як звичайно. Вона пішла просто до кухні, заглянула до всіх горшків і скрутила вогонь на газовій кухонці.

Цього було Енрікові Гонсалесові, який сім літ вів не тільки взірцево господарство, але став був теж „взірцевим пантофлярем", забагато. Він дав своїй жінці такого штовханця, що вона вилетіла з кухні, немов із лука і заявив їй при тім, що не стерпить, щоб хтонебудь мішався йому до його справ.

Обурена пані Гонсалес покинула негайно спільне мешкання і внесла розводову скаргу. Енріко Гонсалес заявив, що він готовий пристати на розвід, але під умовиною, що дістане від своєї жінки аліменти аж до самої смерти.

Судля, що вестиме цей оригінальний судовий процес, буде направду в немалому клопоті, кому з обох сторін признати слушність.

—o—

ТРАГІЧНА ПОМИЛКА МИСЛИВОГО.

В Шамоні (Франція) скоїлася недавно подія, яка малощо не покінчилася смертю одної людини.

Жіль Піні 23-літній артилерист використав вільний від служби час і пішов з 17-літньою Габріелею Клеві на прохід до недалекого ліса. Осінне пополудне коротке, тимбільше, що закоханим пливе час лискавкою. Обоє не спамяталися, коли в лісі почали западати чимраз більші сутінки.

Сутінки для закоханих не були ніякою перешкодою і вони сіли в підніжжі старезного дуба і любо собі шептали. Була вже година 5.30, коли в лісі залунав раптом стріл і по ньому жахливий крик.

Що сталося?

Якийсь прислїпкуватий мисливий взяв закохану парочку за добичу і не думаючи довго вистрілив зі свого кріса та важко ранив Жіля і Габріелю.

Сам мисливий, замісць подати раненим поміч, зрозумів, що він помилився і кинувся на втеки.

Аж пізно в ночі Жіль Піні, не зважаючи на рани, добився до села і счинив тривогу. Молодого артилериста і його кохану відвезли до лічниці. Рани Габріелі Клеві признали дуже важкими й небезпечними. Артилерист ранений в руку. За нефортунним мисливим шукає поліція.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.
Адміністрація

ВЕСЕЛЕ.

ДИТЯЧИЙ ЛІКАР.

Лікар: Покажи язик, Микольцю, більше! Витягни його дальше.

Микольцьо: Дальше не може, бо він зізаду сильно прикріплений.

Сторінка без політики.

Середньовічна винарня в Люблині.

В самій середині старого Люблина, який — як відомо, був за українських князів західним оборонним городом — при старім ринку стоїть застара двоповерхова камениця, в якій ще не закінчили історичних дослідів. Була вона колись власністю богатого міщанина-українця, славного шинкаря. Ще нині при самій головній брамі цієї камениці, праворуч є герб цього міщанина: голова льва з огненним язиком і напис Іван Любом (на Волині є старинне місто Любомль) і рік 1540. (Під дахом камениці є ще дата 1782. р., коли вона була відновлена.). Число дому: Ринок 8., нині таке, як і давніше. Про цього шинкаря, або радше про його сина і інших пише на початку XVII. ст. Сакович, що був українським священником в Люблині, що шинкарі-квасники дотикають святих риз.

Квасники це були бідніші шинкарі, які на ярмарках і відпустах продавали квас із хліба; такий хлібний квас продають ще й до сьогодні на ярмарках і відпустах в околицях Люблина.

Коли польські пани почали в початках XVII. ст. поширювати панщину і на українські землі, насилали вони туди орендарів-жидів, відбирали давнім українським шинкарям право шинкувати та віддавали шинки жидам, Українців шинкарів записували в реєстр панщизняних.

Так теж і в Люблині шинк Любома віддали жидам. Згодом і ціла та гарна (розмальована жовто-синіми кольорами) камениця Любома дісталася в жидівські руки; навіть в партері є тепер там жидівський „дім молитви".

А до XVII. в. (головно в українських княжих часах), доки не дійшла туди екстермінаційна політика, головно польської шляхти і панів, були тамошні міщани дуже багаті. Були вони багаті головно при славнім торговельнім шляху, що йшов із західної Европи через Німеччину, Польщу й Україну на Схід (левантійський шлях); йшов він туди через Зволинь, Каземир над В. (інакше Ветху Гору), Люблин, Холм, Володимир Волинський і на схід (на тому шляху знаходяться тепер ріжні старинні гроші). Знаємо з літописів, що один міщанин у Володимирі Вол. видав у себе гостину для українських вельмож, князів, боярів і закордонних гостей та представників. Те саме бувало в багатих міщан і в інших українських містах. Ще в 1591. р. багатий купець Іван Прибило в Каземирі видав традиційну, велику гостину для знатних воєводів, вельможів і т. д., як подають міські записки.

Відкопана ц. р. винарня в камениці Любома довго була засипана. При перебудові старих домів до первісного вигляду натрапили на замуровані входи і за ними два льокалі, переділені стіною із дверима. Півкруглі сильні склепіння накривають подовгасті кімнати (пивниці). Мури дуже сильні, грубі на три метри (всі мури з княжих часів грубі на 2—3 м, чи в Крилосі, чи в Скиті, чи у вежі Данила в Люблині; замкова вежа в Каземирі над В. має мури аж пять метрів грубі). Перший льокаль ідентичний як і другий, але стіни і стеля лише в другім замальовані картинами. Одна картина має німецькі написи, інші латинські; польського нема ніде ні одного слова. Є і окремі підписи нпр. „1679. die 27. mith"

На одній картині Венус іде на мушлі зі щоглою по морю (життя), дальше є на суші шатро, в нім лицарі, над шатром велике серце, з лівого боку подальше амор стріляє з лука в напрямі на шатро; один лицар біля шатра кидає копію.

На другій картині Ерос з крилами і Психе під шатром, за ними двоє людей з книгами.

На іншій картині Геракль стручує булавою голови якихсь людей.

Інша картина представляє жінку вірну і невірну, жінку з посагом і без посагу.

Картину з німецькими написами пояснює зліва напис: „Ich habe Eine", праворуч напис: „Ich habe auch Eine".

Картина в куті представляє дерево життя. На галуззях ріжні голови (виразні лиця може відомих тоді людей), дальше від дерева стоїть малий Амор, стріляє з лука і зістрілює одну голову за одною з гиляки. Можливо, що ця картина звертала увагу на тих, що відпали, або мали відпасти з парубоцтва, яке там певно вело „прім".

Є ще й інші дещо затерті картини.

В розі є піч, в якій палили поліна. Був один довгий стіл і лави. Другий льокаль був призначений мабуть лише для лицарства (шляхти), перший для всіх.

Під долівкою були (і є) ще глибокі і широкі пивниці на вино; вони тягнулися далеко аж під Золоту вулицю і під ринок; подібно, як пивниці „Народньої Торговлі" підходять також аж під ринок у Львові.

Ця винарня в Люблині у своїх пивницях (ще не відкритих) має також получення з підземними ходами (льохами), що йдуть зпід старого ратуша і зпід краківської брами попід ціле старе місто аж до замку до вежі. Під старим ратушом ці ходи розходяться в ріжні підземні закутини; деякі з них мали сильні двері і грубі деревляні засуви від муру до муру. Були там і темниці для злочинців. В мурах під ратушем відкрили діри, які йдуть муром до темниці. Це давні гейби слухові телефони; подібні є в мурах Скиту Манявського, головно в східних воротах. В темницях є на мурі якісь затерті знаки (написи) немов глаголицькі; мури невиправлені. Знайшли там теж колись і людські кости.

Цікаві ці закутини давньої української бувальщини оглядати можна зовсім легко, бо тут і в ратуші ключі має сторож.

М. Миханько.

Перша церква на Сагарі.

Саме перед кількома днями в оазі Ель Голея, в самім центрі Сагари, віддаленім приблизно 1.000 км. від Альжиру, відбулося посвячення католицької церкви — першої в пустині. Церкву побудували в околиці заселеній туарегами. Її будова звязана з імям людини, яка залишила по собі просто легендарну славу серед туарегів і память святого серед християн. Це священник де Фуко, якого життя описує багато французьких письменників.

Церква стоїть на могилі о. де Фуко, який згинув в Ель Голея.

Замолоду був той місіонар знаменитим старшиною і гулякою. Представник старого французького роду, вів він у 80 рр. минулого століття розгульне і буйне життя. Цілий Париж говорив тоді про його авантури і скандали. Несподівано в душі буйного старшини настав перелім. Він пішов у прощу до святих місць у Палестині, постригся в черці і як місіонар виїхав до північної Африки.

Від того часу почалося справжнє життя де Фуко, яке зробило його героєм легенди. Місіонар віддався зовсім праці серед туарегів та став згодом найпопулярнішою людиною краю. Його аскетичне, повне самовідречення життя зєднало йому величезний пошанівок. Він вислав синів кількох туарегських вождів до Франції на студії, де вони мали набратися европейської культури. Завдяки його заходам просякали впливи французів зовсім мирно в найдальші закутини Сагари, в її найдальше висунену оазу.

Де Фуко ніколи не лякався небезпеки і нераз був ранений у сутичках із розбійниками. Підчас одної такої сутички його вбили і відтак похоронили з великими почестями в Ель Голея. Було це в найбільшому розгарі світової війни. Память про нього збереглася серед арабських племен аж до сьогодні.

—o—

ОРИГІНАЛЬНИЙ КІНЕЦЬ ОРИГІНАЛЬНОГО ПОДРУЖЖЯ.

Подружу пару Гонсалесів у Вера Круз (Мексик) можна вважати направду не тільки наскрізь модерним, але і наскрізь оригінальним подружжям. Також і закінчення цього подружжя зовсім оригінальне.

Енріко Гонсалес, малий, незамітний урядовець оженився після смерти своєї першої жінки удруге. Вибраною його серця була учителька. Підчас весілля, яке відбулося сім літ тому, молодята заключили дивну умову. Тому, що приходи будучої жінки були рішуче вищі, як її чоловіка, Гонсалес мав покинути своє становище і переняти на себе ведення цілого господарства. Учителька мала турбуватися тим, щоб завжди заробити на прожиток.

Сім літ тревало це подружжя і здавалося, що обоє попали на справді добру думку, уложивши собі в той спосіб життя. Подружжя Гонсалесів жило в щастю і любови.

Гонсалес вів господарство, прятав, змітав порохи, варив страви, прав білля, ходив на закупи, відвозив кожного дня подругу своїм автом до школи і коли йому на те час дозволяв, відвозив її теж домів. Сім літ усе було в якнайкращому порядку.

Раптом усе змінилося.

Одного дня вернулася пані Гонсалес швидше до дому, як звичайно. Вона пішла просто до кухні, заглянула до всіх горшків і скрутила вогонь на газовій кухонці.

Цього було Енрікові Гонсалесові, який сім літ вів не тільки взірцево господарство, але став був теж „взірцевим пантофлярем", забагато. Він дав своїй жінці такого штовхання, що вона вилетіла з кухні, немов із лука і заявив їй при тім, що не стерпить, щоб хтонебудь мішався йому до його справ.

Обурена пані Гонсалес покинула негайно спільне мешкання і внесла розводову скаргу, Енріко Гонсалес заявив, що він готовий пристати на розвід, але під умовиною, що дістане від своєї жінки аліменти аж до самої смерти.

Судця, що вестиме цей оригінальний судовий процес, буде направду в немалому клопоті, кому з обох сторін признати слушність.

—o—

ТРАГІЧНА ПОМИЛКА МИСЛИВОГО.

В Шамоні (Франція) скоїлася недавно подія, яка малощо не покінчилася смертю одної людини.

Жіль Піні 23-літній артилерист використав вільний від служби час і пішов з 17-літньою Габріелею Клеві на прохід до недалекого ліса. Осінне пополудне коротке, тимбільше, що закоханим пливе час лискавкою. Обоє не спамяталися, коли в лісі почали западати чимраз більші сутінки.

Сутінки для закоханих не були ніякою перешкодою і вони сіли в підніжжі старезного дуба і любо собі шептали. Була вже година 5.30, коли в лісі залунав раптом стріл і по ньому жахливий крик.

Що сталося?

Якийсь прислiпкуватий мисливий взяв закохану парочку за добичу і не думаючи довго вистрілив зі свого кріса та важко ранив Жіля і Габріелю.

Сам мисливий, замісць подати раненим поміч, зрозумів, що він помилився і кинувся на втеки.

Аж пізно в ночі Жіль Піні, не зважаючи на рани, добився до села і зчинив тривогу. Молодого артилериста і його кохану відвезли до лічниці. Рани Габріелі Клеві признали дуже важкими й небезпечними. Артилерист ранений в руку. За нефортунним мисливим шукає поліція.

ВЕСЕЛЕ.

ДИТЯЧИЙ ЛІКАР.

Лікар: Покажи язик, Микольцю, більше! Витягни його дальше.

Микольцьо: Дальше не можу, бо він зізаду сильно прикріплений.

Музична сторінка.

МИКОЛА ЛИСЕНКО.

Коли віддаємо ці слова до друку — в дні 22. жовтня — минає 25 літ від смерти Миколи Лисенка — великого українського композитора, звеличника української пісні та її творця й популяризатора, великого українського громадянина і патріота. 25 літ тому помер Микола Лисенко у 70. році життя, залишаючи по собі величезну спадщину музичного збирача, видавця, композитора та музичного педагога. 280 народніх сольових пісень з фортепіяновим достроєм, коло 120 хорових пісень, кілька збірників обрядових пісень, яких 80 сольових і хорових пісень власної композиції до слів безсмертного „Кобзаря", з того кілька великих кантат, яких 30 хорових і сольових творів до слів І. Франка, твори на фортепіян, скрипки, орхестру, — врешті опери й оперети такої безсмертної вартости, як „Наталка Полтавка". „Різдвяна Ніч" чи „Тарас Бульба". Поруч із тим опери й оперети для дітей, далі оснування музично-драматичної школи у Києві, яку сам зразково провадив та яку довів до такого блискучого стану, що в перших днях визвольницького руху негайно перейменували її на „Вищий Музичний Інститут ім. Миколи Лисенка".

Микола Лисенко видобув українську пісню з народніх нетрів і підніс її до висот европейського мистецтва. Микола Лисенко давній український пієтизм до рідної пісні підніс до рівня культу, який по нинішній день є одним з найтрівкіших цементів всеукраїнської національної збірноти. І тому годі підходити до Миколи Лисенка з критерієм нинішніх музичних напрямків — так само як годі підходити з критеріями актуальних літературних течій і правил поетики до Шевченкового „Заповіту" чи Франкового „Мойсея".

Фахову статтю-фейлетон про творчість Лисенка помістимо в одному з найближчих чисел „Діла".

Що діється з мучичною творчістю в Совітах?

Таке питання чуємо часто в музичних колах у ріжних краях і містах; таке питання ставлять собі й ці, що цікавляться музикою та її станом на Сході й Заході, на Полудні й Півночі, навіть ті, що слідкують за життям і його проявами в СССР — наскільки це можливо, беручи під увагу китайський мур, який відгороджує країну від решти світа.

Якщо йде про виконавчу ділянку совітської музики, то вона стоїть незвичайно високо: доказом цього Шопенівські конкурси у Варшаві, на яких від літ перший ряд лавреатів творять большевицькі піяністи, та два останні міжнародні конкурси для скрипачів (у Варшаві та Брюсселі), де перші нагороди знову здобули скрипачі із Совітів. Але коли приглянемося ділянці творчій, то про неї — глухо в Европі. Творчість совітських композиторів не відіграває в сучасному музичному світовому житті майже ніякої ролі. Це факт, і його не можуть скрити чи замазати специ від большевицької пропаганди закордоном. Не можна припустити, що може там, у Совітах, істнують якісь музичні архитвори, яких на Заході не знають. Хоч як замикається совітська держава від усього буржуазного Заходу, то все-ж вона туди експортує все, що тільки цей Захід може цікавити — почавши від консерв, скінчивши на літературних творах. Отже нема сумніву, що добрі, вартісні чи хочби тільки цікаві музичні твори Совіти не завагались би вивезти й показати в Европі — як і нема сумніву, що колиб такі твори були, ними поцікавились би навіть в Італії чи Німеччині.

Перед кількома роками у большевицькій державі, у Ленінграді, дозрівав композитор, якого іменем Совіти радо написувалися перед закордоном і який заповідався як першорядна величина. Це Димітр Шостакович. Останній його твір, про який доходили не тільки чутки із „тої" сторони, але який пробився в Европу й Америку (дарма що він не найшов такого загального успіху, як можна було сподіватися), це була опера „Леді Макбет мценського уезда". Шостакович, у цьому творі куди „правіший", як у своїх попередніх, послуговується стилем і музичною мовою загально відомого европейського модернізму, — таксамо як це роблять композитори в Англії, на Мадярщині чи російські емігранти. Якогось нового, своєрідного „пролетарського" стилю чи навіть такого підходу у нього даремне шукати. Те саме можна сказати і про Дзержинського, якого опера „Тихий Дон" була в останньому часі репрезентативним оперовим совітським твором. Переглядаючи її нагибуємо все відоме нам з десятка подібних сучасних европейських творів з тою тільки ріжницею, що Дзержинський все-ж старається бути простим і зрозумілим і що в нього куди бідніша творча інвенція, як у десятка европейського компонторського доросту. Про Шостаковича знаємо, що від року він уже в неласці і проголошений „буржуазним" композитором; Дзержинського чекає мабуть це саме як не нині, то завтра.

Де-ж совітські композитори? Чи радше: чому їх нема? Відповіди на це питання мусимо, очевидно, шукати глибше: в загальних, засадничих гаслах і основах, яким підлягає вся творчість в Совітах. Вона, як відомо, мусить там піддаватися суспільним, політичним і пропагандивним цілям: а все це є саме найбільшою гальмою і перешкодою в розвитку композиторів, що живуть у межах Сов. Союзу та їх музики. Совітські композитори мусять писати „зрозуміло", для широких мас, а це згори рішає про тему, її переведення та її виразові засоби. Від них вимагають таких тем, які з мистецтвом звуків нічого спільного не мають; при уживанні живого слова (опери, пісні, хору) вони мусять послуговуватися лібреттами чи текстами, які через свою тематику, через повну недостачу хочби найменших поетичних, літературних чи драматичних моментів, не можуть надхнути інвенцію композитора до нічого путнього. Внаслідку маємо безліч „творів" про комбайни, трактори, пятилітку, червону революцію — і серед цієї макулятури нема нічого, що не тільки було би якимсь здобутком для загальної музичної культури, але що бодай вказувало би на успішність праці чи талант совітських композиторів.

Все це дуже сумне тому, що в межах Совітського Союзу живуть наші, українські, композитори. Загальна „лінія" музичного фронту торкається теж їх — і наслідки цього надто наглядні. Коли наприкінці 20-их літ ми находили в їх творчости симфонії (Ревуцький, Лятошинський, Белза, Костенко), більші орхестрові чи камеральні твори, врешті й цінні для нашої літератури дрібні твори як пісні, малі фортепіянові форми і т. і. — то переглядаючи катальоги музичних видаництв Сов. України за останніх пять років, не находимо в них буквально нічогісінько нового, крім декількох народніх пісень, пісень про париську комуну, комбайни, політкаторжан та стаханівських ударників.

Творче мистецтво, звязане політикою і партійними доктринами є сковане і згори засуджене на загибіль; найкращим доказом цього — Совіти і Німеччина. Дві держави із зовсім протилежними політичними цілями, зблизилися до себе в одному: впрягнувши творчість у політику, вони підтяли її крила; позбавивши свободи творчого духа, вони відібрали йому всю його силу.

—o—

Фернандо Авторі — співак і маляр.

На днях помер у Фльоренції один з найвизначніших італійських співаків, басіст Фернандо Авторі. Та не тільки в музичному світі залишив він по собі глибокий жаль і якнайкращу память, але й поміж малярами та журналістами. Бо Фернандо Авторі був не тільки знаменитим співаком, але й незрівняним карикатуристом і в цій ділянці не менше діяльний, як у першій. Про нього можна було сказати, що був він найкращим співаком поміж малярами і найкращим малярем поміж співаками... Він оповідав про себе, що до малярства „тягнуло" його від наймолодших літ у такій самій мірі, як і до музики — дарма що пристрасть рисувати карикатури своїх ближніх коштувала його чимало: його малощо не виключили з гімназії за карикатуру професора та директора. Коли він рішився стати співаком і дебютував у Неаполі, тоді одночасно на малярській виставі у Тревізо виставляли вперше його олійні образи.

Авторі — співак звернув на себе незабаром увагу і його анґажували до славної опери „Ля Скаля" в Міляно. Тут був Тосканіні, ґеніяльний диригент, директором і неподільним володарем. І ось, коли Авторі вперше виступив у Скалі в партії Дон Базіліо (в опері „Севільський цирульник") — яка доречі була до кінця життя його popisовою — по виставі візвали його до канцелярії строгого маестра. Авторі був певний, що Тосканіні його зганьбить за надто реалістичну передачу партії Дон Базіліо — і він уже приготовився на найгірше. Яке було його здивування і його радість, коли великий Тосканіні обсипав його самими комплїментами, обняв його і запропонував те, що вважали найбільшою честю: перейти з молодим співаком від цієї днини на „ти"...

В цьому самому часі в Міляно жив Беніто Мусоліні, як головний редактор „Пополь д' Італія". Він бував частим гостем в опері і гарячим прихильником її першого баса. Підчас відвідин Авторія у Мусолінія, співак показав йому свою теку карикатур — а редактор Мусоліні, не довго думаючи, заанґажував співака-маляра на постійного політичного карикатуриста свого щоденника. На цьому становищі працював Авторі — рівнорядно з працею в опері — декілька літ. Коли після довшого часу обставини змінилися і з головного редактора Мусоліні став диктатором держави, а Авторі — співаком світової слави, оба колишні „товариші праці" знову зустрілися: Мусоліні запросив співака до себе, а цей негайно використав нагоду, зробити з „дуче" карикатуру. Вона й досі висить у кабінеті Мусолінія — як єдина картина в його кімнаті.

Фернандо Авторі, якого карієра славного співака кидала в ріжні сторони світа, не занедбував ніякої нагоди, щоб доповнювати свою теку карикатур усяким цікавим матеріялом. У ній можна зустріти коронованих та некоронованих володарів Европи та Америки, великих політиків, артистів, учених, фінансістів — словом „усіх". Як оповідав Авторі, всі „жертви" його олівця щиро сміялись із своїх карикатур і ніхто на нього не образився. А коли себелюбство когось і вразив Авторі-карикатурист, то Авторі-співак напевне вмів усе якнайкраще загладити.

ЗА НИЗЬКО.

Великий диригент і піяніст Ганс фон Більов був відомий не тільки з гостроти свого язика, але й з „ґалянтности" супроти дами. Про це мала нагоду переконатися дуже відома співачка Малінгер, яка мала виступити в Берліні як солістка у симфонічному концерті, диригованім Більовим. Підчас проби вона постійно співала на пів тону за низько; Більов кількакратно переривав пробу, але все прикидався, буцімто в орхестрі грають фальшиво — самій співачці і не кажучи ні слова. А вона чи не розуміла, чи не хотіла розуміти натяків — далі співала фальшиво. Врешті Більов звертається до неї якнайчемніше: „Ласкава Пані, чи Ви булиб такі добрі піддати нам справжне, правдиве й чисте „а"? Я диригую постійно „а", а моя орхестра постійно грає „b".

—o—

БЕТГОВЕН ПРИ ТЕЛЕФОНІ.

Великий композитор Макс Реґер диригував раз в Альтоні концертом, в якому соліст-скрипач виконував Бетговена скрипковий концерт. В цьому творі цей соліст грав довгу каденцію — на думку одного „строгого" рецензента куди за довгу та нудну. Він не загаявся висловити своє невдоволення у рецензії: „Як міг Реґер допустити до цього, щоб соліст у його концерті виконав у творі Бетговена таку безвартісну каденцію, очевидно „власної роботи"?! Прочитавши рецензію, Реґер не довго думаючи підійшов до телефону і получився зі згаданим рецензентом. „Тут говорить Людвик Бетговен" представився він. „Я хотів вам лише сказати, що каденцію, яку виконували вчора в концерті, написав я сам!"

Музична сторінка.

МИКОЛА ЛИСЕНКО.

Коли віддаємо ці слова до друку — в дні 22. жовтня — минає 25 літ від смерти Миколи Лисенка — великого українського композитора, звеличника української пісні та її творця й популяризатора, великого українського громадянина і патріота. 25 літ тому помер Микола Лисенко у 70. році життя, залишаючи по собі величезну спадщину музичного збирача, видавця, композитора та музичного педагога. 280 народніх сольових пісень з фортепіяновим достроєм, коло 120 хорових пісень, кілька збірників обрядових пісень, яких 80 сольових і хорових пісень власної композиції до слів безсмертного „Кобзаря“, з того кілька великих кантат, яких 30 хорових і сольових творів до слів І. Франка, твори на фортепіян, скрипки, орхестру, — врешті опери й оперети такої безсмертної вартости, як „Наталка Полтавка“, „Різдвяна Ніч“ чи „Тарас Бульба“. Поруч із тим опери й оперети для дітей, далі основання музично-драматичної школи у Києві, яку сам зразково провадив та яку довів до такого блискучого стану, що в перших днях визвольницького руху негайно перейменували її на „Вищий Музичний Інститут ім. Миколи Лисенка“.

Микола Лисенко видобув українську пісню з народніх нетрів і підніс її до висот европейського мистецтва. Микола Лисенко давній український пієтизм до рідної пісні підніс до рівня культу, який по нинішній день є одним з найтрівкіших цементів всеукраїнської національної збірноти. І тому годі підходити до Миколи Лисенка з критерієм нинішніх музичних напрямків — так само як годі підходити з критеріями актуальних літературних течій і правил поетики до Шевченкового „Заповіту“ чи Франкового „Мойсея“.

Фахову статтю-фейлетон про творчість Лисенка помістимо в одному з найближчих чисел „Діла“.

Що діється з мучичною творчістю в Совітах?

Таке питання чуємо часто в музичних колах у ріжних краях і містах; таке питання ставлять собі й ці, що цікавляться музикою та її станом на Сході й Заході, на Полудні й Півночі, навіть ті, що слідкують за життям і його проявами в СССР — наскільки це можливо, беручи під увагу китайський мур, який відгороджує країну від решти світа.

Якщо йде про виконавчу ділянку совітської музики, то вона стоїть незвичайно високо: доказом цього Шопенівські конкурси у Варшаві, на яких від літ перший ряд лавреатів творять большевицькі піяністи, та два останні міжнародні конкурси для скрипачів (у Варшаві та Брюсселі), де перші нагороди знову здобули скрипачі із Совітів. Але коли приглянемося ділянці творчій, то про неї — глухо в Европі. Творчість совітських композиторів не відграває в сучасному музичному світовому житті майже ніякої ролі. Це факт, і його не можуть скрити чи замазати специ від большевицької пропаганди закордоном. Не можна припустити, що може там, у Совітах, істнують якісь музичні архитвори, яких на Заході не знають. Хоч як замикається совітська держава від усього буржуазного Заходу, то все-ж вона туди експортує все, що тільки цей Захід може цікавити — почавши від консерв, скінчивши на літературних творах. Отже нема сумніву, що добрі, вартісні чи хочби тільки цікаві музичні твори Совіти не завагались би вивезти й показати в Европі — як і нема сумніву, що колиб такі твори були, ними поцікавились би навіть в Італії чи Німеччині.

Перед кількома роками у большевицькій державі, у Ленінграді, дозрівав композитор, якого іменем Совіти радо починувалися перед закордоном і який заповідався як першорядна величина. Це Димітр Шостакович. Останній його твір, про який доходили не тільки чутки із „тої“ сторони, але який пробився в Европу й Америку (дарма що він не найшов такого загального успіху, як можна було сподіватися), це була опера „Леді Макбет мценського уезда“. Шостакович, у цьому творі куди „правіший“, як у своїх попередніх, послуговується стилем і музичною мовою загально відомого европейського модернізму, — таксамо як це роблять композитори в Англії, на Мадярщині чи російські еміґранти. Якогось нового, своерідного „пролетарського“ стилю чи навіть такого підходу у нього даремне шукати. Те саме можна сказати і про Дзержинського, якого опера „Тихий Дон“ була в останньому часі репрезентативним оперовим совітським твором. Переглядаючи її надибуємо все відоме нам з десятки подібних сучасних европейських творів з тою тільки ріжницею, що Дзержинський все-ж старається бути простим і зрозумілим і що в нього куди бідніша творча інвенція, як у десятка европейського компоиторського доросту. Про Шостаковича знаємо, що від року він уже в неласці і проголошений „буржуазним“ композитором; Дзержинського чекає мабуть це саме як не нині, то завтра.

Деж совітські композитори? Чи радше: чому їх нема? Відповіди на це питання мусимо, очевидно, шукати глибше: в загальних, засадничих гаслах і основах, яким підлягає вся творчість в Совітах. Вона, як відомо, мусить там піддаватися суспільним, політичним і проґандивним цілям: а все це є саме найбільшою гальмою і перешкодою в розвитку композиторів, що живуть у межах Сов. Союзу та їх музики. Совітські композитори мусять писати „зрозуміло“, для широких мас, а це згори рішає про тему, її переведення та її виразові засоби. Від них вимагають таких тем, які з мистецтвом звуків нічого спільного не мають; при уживанні живого слова (опери, пісні, хору) вони мусять послуговуватися лібреттами чи текстами, які через свою тематику, через повну недостачу хочби найменших поетичних, літературних чи драматичних моментів, не можуть надхнути інвенцію композитора до нічого путнього. Внаслідку маємо безліч „творів“ про комбайни, трактори, пятилітку, червону революцію — і серед цієї макулятури нема нічого, що не тільки було би якимсь здобутком для загальної музичної культури, але що бодай вказувало би на успішність праці чи талант совітських композиторів.

Все це дуже сумне тому, що в межах Совітського Союзу живуть наші, українські, композитори. Загальна „лінія“ музичного фронту торкається теж їх — і наслідки цього надто наглядні. Коли наприкінці 20-их літ ми находили в їх творчости симфонії (Ревуцький, Лятошинський, Белза, Костенко), більші орхестрові чи камеральні твори, врешті й цінні для нашої літератури дрібні твори як пісні, малі фортепіянові форми і т. і. — то переглядаючи катальоги музичних видаництв Сов. України за останніх пять років, не находимо в них буквально нічогісінько нового, крім декількох народніх пісень, пісень про париську комуну, комбайни, політкаторжан та стахановських ударників.

Творче мистецтво, звязане політикою і партійними доктринами є сковане і згори засуджене на загибіль; найкращим доказом цього — Совіти і Німеччина. Дві держави із зовсім протилежними політичними цілями, зблизилися до себе в одному: впрягнувши творчість у політику, вони підтяли її крила; позбавивши свободи творчого духа, вони відібрали йому всю його силу.

—o—

Фернандо Авторі — співак і маляр.

На днях помер у Фльоренції один з найзначніших італійських співаків, басіст Фернандо Авторі. Та не тільки в музичному світі залишив він по собі глибокий жаль і якнайкращу память, але й поміж малярами та журналістами. Бо Фернандо Авторі був не тільки знаменитим співаком, але й незрівняним карикатуристом і в цій ділянці не менше діяльний, як у першій. Про нього можна було сказати, що був він найкращим співаком поміж малярами і найкращим малярем поміж співаками... Він оповідав про себе, що до малярства „тягнуло“ його від наймолодших літ у такій самій мірі, як і до музики — дарма що пристрасть рисувати карикатури своїх ближніх коштувала його чимало: його мало що не виключили з ґімназії за карикатуру професора та директора. Коли він рішився стати співаком і дебютував у Неаполі, тоді одночасно на малярській виставі у Тревізо виставляли вперше його олійні образи.

Авторі — співак звернув на себе незабаром увагу і його анґажували до славної опери „Ля Скаля“ в Міляно. Тут був Тосканіні, ґеніяльний диригент, директором і неподільним володарем. І ось, коли Авторі вперше виступив у Скалі в партії Дон Базіліо (в опері „Севільський цирульник“) — яка доречі була до кінця життя його пописовою — по виставі візвали його до канцелярії строгого маестра. Авторі був певний, що Тосканіні його зганьбить за надто реалістичну передачу партії Дон Базіліо — і він уже приготовився на найгірше. Яке було його здивування і його радість, коли великий Тосканіні обсипав його самими компліментами, обняв його і запропонував те, що вважали найбільшою честю: перейти з молодим співаком від цієї днини на „ти“...

В цьому самому часі в Міляно жив Беніто Мусоліні, як головний редактор „Пополо д'Італія“. Він бував частим гостем в опері і гарячим прихильником її першого баса. Підчас відвідин Авторія у Мусолінія, співак показав йому свою теку карикатур — а редактор Мусоліні, не довго думаючи, заанґажував співака-маляра на постійного політичного карикатуриста свого щоденника. На цьому становищі працював Авторі — рівнорядно з працею в опері — декілька літ. Коли після довшого часу обставини змінилися і з головного редактора Мусоліні став диктатором держави, а Авторі — співаком світової слави, оба колишні „товариші праці“ знову зустрілися: Мусоліні запросив співака до себе, а цей негайно використав нагоду, зробити з „дуче“ карикатуру. Вона й досі висить у кабінеті Мусолінія — як єдина картина в його кімнаті.

Фернандо Авторі, якого карієра славного співака кидала в ріжні сторони світа, не занедбував ніякої нагоди, щоб доповнювати свою теку карикатур усяким цікавим матеріялом. У ній можна зустріти коронованих та некоронованих володарів Европи та Америки, великих політиків, артистів, учених, фінансістів — словом „усіх“. Як оповідав Авторі, всі „жертви“ його олівця щиро сміялись із своїх карикатур і ніхто на нього не образився. А коли себелюбство когось і вразив Авторі-карикатурист, то Авторі-співак напевне вмів усе якнайкраще загладити.

—

ЗА НИЗЬКО.

Великий диригент і піяніст Ганс фон Більов був відомий не тільки з гостроти свого язика, але й з „галянтности“ супроти дами. Про це мала нагоду переконатися дуже відома співачка Малінгер, яка мала виступити в Берліні як солістка у симфонічному концерті, диригованім Більовим. Підчас проби вона постійно співала на пів тону за низько; Більов кількакратно переривав пробу, але все прикидався, буцімто в орхестрі грають фальшиво — самій співачці і не кажучи ні слова. А вона чи не розуміла, чи не хотіла розуміти натяків — далі співала фальшиво. Врешті Більов звертається до неї якнайчемніше: „Ласкава Пані, чи Ви булиб такі добрі піддати нам справжне, правдиве й чисте „а“? Я диригую постійно „а“, а моя орхестра постійно грає „b“.

—o—

БЕТГОВЕН ПРИ ТЕЛЕФОНІ.

Великий композитор Макс Реґер диригував раз в Альтоні концертом, в якому соліст-скрипак виконував Бетговена скрипковий концерт. В цьому творі цей соліст грав довгу каденцію — на думку одного „строгого“ рецензента куди за довгу та нудну. Він не загаявся висказати свое невдоволення у рецензії: „Як міг Реґер допустити до цього, щоб соліст у його концерті виконав у творі Бетговена таку безвартісну каденцію, очевидно „власної роботи“?! Прочитавши рецензію, Реґер не довго думаючи підійшов до телефону і получився зі згаданим рецензентом. „Тут говорить Людвик Бетговен“ представився він. „Я хотів вам лише сказати, що каденцію, яку виконували вчора в концерті, написав я сам!“

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла“.

— **Богослуження за поляглих вояків.** Церковні братства при храмі Преображення Св. Спаса у Львові подають до відома громадянства міста Львова, що в неділю 31. жовтня ц. р. в год. 18. відправиться в тійже церкві заупокійне Богослуження за поляглих вояків, а дня 1. листопада (понеділок) в годині 9. торжественна співана Соборна Служба Божа в намірені Українського Народу. Церковні братства храму Св. Спаса запрошують всі українські товариства і громадянство взяти корпоративну участь у згаданих богослуженнях.

— **Ширші сходини в Міщанському Брацтві** у Львові відбудуться в неділю, 24. ц. м. в год. 10. рано в домівці при вул. Руській ч. 3. І. пов. з таким порядком: 1) реферат п. Іллі Яреми: „Як вести підприємство“; 2) д-р Степан Біляк: „Проект нового закону про ремесло і цехи“; 3) Актуалії. Пригадується, що кожної неділі в год. 8-ій ввечір відбуваються для членів і їх родин відчити і реферати на актуальні теми та чайний вечір.

— **Український Театр „Цвіркун“ у Львові.** Всім тим, що тужать за українським театром у Львові, подаємо до відома, що від половини листопада ц. р. починає грати у Львові театр „Цвіркун“ під управою пп. П. Сороки й Остої-Залуцького.

— **Повторення концерту для шкільної молоді і старшого громадянства,** влаштованого з нагоди відслонення памятника в 25-ліття смерти композитора о. В. Матюка в Карові, відбудеться 24. жовтня ц. р. в год. 19.30 у малій салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5. III поверх. Програму концерту виповнять: муж. хор „Сурма“ під управою дир. Плешкевича, соліст Ю. Шухевич і д-р Б. Кудрик. Вступ за програмками.

— **Курс аматорської фотографії** уладжує Українське Фотографічне Товариство у Львові, вул. Шашкевича 5. Курс триватиме від 15. листопада до 15. грудня й обіймає всі ділянки теоретичної та практичної фотографії. Інформації та зголошення в четверги і суботи в домівці Т-ва від год. 18—20.

— **Бурхлива інавгурація академічного року у львівськім університеті** відбулася 22. ц. м. Після богослуження в польській катедрі ректор проф. Кульчинський виголосив промову, в якій подав теж звіт з діяльности університету за минулий рік. Із звіту довідуємось м. ін., що в минулім академічнім році львівський університет мав 5.289 студентів, з того 3.819 мужчин і 1.444 жінок, 3780 римо-кат., 682 греко-кат., 679 жидів, 66 євангеликів, 62 православних і 18 інших. Зложено 7.000 іспитів, признано кількасот магістерських і 51 докторських дипльомів. Інавгурація скінчилася демонстрацією ендецької молоді, яка кинула з галерії більшу кількість летючок з домаганням завести лавкову систему для жидів та погрозами під адресою ректора. Дальше демонстранти відспівали національний та організаційний гимн і ставши у дверях з витягненими по фашистівськи руками, не хотіли випустити із салі сенату. Крім того на коридорі кричали „Геть з ректором“, „Хай живе кс. Сапега“, „Хай живе інж. Добошинський“. Одночасно академічна сторожа при дверях здержувала студентів, наказуючи їм іти на віче у справах окремих лавок для жидів.

— **За права адвокатських аплікантів.** У днях 31. жовтня і 1. листопада ц. р. відбудеться у Львові загальний зїзд делегатів адвокатських аплікантів з цілої Польщі. З цієї нагоди організація адвокатських аплікантів у Львові видала велику відозву про невимовно важке положення адвокатури і спеціяльно адвокатських аплікантів. Головною причиною цього катастрофального положення адвокатури є нові закони, що страшенно обмежили права адвокатів. Тепер новий проект закону про устрій адвокатури ще далі передбачує обмеження прав адвокатури і замикає взагалі доступ до адвокатури молодим правникам. Тому адвокатські апліканти повинні рішуче виступити проти цього законопроекту, що перекидає ввесь тягар кризи в адвокатурі на молоде покоління правників.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Клясової Льотерії впали м. ін. такі більші вигри: 5.000 зол. на ч. 37756; 2.000 зол. на ч. 25262, 787; 1.000 зол на ч. 6923, 49046, 52578, 11312, 131156, 187127, 189069; 500 зол. на ч.: 14189, 82867, 83260, 141443, 159983; 400 зол. на ч. 32987, 49997, 73280, 95258, 105082, 161896, 200 озл. на ч. 39528, 68306, 79118, 80772, 88616, 106066, 109057, 112530, 173360, 177604, 179380.

— **„По руску не пшиймуєм“.** Дня 22. ц. м. вислав я служницю до IV. дільницевого уряду (Личаків) з картками зголошення на побут і з мельдунковою книжкою. Картки зголошення на побут і мельдункова книжка виповнені старанно і читким письмом в українській мові. Пан урядовець взяв до рук книжку з мельдунками, але як тільки побачив українське письмо, відкинув сердито книжку і піднесеним голосом заявив: „По руску не пшиймуєм, випелніць по польску“. Принесла служниця книжку й картки. Я занотував у мельдунковій книжці, що „по руску не пшиймуєм“ і думаю, що як власник хати я виконав свій обовязок. Цікавий той пан урядовець: Коли я ходив з мельдунками, приняв і „по руску“; від жінки жадав, щоби бодай одна картка була написана польською мовою, друга могла бути в українській мові, а від служниці взагалі не приняв. Чи полагодження справи в IV. дільницевім уряді залежить від цього, хто приходить? Чи може урядовець вивчив тимчасом краще законні приписи і — авансував? І. Мороз, вул. Генінга 20.

— **Надійна молодь.** Перед окружним суддею у Львові відповідали польські студенти політехніки й університету: Густав Косовський, Роберт Штекер, Ст. Стадник, А. Домагальський і Т. Коцюба під закидами, що 9. травня ц. р. авантурувалися вечором по місті, били склепові шиби, а коли стрінулися з поліціянтами, зневажили їх чинно та словно, пробуючи їх розброїти. Розправу відложено, бо годі було доставити на розправу Штекера і Коцюбу, яких свого часу арештували у звязку із спроневіренням 5.000 зол. на шкоду студентської кухні Братньої Помочі.

— **Червінка** шириться пошесно в чортківському повіті. В самому Чорткові появилися скажені пси, що покусали багато прохожих.

— **Львівська хроніка.** До головного шпиталю привезли в безнадійному стані 18-літнього Йосифа Хшана, що в мешканні при вул. Лещинського впакував собі дві револьверові кулі в груди. — На вул. Хорущини напали вечором на городського суддю д-ра Володимира Сілецького якісь хулігани і тяжко його побили.

— **Краєва хроніка.** В Гордині пов. Самбір отроївся оцтовою есенцією 70-літній Андрій Колодій з Бродниці дрогобицького повіту, огірчений тим, що син, якому він записав свій маєток, відмовив йому удержання. — Суд в Яслі засудив на 6 місяців вязниці учня VII. кл. гімн. Романа Запшалу за те, що зневажив чинно професора Гаєвського, який дав йому злу ноту з математики. — Львівський суд присяглих засудив Олексу Ількова з Острова на півтора року вязниці та його брата Мирослава Ількова на 6 місяців за те, що ограбили на дорозі Михайла Медведя.

— **Староста втік до Франції.** Прокуратура познанського апеляційного суду видала наказ осадити у вязниці колишнього старосту з Дзялдова, Твардовського, засудженого на два роки вязниці. Коли поліція стала за ним шукати, показалось, що він утік за границю. Твардовський укривається у Франції, куди втік через Чехословаччину і Швайцарію. За ним вислали стежні листи.

— **Відповідь проф. Пікарові.** Наукова рада першого польського стратосферичного лету заявила, що претенсії проф. Пікара про використання його плянів організаторами бальонового польського лету неоправдані. Польський бальон буде збудований на тих самих основах, як усі дотеперішні стратостати і ріжнитиметься тільки вимірами. Почуємо, що скаже на те проф. Пікар.

— **Редактор згинув у двобою.** „Фелькішер Беобахтер“ повідомляє, що довголітній співробітник цього часопису, Роланд Штрунк, шеф закордонного відділу, згинув у двобою. Коли Штрунк вернувся з маневрів, заатакував його противник і зневажив його та родину. Двобій із противником випав для нього трагічно.

— **33.000 релігійних громад у совітській Росії.** На одній з останніх нарад безбожницьких сою-

Новинки.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла“.**

— Ощадні господині роблять на зиму запаси високоякісного меду, овочів, грибів у Кооперативі „Рій“, Львів, вул. Руська 20, тел. 279-45. При гуртовім купні достава до дому. 1881 3—5

— **„Хром“, Львів, вул. Руська 20.,** телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасоновує і переробляє ужиівані футра за найновішими моделями. —?

— Знана зі солідности кравецька робітня мужеських одягів М. Білоус, Львів, Домініканська 4, I, п. тел. 234-56. На складі власні матеріяли до вибору. Ціни приступні. 1931 1—35

— **Ви певно цікавитесь розвоєм українського спортово руху?** Чи передплатили Ви вже єдиний український спортовий тижневик „ЗМАГ“? Високий рівень, всесторонній зміст та виховне значіння напевне переконають Вас про його погребу. Передплата чвертьрічна всього 2 зол. Адреса адмін.: Львів, Ринок 10, II. пов. Тел. 229-41. **Жадайте оказових чисел!**

— **Богослуження за поляглих вояків.** Церковні брацтва при храмі Преображення Св. Спаса у Львові подають до відома громадянства міста Львова, що в неділю 31. жовтня ц. р. в год. 18. відправиться в тійже церкві заупокійне Богослуження за поляглих вояків, а дня 1. листопада (понеділок) в годині 9. торжественна співана Соборна Служба Божа в намірениі Українського Народу. Церковні брацтва храму Св. Спаса запрошують всі українські товариства і громадянство взяти корпоративну участь у згаданих богослуженнях.

— **Ширші сходини в Міщанському Брацтві** у Львові відбудуться в неділю, 24. ц. м. в год. 10. рано в домівці при вул. Руській ч. 3. I. пов. з таким порядком: 1) реферат п. Іллі Яреми: „Як вести підприємство“; 2) д-р Степан Біляк: „Проєкт нового закону про ремесло і цехи“; 3) Актуалії. Пригадується, що кожної неділі в год. 6-ій ввечір відбуваються для членів і їх родин відчити і реферати на актуальні теми та чайний вечір.

— **Український Театр „Цвіркун“ у Львові.** Всім тим, що тужать за українським театром у Львові, подаємо до відома, що від половини листопада ц. р. починає грати у Львові театр „Цвіркун“ під управою пп. П. Сороки й Остої-Залуцького.

— **Повторення концерту для шкільної молоді і старшого громадянства,** влаштованого з нагоди відслонення памятника в 25-ліття смерти композитора о. В. Матюка в Карові, відбудеться 24. жовтня ц. р. в год. 19.30 у малій салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка при вул. Шашкевича ч 5. III. поверх. Програму концерту виповнять: муж. хор „Сурма“ під управою дир. Плешкевича, соліст Ю. Шухевич і д-р Б. Кудрик. Вступ за програмками.

— **Курс аматорської фотографії** уладжує Українське Фотографічне Товариство у Львові, вул. Шашкевича 5. Курс триватиме від 15. листопада до 15. грудня й обіймає всі ділянки теоретичної та практичної фотографії. Інформації та зголошення в четверги і суботи в домівці Т-ва від год. 18—20.

— **Бурхлива інавгурація академічного року у львівськім університеті** відбулася 22. ц. м. Після богослуження в польській катедрі ректор проф. Кульчинський виголосив промову, в якій подав теж звіт з діяльности університету за минулий рік. Із звіту довідуємось м. ін., що в минулім академічнім році львівський університет мав 5.289 студентів, з того 3.819 мужчин і 1.444 жінок, 3780 римо-кат., 682 греко-кат., 679 жидів, 66 евангеликів, 62 православних і 18 інших. Зложено 7.000 іспитів, признано кількасот магістерських і 51 докторських дипльомів. Інавгурація скінчилася демонстрацією ендецької молоді, яка кинула з галерії більшу кількість летючок з домаганням завести лавкову систему для жидів та погрозами під адресою ректора. Дальше демонстранти відспівали національний та організаційний гимн і ставши у дверях з витягненими по фашистівськи руками, не хотіли випустити із салі сенату. Крім того на коридорі кричали „Геть з ректором“, „Хай живе кс. Сапега“, „Хай живе інж. Добошинський“. Одночасно академічна сторожа при дверях здержувала студентів, наказуючи їм іти на віче у справах окремих лавок для жидів.

— **За права адвокатських аплікантів.** У днях 31. жовтня і 1. листопада ц. р. відбудеться у Львові загальний зїзд делегатів адвокатських аплікантів з цілої Польщі. З цієї нагоди організація адвокатських аплікантів у Львові видала велику відозву про невимовно важке положення адвокатури і спеціяльно адвокатських аплікантів. Головною причиною цього катастрофального положення адвокатури є нові закони, що страшенно обмежили права адвокатів. Тепер новий проект закону про устрій адвокатури ще далі передбачує обмеження прав адвокатури і замикає взагалі доступ до адвокатури молодим правникам. Тому адвокатські апліканти повинні рішуче виступити проти цього законопроєкту, що перекидає ввесь тягар кризи в адвокатурі на молоде покоління правників.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Клясової Льотерії впали м. ін. такі більші вигри: 5.000 зол. на ч. 37756; 2.000 зол. на ч. 25262, 787; 1.000 зол на ч. 6923, 49046, 52578, 11312, 131156, 187127, 189069; 500 зол. на ч.: 14189, 82867, 83260, 141443, 159983; 400 зол. на ч. 32987, 49997, 73280, 95258, 105082, 161896, 200 озл. на ч. 39528, 68306, 79118, 80772, 88616, 106066, 109057, 112530, 173360, 177604, 179380.

— **„По руску не пшиймуєм“.** Дня 22. ц. м. вислав я служницю до IV. дільницевого уряду (Личаків) з картками зголошення на побут і з мельдунковою книжкою. Картки зголошення на побут і мельдункова книжка виповнені старанно і читким письмом в українській мові. Пан урядовець взяв до рук книжку з мельдунками, але як тільки побачив українське письмо, відкинув сердито книжку і піднесеним голосом заявив: „По руску не пшиймуєм, випелніць по польску“. Принесла служниця книжку й картки. Я занотував у мельдунковій книжці, що „по руску не пшиймуєм“ і думаю, що як власник хати я виконав свій обовязок. Цікавий той пан урядовець: Коли я ходив з мельдунками, приняв і „по руску“; від жінки жадав, щоби бодай одна картка була написана польською мовою, друга могла бути в українській мові, а від служниці взагалі не приняв. Чи полагодження справи в IV. дільницевім уряді залежить від цього, хто приходить? Чи може урядовець вивчив тимчасом краще законні приписи і — авансував? **І. Мороз, вул. Генінга 20.**

— **Надійна молодь.** Перед окружним суддею у Львові відповідали польські студенти політехніки й університету: Густав Косовський, Роберт Штекер, Ст. Стадник, А. Домаґальський і Т. Коцюба під закидами, що 9. травня ц. р. авантурувалися вечором по місті, били склепові шиби, а коли стрінулися з поліціянтами, зневажили їх чинно та словно, пробуючи їх розброїти. Розправу відложено, бо годі було доставити на розправу Штекера і Коцюбу, яких свого часу арештували у звязку із спроневіренням 5.000 зол. на шкоду студентської кухні Братньої Помочі.

— **Червінка** шириться пошесно в чортківському повіті. В самому Чорткові появилися скажені пси, що покусали багато прохожих.

— **Львівська хроніка.** До головного шпиталю привезли в безнадійному стані 18-літнього Йосифа Хшана, що в мешканні при вул. Лещинського впакував собі дві револьверові кулі в груди. — На вул. Хорущини напали вечором на городського суддю д-ра Володимира Сілецького якісь хулігани і тяжко його побили.

— **Краєва хроніка.** В Гордині пов. Самбір отроївся оцтовою есенцією 70-літній Андрій Колодій з Бродниці дрогобицького повіту, огірчений тим, що син, якому він записав свій маєток, відмовив йому удержання. — Суд в Яслі засудив на 6 місяців вязниці учня VII. кл. гімн. Романа Зашшалу за те, що зневажив чинно професора Ґаєвського, який дав йому злу ноту з математики. — Львівський суд присяглих засудив Олексу Ількова з Острова на півтора року вязниці та його брата Мирослава Ількова на 6 місяців за те, що ограбили на дорозі Михайла Медведя.

— **Староста втік до Франції.** Прокуратура познанського апеляційного суду видала наказ осадити у вязниці колишнього старосту з Дзялдова, Твардовського, засудженого на два роки вязниці. Коли поліція стала за ним шукати, показалось, що він утік за границю. Твардовський укривається у Франції, куди втік через Чехословаччину і Швайцарію. За ним вислали стежні листи.

— **Відповідь проф. Пікарові.** Наукова рада першого польського стратосферичного лету заявила, що претенсії проф. Пікара про використання його плянів організаторами бальонового польського лету неоправдані. Польський бальон буде збудований на тих самих основах, як усі дотеперішні стратостати і ріжнитиметься тільки вимірами. Почуємо, що скаже на те проф. Пікар.

— **Редактор згинув у двобою.** „Фелькішер Беобахтер“ повідомляє, що довголітній співробітник цього часопису, Рольанд Штрунк, шеф закордонного відділу, згинув у двобою. Коли Штрунк вернувся з маневрів, заатакував його противник і зневажив його та родину. Двобій із противником випав для нього траґічно.

— **33.000 релігійних громад у совітській Росії.** На одній з останніх нарад безбожницьких сою-

...ів у Москві промовляв Ярославський про о... живлення релігійного життя в Росії. Він ствердив, що на тереві совітської Росії є 33.000 релігійних громад. Число тих громад постійно зростає, при чому приріст членів у промислових осередках поважніший ніж на тереві сільському. У звязку з тим рішено видати спеціяльний підручник для атеїстичних агітаторів у накладі 100 тисяч примірників.

— **Ріжні вістки.** Біля Анкари впав літак, що належав до школи пільотів, і розбився. Три уч... і два інструктори погибли на місці. — На летовищі біля Дамаску осіла американська летунка Джін Батен, що летить до Льондону. Після короткого відпочинку летунка вибралася в дальшу дорогу. — Оподалік Масон Сіті (Півн. Америка) автобус, що віз шкільні діти, дістався під потяг, причому згинули шофер, настоятелька і пятеро дітей, а 22 вийшло з ранами.

— **Телефункен розбудовується.** Кравва Фабрика Телефункен, що в останніх кількох роках опанувала велику частину ринку і здобула загальну опінію, що досконалість радіового приймача починається і кінчиться на Телефункені, вибудувала в Варшаві на Праві величаві фабричні доми, пристосовані до будови великої кількости новітніх супергетеродин. Оригінальним є те, що в часі будови, після устійнених плянів, зайшла конечність дальшого, багато більшого поширення будинків, як це спочатку передбачували. Це поширення в часі будови спричинили щораз дальший, з місяця на місяць більший попит за приймачі Телефункен. Деякі відділи фабрики вже працюють частинно в нових викінчених будинках, одначе зовсім викінчені будинки будуть віддані до вжитку щойно в найближчому році.

— **Найбільше справности від господині вимагається** перед свiданням. Бо в тому часі збігається цілий ряд праць і є великою полекшою, коли одну з них можна скоротити. Тому кожна господиня витає радо „Енрільо“, котре звільняє її від мелення кави і є зовсім готове до вжитку. — Всипати до води, заварити і кава готова. А при тому „Енрільо“ дешеве і незвичайно смачне.

З кіна.

Кіно „Европа“: „Гільтайська трійка“.

Ця польська комедія є свобідною перерібкою славних „Люмпаців вагабундів“, що на віденських сценах і чужих довгі роки притягали якнайширшу масу публики. Від часу, як шевський, столярський і кравецький челядник врогнали із верстату почали шукати на світі заробітку без праці, світ так змінився, що дорогами, якими вони мандрують їздять авта. У цій комедії цифра, яка завітає у сні до трьох волоцюг буде видніти як число авта подибаного ними вдень на дорозі. Ясно, що молоді гільтаї у Варшаві мусять переживати зовсім інші пригоди, ніж в оперетці віденського автора. Багато комізму добули автори нового тексту з поперекручуваних „модних“ чужих слів, якими хоче почванитися кравецький панич із міліонами. У головних ролях Конрадт, Селянський і Волінський дають три прегарні типи. Комедія — легка, весела, дотепна.

Дописи.

ЯРОСЛАВЩИНА.

Не признають наших свят. У селі Корняниця є фільварок графині Замойської на присілку Буковина. В тім фільварку працюють головно селяни гр.-кат. обряду і з цього села, і з сусіднього Мякіша Нового. Завідатель цього фільварку Скшипек від довшого часу зарядив, що вільні від праці є лише свята римо-кат. обряду; інших свят він не признає так, що українці гр.-католики у свої свята працюють у полі, або за свої гроші можуть давати заступників. Сьогоднішні злидні змушують їх навіть у свої свята працювати, але цією дорогою просять вони помочи. Чи це по християнськи і по католицьки? І що на це скажуть вищі чинники та графиня Замойська?

ЗБОРІВЩИНА.

„Щит спрежистосьці“. В селі Заруддя відбувалися 28. 8. ц. р. сходини членів „Сокола“ і читальні „Просвіти“ у власній домівці. Сходини були присвячені вправам, пробі національних танків, пробі хору й товариській гутірці. В тім самім часі поляки робили забаву в „людовім домі“ і рахували на те, що українці до них на забаву повинні прийти, а тимчасом ніхто не прийшов, лише зійшлися до своєї читальні. Щоби з таким станом „зробити порядок“, жінка команданта постерунку Шмайльова (поліції в селі тоді не було) і ще одна з комітету прийшли до читальні з криком, що забава відбувається без дозволу влади і жадали рішуче, щоби присутні негайно розійшлися. Розуміється, таких „представників влади“ випросили з домівки. Одначе донесення до старроства пішло і на днях господиню дому покарало старроство гривною 5 зол. до ч. карного оречення Н. К. 1069/37/8. Це такий „щит спрежистосьці“.

КОМАРНЯНЩИНА.

Відкриття садівничої вистави в Комарні. Дня 26 IX. ц. р. відбулося відкриття садівничої вистави в Комарні, зорганізованої Філією „С. Г.“ в Рудках. В год. 2 попол. проф. М. Лішинський, член Ради філії „С. Г.“ і голова садівничої секції при філії „С. Г.“, відкрив виставу, витаючи чисельно зібраних гостей і членів та даючи присутнім короткий реферат про значіння і потребу такої вистави, підчеркнув, що на виставі є лише показ овочів з Комарна і з найближчої околиці. На відкритті вистави явились м. ін.: рудецький староста п. Сарнецький, секретар Повіт. Ради в Рудках п. Малачинський, управа „Фредреум“ (городничого заведення) з Бенькової Вишні, відпоручники Централі Т-ва „С. Г.“ зі Львова: радн. інж. Ю. Мудрак та інж. Девосер. Відтак по слові проф. Лішинського передали привіти від Централі „С. Г.“ інж. Девосер та від кооперації дир. П. Іванів з Рудок, після чого гості та члени „С. Г.“ в числі до 200 оглянули при поясненнях Комітету коло 80 родів овочів: яблок, грушок, винограду, горіхів та овочеві перетвори. Дуже чисельно був заступлений на виставі також наш рідний промисл. Вистава, яка тривала 3 дні (26., 27. і 28. IX.) у гарно прибраних салях Українбанку, пройшла надзвичайно вдатно. Виставу оглянуло коло 1000 людей, у тім чимало польської та жидівської інтелігенції, яка з признанням висказувалася про наші великі осяги та про конечну потребу будови фабрики овочевих перетворів.

Кооперативне свято в Монастирці. Дня 10. ц. м. відбулось кооперативне свято в Монастирці яке почалося Службою Божою, закінченою панахидою за померших членів місцевої кооперативи. Гарно подуману, відповідну до хвилини проповідь виголосив о. декан С. Качмар, який теж і довершив посвячення домівки кооперативи. Відбувся величавий похід з церкви до кооперативи, в якому взяло чисельну участь крім місцевих громадян також селянство зі сусідних громад: Мости, Волоща (дрогобицький повіт), Свинуша, Сусулів та ін. Відтак у домі кооперативи відбулась академія, в програму якої ввійшли: вступне слово дир. П. Іванова з Рудок, привіти: від філії „Просвіти“ і Районової Молочарні в Комарні (передав м-р К. Ковтун), від філії „С. Г.“ — Антін Черник, від зорганізованого в кружках „С. Г.“ жіноцтва — М. Юзичівна, від освітніх і господарських установ села Мости — А. Яцків та письменні привіти з Волощі і Свинуші. Понадто в програму входили також: 3 гарно виголошені місцевими селянами декламації та продукції орхестри з Комарна. Всі точки програми були виконані бездоганно та лишили в учасників свята гарне враження. Назагал свято завдяки добрій підготові і погоді випало гарно.

Алькоголь і тютюн спиняють умовий розвиток людини.

...ів у Москві промовляв Ярославський про оживлення релігійного життя в Росії. Він ствердив, що на терені совітської Росії є 33.000 релігійних громад. Число тих громад постійно зростає, при чому приріст членів у промислових осередках поважніший ніж на терені сільському. У звязку з тим рішено видати спеціяльний підручник для атеїстичних агітаторів у накладі 100 тисяч примірників.

— **Ріжні вістки.** Біля Анкари впав літак, що належав до школи пільотів, і розбився. Три уч... і два інструктори погибли на місці. — На летовищі біля Дамаску осіла американська летунка Джін Батен, що летить до Льондону. Після короткого відпочинку летунка вибралася в дальшу дорогу. — Оподалік Масон Сіті (Півн. Америка) автобус, що віз шкільні діти, дістався під потяг, причому згинули шофер, настоятелька і пятеро дітей, а 22 вийшло з ранами.

— **Телефункен розбудовується.** Кревна Фабрика Телефункен, що в останніх кількох роках опанувала велику частину ринку і здобула загальну опінію, що досконалість радіового приймача починається і кінчиться на Телефункені, вибудувала в Варшаві на Празі величаві фабричні доми, пристосовані до будови великої кількости новітніх супергетеродин. Оригінальним є те, що в часі будови, після устійнення плянів, зайшла конечність дальшого, багато більшого поширення будинків, як це спочатку передбачували. Це поширення в часі будови спричинили щораз дальший, з місяця на місяць більший попит на приймачі Телефункен. Деякі відділи фабрики вже працюють частинно в нових викінчених будинках, одначе зовсім викінчені будинки будуть віддані до вжитку щойно в найблизчому році.

— **Найбільше справности від господині вимагається** перед свячанням. Бо в тому часі вбігається цілий ряд праць і є великою полекшою, коли одну з них можна скоротити. Тому кожна господиня витає радо „Еврільо", котре звільнює її від мелення кави і є зовсім готове до вжитку. — Всипати до води, заварити і кава готова. А при тому „Еврільо" дешеве і незвичайно смачне.

З кіна.

Кіно „Европа": „Гільтайська трійка".

Ця польська комедія є свобідною перерібкою славних „Люмпаців вагабундів", що на німецьких сценах і чужих довгі роки притягали якнайширшу масу публики. Від часу, як шевський, столярський і кравецький челядник вигнані із верстату почали шукати на світі заробітку без праці, світ так змінився, що дорогами, якими вони мандрують їздять авта. У цій комедії цифра, яка завітає у сні до трьох волоцюг буде видніти як число авта подибаного ними вдень на дорозі. Ясно, що молоді гільтаї у Варшаві мусять переживати зовсім інші пригоди, ніж в оперетці віденського автора. Багато комізму добули автори нового тексту з поперекручуваних „модних" чужих слів, якими хоче почванитися кравецький панич із міліонами. У головних ролях Конрадт, Селянський і Волінський дають три прегарні типи. Комедія — легка, весела, дотепна.

Дописи.

ЯРОСЛАВЩИНА.

Не признають наших свят. У селі Корчиця є фільварок графині Замойської на присілку Буковина. В тім фільварку працюють головно селяни гр.-кат. обряду і з цього села, і з сусіднього Мякіша Нового. Завідатель цього фільварку Скшипек від довшого часу зарядив, що вільні від праці є лише свята римо-кат. обряду; інших свят він не признає так, що українці гр.-католики у свої свята працюють у полі, або за свої гроші можуть давати заступників. Сьогоднішні злидні змушують їх навіть у свої свята працювати, але цією дорогою просять вони помочи. Чи це по християнськи і по католицьки? І що на це скажуть вищі чинники та графиня Замойська?

ЗБОРІВЩИНА.

„Щит справедливости". В селі Заруддя відбувалися 28. 8. ц. р. сходини членів „Сокола" і читальні „Просвіта" у власній домівці. Сходини були присвячені вправам, пробі національних танків, пробі хору й товариській гутірці. В тім самім часі поляки робили забаву в „людовім домі" і рахували на те, що українці до них на забаву повинні прийти, а тимчасом ніхто не прийшов, лише зійшлися до своєї читальні. Щоби з таким станом „зробити порядок", жінка команданта постерунку Шмайльова (поліції в селі тоді не було) і ще одна з комітету прийшли до читальні з криком, що забава відбувається без дозволу влади і зажадали рішуче, щоби присутні негайно розійшлися. Розуміється, таких „представників влади" випросили з домівки. Одначе донесення до староства пішло і на днях господиню дому покарало староство грживною 5 зол. до ч. карного оречення Н. К. 1069/37/8. Це такий „щит справедливости".

КОМАРНЯНЩИНА.

Відкриття садівничої вистави в Комарні. Дня 26 IX. ц. р. відбулося відкриття садівничої виставки в Комарні, зорганізованої Філією „С. Г." в Рудках. В год. 2. попол. проф. М. Ліщинський, член Ради філії „С. Г." і голова садівничої секції при філії „С. Г.", відкрив виставу, витаючи численно зібраних гостей і членів та даючи присутнім короткий реферат про значіння і потребу такої вистави, підчеркнув, що на виставі є лише показ овочів з Комарна і з найближчої околиці. На відкритті вистави явились м. ін.: рудецький староста п. Сарнецький, секретар Повіт. Ради в Рудках п. Малачинський, управа „Фредреум" (городничого заведення) з Бенькової Вишні, відпоручники Централі Т-ва „С. Г." зі Львова: радн. інж. Ю. Мудрак та інж. Девосер. Відтак по слові проф. Ліщинського передали привіти від Централі „С. Г." інж. Девосер та від кооперації дир. П. Іванів з Рудок, після чого гості та члени „С. Г." в числі до 200 оглянули при поясненнях Комітету коло 80 родів овочів: яблок, грушок, винограду, горіхів та овочеві переттвори. Дуже численно був заступлений на виставі також наш рідний промисл. Вистава, яка тривала 3 дні (26., 27. і 28. IX.) у гарно прибраних салях Українбанку, пройшла надзвичайно вдатно. Виставу оглянуло коло 1000 людей, у тім чимало польської та жидівської інтелігенції, яка з признанням висказувалася про наші великі осяги та про конечну потребу будови фабрики овочевих переттворів.

Кооперативне свято в Монастирці. Дня 10. ц. м. відбулось кооперативне свято в Монастирці яке почалося Службою Божою, закінченою панахидою за помершиx членів місцевої кооперативи. Гарно подуману, відповідну до хвилини проповідь виголосив о. декан О. Качмар, який теж і довершив посвячення домівки кооперативи. Відбувся величавий похід з церкви до кооперативи, в якому взяло численну участь крім місцевих громадян також селянство зі сусідніх громад: Мости, Волоща (дрогобицький повіт), Свищуха, Сусулів та ін. Відтак у домі кооперативи відбулась академія, в програму якої ввійшли: вступне слово дир. П. Іванова з Рудок, привіти: від філії „Просвіти" і Районової Молочарні в Комарні (передав м-р К. Ковтун), від філії „С. Г." — Антін Черняк, від зорганізованого з кружках „С. Г." жіноцтва — М. Юзичівна, від освітніх і господарських установ села Мости — А. Яцків та письменні привіти з Волощі і Свищухи. Понадто в програму входили також: 3 гарно виголошені місцевими селянами деклямації та продукції оркестри з Комарна. Всі точки програми були виконані бездоганно та лишили в учасників свята гарне враження. Назагал свято завдяки добрій підготові і погоді випало гарно.

Алькоголь і тютюн спиняють умовий розвиток людини.

Всячина.

ФОРТЕПІЯН У РАДІО.

Коли пригадаємо собі початки радія та початкові музичні радієві авдиції і порівняємо іх з нинішними, то мусимо признати, що ріжниця багато більша, як цей 15-літний протяг часу, який ділить ті часи від нинішніх. Ця ріжниця позначується в першу чергу у звуці трансмітованих інструментів: велика частина всіх зусиль і досвідів, які постійно переводять над удосконаленням радієвої передавальної апаратури, йде власне на те, щоб іще далі удосконалити передавання звуків музичних інструментів. Фортепіян, як інструмент найчастіше в радіо уживаний (він потрібний до акомпаніяментів) був довгі роки неабияким клопотом при передачі, не тільки радіо-механікам, але й піяністам. У перших часах радія, коли стіни студіо були завішені усякими завісами, виватовані грубими матерацами і т. ін., звук фортепіяну виходив зовсім змінений, заглушений, матовий — тимпаче, що піяністові не вільно було вживати педалів. Звук регулювали техніки-міксери (очевидно, здебільша без усякої музичної освіти), а сам піяніст не мав над звуком фактично ніякої контролі. Коли згадаємо й те, що сама техніка радія була тоді в пеленках, тоді не дивниця, що радіослухач чув звук фортепіяну цілковито змінений.

Сьогодні це все змінилося і звук поодиноких інструментів, між ними й фортепіяну, вже майже нічого при передачі не тратить. Всеж до „радіофонічної“ гри на фортепіяні ставлять ще до піяніста вимоги, які конче потрібні для вдалої передачі. Перше — це удар чи дотик, які повинні бути мягкі, теплі, „округлі“, ніжні. Друга умова: прозорість, прецизність і чистота гри — у радіо куди важніші, як на концертовій естраді, бо мікрофон неохибно виловлює та передає далі найменші звукові відхили і неточности. Дальшим важним чинником для доброї передачі фортепіянових творів і звуків є педалізація. Кожне перетримання правого педалу викликує у мікрофоні препоганий ефект; знову невміле та надто часте уживання лівого педалу замазує звук. Врешті останній важливий чинник це сила удару: її ніколи не вільно у радіо надуживати.

Можна з певністю сказати, що справа остаточної розвязки ще нинішніх недостач при передачі звуку всяких інструментів у радіо, це вже тільки справа часу і мабуть незабаром мікрофон передаватиме усі найделікатніші подробиці гри кожного виконавця на інструментах.

Піяніст.

Спорт.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

Грище Сокола-Батька: год. 1.30 попол. Робітничі легкоатлетичні і футбольні змагання. Участь бере спортовий гурток Сили і гуртки ремісничих бурс.

Грище Погоні: год. 11.30 Мистецтво Держ. Ліги **Погонь — Висла (Краків).**

Грище Т. З. Р.: год. 2.30 попол. товариський метч **Зоря — Святогор.**

Грище 40. п. п. Погулянка: год. 10.30 мистецтво О. Л. **Лехія — II. Сокіл.**

Также: год. 2.30 попол. **Україна — Лехія** — мистецтва юніорів.

СПОРТОВИЙ СКАНДАЛ У САМБОРІ.

Самбірський „Дністер“ програв минулої неділі змагання за вхід до А-кляси з дрогобицькими Білими у відношенні 2:3. Вислід неприємно здивував усіх, бо в Дрогобичі при несприятливих умовинах Дністер ремісував. Одначе цю програну вияснює скандал, який вибух у звязку з цим метчом. Білі вже підчас мистецтва уживали ріжних ходів і заходів, щоб сяк-так дістатись до А-кляси. Спершу їм це не вдавалось, одначе згодом при допомозі варшавського зеленого столика перепхали свою кандидатуру, спихаючи українського кандидата Ватру до Б-кляси. Та на дорозі до карієри станув Дністер. Його рішили позбутись Білі простим способом. Отже з невияснених причин суддя п. Гальгофер зі Стрия прийшов на метч **в нетверезім стані** і по нетверезому теж вів його. Він виключив із гри двох українських грачів навмання, записуючи не тих, яким велів війти з грища і заповідаючи перед метчом, що шкода Дністрових зусиль, бо самбірська дружина не може виграти і т. д. Та завершенням цілого скандалу було перекуплення воротаря Дністра Савчука, якому грач Білих заплатив 25 зол. за пропущення двох воріт. Розмову двох „спортовців“ підслухав інший грач Дністра і повідомив про все свій клюб. Притиснений до муру воротар признався, зложив відповідні зізнання і тепер ціла справа опинилася знову при зеленім столику. Якби вона не закінчилася, свідчить про дикі поняття спортових ідей ріжними людьми, для яких нема рішуче місця у спортових клюбах. При тому свідчить воно теж і про наставлення деяких спортових кол і діячів до українських дружин.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв. інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

Новини економічної літератури.

Біляноси кооператив членів Рев. Союзу У. К. у Львові за 1936. рік. — Львів 1937. Накладом РСУК, сторін 111+35, розм. 4.

Другий рік з черги видає РСУК збірно біляноси кооператив, своїх членів, згідно з вимогою кооперативного закону (арт. 59). Минулого року появились біляноси за 1935 р. у трьох випусках за воєвідствами, цього року (за 1936. р.) видано їх в одній книжці з поділом на дві частини: 1) товарові, 2) кредитові кооперативи.

„Така форма оголошування друком білянсів — читаємо в уступі, що попереджує цифри з додатковими до білянсів даними про число членів і обороти, робить доступним для широкого загалу користання даними про стан союзних кооператив — кожної зокрема, поодиноких типів і всіх разом — в тих територіальних межах, в яких вони обєднані у нас під організаційно-інструкційним і торговельним оглядом, в яких відбувається їхня діяльність, що є дуже важне для оцінки діяльности й організаційних осередків та обєднаних ними кооператив. Цього не дає нам офіціяльна статистика союзних кооператив, яку щорічно виготовляє РСУК для Кооперативної Ради, де поодинокі типи кооператив згруповані по політичних повітах. Межі політичних повітів ніколи не покриваються з межами наших окружних осередків, врештою ця статистика виготовляється лиш у кількох, писаних на машині, примірниках і від 1929 р. не появляється друком“.

Цей збірник білянсів містить цікавий матеріял для кожного, кого не страшать цифри і хто на їх підставі хоче представити собі майно і господарську працю наших кооператив.

Всячина.

ФОРТЕПІЯН У РАДІО.

Коли пригадаємо собі початки радія та початкові музичні радієві авдиції і порівняємо їх з нинішними, то мусимо признати, що ріжниця богато більша, як цей 15-літний протяг часу, який ділить ті часи від нинішних. Ця ріжниця позначується в першу чергу у звуці трансмітованих інструментів: велика частина всіх зусиль і досвідів, які постійно переводять над удосконаленням радієвої передавальної апаратури, йде власне на те, щоб іще далі удосконалити передавання звуків музичних інструментів. Фортепіян, як інструмент найчастіше в радіо уживаний (він потрібний до акомпаніяментів) був довгі роки неабияким клопотом при передачі, не тільки радіо-механікам, але й піяністам. У перших часах радія, коли стіни студіо були завішені усякими завісами, виватовані грубими матерацами і т. ін., звук фортепіяну виходив зовсім змінений, заглушений, матовий — тимпаче, що піяністові не вільно було вживати педалів. Звук реґулювали техніки-міксери (очевидно, здебільша без усякої музичної освіти), а сам піяніст не мав над звуком фактично ніякої контролі. Коли згадаємо й те, що сама техніка радія була тоді в пеленках, тоді не дивниця, що радіослухач чув звук фортепіяну цілковито змінений.

Сьогодні це все змінилося і звук поодиноких інструментів, між ними й фортепіяну, вже майже нічого при передачі не тратить. Всеж до „радіофонічної" гри на фортепіяні ставлять ще до піяніста вимоги, які конче потрібні для вдалої передачі. Перше — це удар чи дотик, які повинні бути мягкі, теплі, „округлі", ніжні. Друга умова: прозорість, прецизність і чистота гри — у радіо куди важніші, як на концертовій естраді, бо мікрофон неохибно виловлює та передає далі найменші звукові відхили і неточности. Дальшим важним чинником для доброї передачі фортепіянових творів і звуків є педалізація. Кожне перетримання правого педалу викликує у мікрофоні препоганий ефект; знову невміле та надто часте уживання лівого педалу замазує звук. Врешті останній важливий чинник це сила удару: її ніколи не вільно у радіо надуживати.

Можна з певністю сказати, що справа остаточної розвязки ще нинішних недостач при передачі звуку всяких інструментів у радіо, це вже тільки справа часу і мабуть незабаром мікрофон передаватиме усі найделікатніші подробиці гри кожного виконавця на інструментах.

Піяніст.

Спорт.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

Грище Сокола-Батька: год. 1.30 попол. Робітничі легкоатлетичні і футбольні змагання. Участь бере спортовий гурток Сили і гуртки ремісничих бурс.

Грище Погоні: год. 11.30 Мистецтво Держ. Ліги Погонь — Висла (Краків).

Грище Т. З. Р.: год. 2.30 попол. товариський метч Зоря — Святогор.

Грище 40. п. п. Погулянка: год. 10.30 мистецтво О Л. Лехія — II. Сокіл.

Тамже: год. 2.30 попол. Україна — Лехія — мистецтва юніорів.

СПОРТОВИЙ СКАНДАЛ У САМБОРІ.

Самбірський „Дністер" програв минулої неділі змагання за вхід до А-кляси з дрогобицькими Білими у відношенні 2:3. Вислід непримемно здивував усіх, бо в Дрогобичі при несприятливих умовинах Дністер ремісував. Одначе цю програну вияснив скандал, який вибух у звязку з цим метчом. Білі вже підчас мистецтва уживали ріжних ходів і заходів, щоб сяк-так дістатись до А-кляси. Спершу їм це не вдавалось, одначе згодом при допомозі варшавського зеленого столика переперли свою кандидатуру, спихаючи українського кандидата Ватру до В-кляси. Та на дорозі до карієри станув Дністер. Його рішили позбутись Білі простим способом. Отже з невияснених причин суддя п. Ґальгофер зі Стрия прийшов на метч в нетверезім стані і по нетверезому теж він його. Він виключив із гри двох українських грачів навмання, записуючи не тих, яким велів зійти з грища і заповідаючи перед метчом, що шкода Дністрових зусиль, бо самбірська дружина не може виграти і т. д. Та завершенням цілого скандалу було перекуплення воротаря Дністра Свячука, якому грач Білих заплатив 25 зол. за пропущення двох воріт. Розмову двох „спортовців" підслухав інший грач Дністра і повідомив про все свій клюб. Притиснений до муру воротар признався, зложив відповідні зізнання і тепер ціла справа опинилася знову при зеленім столику. Якби вона не закінчилася, свідчить про дикі поняття спортових ідей ріжними людьми, для яких нема рішуче місця у спортових клюбах. При тому свідчить воно теж і про наставлення деяких спортових кол і діячів до українських дружин.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв. інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

Новини економічної літератури.

Біляноси кооператив членів Рев. Союзу У. К. у Львові за 1936. рік. — Львів 1937. Накладом РСУК, сторін 111+35, розм. 4.

Другий рік з черги видає РСУК збірно біляноси кооператив, своїх членів, згідно з вимогою кооперативного закону (арт. 59). Минулого року появились біляноси за 1935 р. у трьох випусках за воєвідствами, цього року (за 1936. р.) видано їх в одній книжці з поділом на дві частини: 1) товарові, 2) кредитові кооперативи.

„Така форма оголошування друком біляносів — читаємо в уступі, що попереджує цифри і водночас з додатковими до біляносів даними про число членів і обороти, робить доступним для широкого загалу користання даними про стан союзних кооператив — кожної зокрема, поодиноких типів і всіх разом — в тих територіальних межах, в яких вони обєднані у нас під організаційно-інструкційним і торговельним оглядом, в яких відбувається їхня діяльність, що є дуже важне для оцінки діяльности й організаційних осередків та обєднаних ними кооператив. Цього не дає нам офіціяльна статистика союзних кооператив, яку щорічно виготовляє РСУК для Кооперативної Ради, де поодинокі типи кооператив згруповані по політичних повітах. Межі політичних повітів ніколи не покриваються з межами наших окружних осередків, врештою ця статистика виготовляється лиш у кількох, писаних на машині, примірниках і від 1929 р. не появляється друком".

Цей збірник біляносів містить цікавий матеріял для кожного, кого не страшать цифри і хто на їх підставі хоче представити собі майно і господарську працю наших кооператив.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ЗБІРНИК Математично-Природописно-Лікарської Секції Наукового Товариства ім. Шевченка. Том XXXI. Накладом Наукового Т-ва ім. Шевченка. Львів 1937. Стор. 126, ф. 8°. Зміст: M. K. Kurenškyj: Die Grundformen zur Integration der Gleichungen mit partiellen Ableitungen 1. u. 2. Ordnung mit mehreren abhängigen und unabhängigen Variablen (dritter Teil). — М. Зарицький: Сучинники кореляції в теорії математичної статистики. — В. Храплжвий: Основні поняття електродинаміки а унітарна теорія поля. — О. Мощібович: Елементи зорі SU Оудиі. — J. Bohacevškyj: Transformation der Laplace'schen Differentialgleichung im n. Dimensionalen auf generelle Koordinaten. — О. Отасів: Механізм переносу електричности в непровідниках. — Ю. Богачевський: Формалізм та інтуїціонізм у математиці. Р. Цегельський: Фізикальні проблеми останньої доби. — В. Левицький: Еволювента циссоїди. — Errata.

ЖУРНАЛИ.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ, орган У. Т. Т. Львів, жовтень 1937. Р. XIII. Ч. 8. Зміст: Техніка і організація. — І. Коцур: Роля книговода в підприємстві. — Азбука організаційної науки. — Інж. Е. Врецьона: Сировини і народне господарство України. — М-р М. Тимошик: Парафіна. — Технічно-господарський огляд. — Бібліографія. — З життя У. Т. Т.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ГОЛОС, орган Т-ва „Учительська Громада" в Ужгороді. Р. VIII., ч. 10. за жовтень 1937.

СЛУЖБОВИК, місячний орган СУПРУГА. Р. XV., ч. 10 за жовтень 1937.

НОТИ:

„ОЙ НЕ СВІТИ МІСЯЧЕНЬКУ"... Народня пісня на сопранове сольо в супроводі мішаного хору укл. **Яр. Смеречанського**. Друк. „Зоря" Цесельчука, Заліщики.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 24. X. год. 3.30 попол. „Завтра неділя"; год. 7.30 веч. „Завтра неділя".
Понеділок 25. X. год. 7.30 веч. „Завтра неділя". Вистава закуплена.
Вівторок, 26. X. год. 7.30 веч. „Завтра неділя". Вистава закуплена.
Середа 27. X. год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Театр Ріжнородностей:

Неділя 24. X. год. 3.30 попол. „Жабонька"; год. 7.30 веч. „Жабонька".
Понеділок 25. X. год. 7.30 веч. „Жабонька".
Вівторок, 26. X. год. 7.30 веч. „Жабонька".
Середа, 27. X. год. 7.30 веч. „Жабонька"

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ПУТЯТИНЦІ:
24. X. Довбуш.

БЕРЕЖАНИ:
25. X. Шаріка.
26. X. Ніч під Івана Купала.
27. X. Пуд куратолею.
28. X. Орлеця.
29. X. Княжна чардаша.
30. X. Шалапут.
31. X. Довбуш.
З Бережан іде театр до Золочева.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СУДОВА ВИШНЯ:
24. X. Ніч під Івана Купала.

ГУСАКІВ:
25. X. Хмара.
26. X. Маруся Богуславка.
27. X. Гейша.
28. X. Воскресення.

КІНА.

АПОЛЬО: „Країна кохання".
АТЛЯНТИК: „Гра життя".
ВАНДА: „Останній поганин", „Клопотн спортовця".
ҐРАЖИНА: „Мельодія закоханих сердець" і „Страдіварій".
ЕВРОПА: „Гільтайська трійка".
КАСИНО: „Ескапада" з Марл. Дітріх.
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Провинна вагибелі"
МЕТРО: „Іванна Лізі" і додатки.
МІРАЖ: „Рай" комедія з Патом і Паташоном та Тібором Гальмаєм.
МУЗА: „Камелієва дама".
ПАКС: „Додик на фронті".
ПАЛЯС: „Зоря Рів'єри" з Ерною Зак.
РАЯ: „Княжа".
РІЯЛЬТО: „Збунтована".
СВІТ: „Легія пропащих" і „Бродвей Білл".
СТИЛЕВЕ: „Данило Бун" і ревія.
ТОН: „Втеча Тарзана".
УТІХА: „Забуті лиця" і ревія.
ХИМЕРА: „...вого закоханих" —

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Теплиці, Шмекс, Піщани — славні живці Чехословаччини".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 24. жовтня 1937.

БЕРЛІН 19.10 Квінтет, 20.00, 21.00 „Викрадення із Сераю" оп. Моцарта; БІЛГОРОД 19.00 Хор; БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 16.50 Сальон. музика, 18.00 Циг. музика, 19.40, 20.00, 21.00 „Балетниця" оп. Сірмая; ВІДЕНЬ 12.55 Концерт бажань, 15.25 „Із арг. пампасів" гутірка, з гр. пл., 17.55, 18.00 Концерт хору донських козаків, 18.40 Форт., 19.35 Дрібні твори на віол. і форт., 20.05, 21.00 Від Штравса до Легара; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.36 Неаполь співає — нар. іт. пісні, 17.00 Концерт бажань; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.45 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Ресурреціоне" оп. Альфана на осн. Толстого; МІНХЕН 20.00, 21.00 „Ріголето" оп. Вердія; ПРАГА 17.00 Головний концерт із Індії, 19.10 „Далібор" оп. Сметани, 20.05 21.00 Моцартівський концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00 Театр Уяви, комедія; РИМ 17.45 Розр. музика, 21.30 Розр. концерт.

Понеділок, 25. жовтня 1937.

БЕРЛІН 14.15 Розр. концерт, 17.00 Фінська музика, 20.45, 21.00 Військ. орх., БУДАПЕШТ 17.00 Циг. музика, 18.20 Спів, 22.10 Скрипка, ВІДЕНЬ 15.15 Сучасна поезія, 17.30 Спів, 19.30 Симф. концерт, 20.25 Розр. концерт, пісеньки, куплети, акордеон, пузон, клярнет, 21.00 Рецітал на гітарі, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 22.30 Легка і танкова музика, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 19.00 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Люна Парк" оп. Льомбарда і Ранцата, ПРАГА 20.50, 21.00 „Осіння Симфонія" Новака, РАДІО ПАРІ 21.15 Еспанські пісеньки, 21.30, 22.00, 23.00 „Буш в Буш" оп. Івена, СТОКГОЛЬМ 20.40, 21.00 „Цар Едип" ораторія Стравінського, ШТРАСБУРҐ 21.30, 22.00, 23.00 „Пори року" орат. Гайдна.

Вівторок, 26. жовтня 1937.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.10 Мельодії з Півдня, БУДАПЕШТ 12.05 Циг. музика, 20.10 Концерт фільг. орх., ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 15.00 Для дітей, 17.35 Спів, Брайтер-Андрассі альт, 19.40 Вес. муз. авд., 21.05, 22.00 „Цирк" веселі радіообразки, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Соната ц-моль Шуберта, 8.25 Китиця нар. пісеньок, хор, орх., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; ЛЯЙПЦІҐ 19.35, 20.00, 21.00 „Макбет" оп. Вердія; МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.40 Розр. музика, 21.00 Комедія; ПРАГА 18.10 Концерт солістів, 22.15 Джез; РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Кармен" оп. Бізета; РИМ 18.30, 19.35 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Ресурреціоне" оп. Альфана; ШТРАСБУРҐ 22.30, 23.00 „Райський город" муз. казка Сільвера.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 24. жовтня 1937.

8.00 Ран. авд., 8.15 Для села: Хліб. газетка, Про ґрунтові кооперативи, 8.40 Концерт хору, 9.00 Радієвий день Перемишля: Після богослуження орх. концерт; у перерві Старий і новий Перемишль, 11.30 Репортаж із життя, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Симф. поранок: орх., А. Сарі сопр., 13.10 Фрагм. із книжки Ст. Василевського про Шлеськ Опольський, 13.30 Розр. концерт: Ст. Русоцький тенор, форт., 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Наші консерви з овочів і городовини, Музика з пл., Сільські господарства змінюються, 15.45 Для молоді: Музей Перемишини, Пісеньки, 16.05 „Аничка та життя", 16.20 Підвечірок при мікрофоні, орх., сол.; у перерві в год. 17.00 Світовий концерт із Голяндської Індії, в год. 18.05 Хвилинка бюра студій, 19.00 Театр Уяви: „Бабусина скринька" на осн. Бол. Пруса, 19.35 Транс. з Перемишля: Гутірка, орх., спів, 20.35, 21.00 Спорт, 20.50 Веч. денник, 21.15 Веселий вечір, орх., Щепко і Тонько, 20.00 Оповідання про Моцарта, 22.50 Ост. вісти, 23.00 Танкова музика з плит.

Понеділок, 25. жовтня 1937.

16.15—8.00 Раніша авд., 11.15 Для шкіл: Як повстає літак, Твори Е. Млинарського, гр. пл., 11.40 У краєвській робітні, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авд.; 12.20 Полудн. денник, 13.45 При чорній каві, пл., 14.15 Концерт дутої орх., 14.55 Біржа, 15.00 Трохи пісні, трохи слова: „Як повстала фіга" опов., Пісеньки, Вибрані гр. пл., 15.20 Біжучі вістки з міста і провінції, 15.30 Госпол. вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Розр. концерт, 16.50 Гутірка, 17.00 Переможець вісни, 17.15 Форт. рецітал Теофани Данеф, 17.50, 18.00 Спорт, 18.10 Як пойти теляга, 18.20 Скеч: Навіщо ходити, навіщо шукати, 18.35 Літер. хвилинки, Нові поезії, 18.50 Спорт, 18.55 Програма на завтра, 19.30 Фільм. зірки, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Розр. концерт, орх., сопран, ревелерси, форт., у перерві в год. 20.45 Веч. денник, Акт. гутірка, 21.35 Літер. новини, 21.55 Архитвори симф. музики у вик. орх., гутірка, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танкова музика з пл.

Вівторок, 26. жовтня 1937.

5.15—8.00 Раніша авд., 11.15 Для шкіл: „Про Якінця-Мурау" для молодших дітей, 11.40 Ол. Люїджіні: Балетова музика, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авд. 13.45 Легка музика з пл., 14.15 Верді: І. дія з оп. „Травіята" гр. пл.; у перерві в год. 14.43 Комунікат ККО, 14.55 Біржа, 15.00 Ольбрахтові лицарі, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 При ватрані: коли на дворі заверюха, для старших дітей, 16.05 Фін.-госп. актуалії, 16.15 Концерт орх. мандоліністів, 16.50, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 17.00 З Тарвізіо до Риму, 17.15 Форт. твори та пісні, 17.50 Гіпопотам, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Національна справа у Совітах, гутірка в українській мові виг. Евг. Базаревич, 18.20 Оп. арії у вик. С. Ґрефель, сопран, форт., 88.40 Із подорожі по Швеції, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Безсмертні книжки: „Геродот", 19.30 Конкурсова авд.: перед мікрофоном артистки: Цвіклінська, Айхлерівна Любенська, 20.00 Розр. концерт, орх., 20.45 Веч. денник, 21.00 Симф. концерт, 22.00 Танк. музика, орх., рефрени, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ЗБІРНИК Математично-Природописно-Лікарської Секції Наукового Товариства ім. Шевченка. Том XXXI. Накладом Наукового Т-ва ім. Шевченка. Львів 1937. Стор. 126, ф. 8°. Зміст: M. K. Kurenškyj: Die Grundformen zur Integration der Gleichungen mit partiellen Ableitungen 1. u. 2. Ordnung mit mehreren abhängigen und unabhängigen Variablen (dritter Teil). — М. Зарицький: Сучинники кореляції в теорії математичної статистики. — З. Храплкавий: Основні поняття електродинаміки а унітарна теорія поля. — О. Мощібович: Елементи зорі SU Оудні. — J. Bohacevškyj: Transformation der Laplace'schen Differentialgleichung im n. Dimensionalen auf generelle Koordinaten. — О. Стасів: Механізм переносу електричности в непровідниках. — Ю. Богачевський: Формалізм та інтуїціонізм у математиці. Р. Цегельський: Фінальні проблеми останньої доби. — В. Левицький: Еволюента циклоїди. — Errata.

ЖУРНАЛИ.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ, орган У. Т. Т. Львів, жовтень 1937. Р. XIII. Ч. 8. Зміст: Техніка і організація. — І. Копур: Роля книговода в підприємстві. — Азбука організаційної науки. — Інж. Е. Врецьона: Сировини і народне господарство України. — М-р М. Тимошак: Парафіна. — Технічно-господарський огляд. — Бібліографія. — З життя У. Т. Т.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ГОЛОС, орган Т-ва „Учительська Громада" в Ужгороді. Р. VIII., ч. 10. за жовтень 1937.

СЛУЖБОВИК, місячний орган СУПРУГА. Р. XV., ч. 10 за жовтень 1937.

НОТИ:

„ОЙ НЕ СВІТИ МІСЯЧЕНЬКУ"... Народня пісня на сопранове сольо в супроводі мішаного хору укл. **Яр. Смеречанського.** Друк. „Зоря" Цесельчука, Заліщики.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 24. X. год. 3.30 попол. „Завтра неділя"; год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Понеділок 25. X. год. 7.30 веч. „Завтра неділя". Вистава закуплена.

Вівторок, 26. X. год. 7.30 веч. „Завтра неділя". Вистава закуплена.

Середа 27. X. год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Театр Рімнородностей:

Неділя 24. X. год. 3.30 попол. „Жабонька"; год. 7.30 веч. „Жабонька".

Понеділок 25. X. год. 7.30 веч. „Жабонька".

Вівторок, 26. X. год. 7.30 веч. „Жабонька".

Середа, 27. X. год. 7.30 веч. „Жабонька"

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ШУТЯТИНЦІ:
24. X. Довбуш.

БЕРЕЖАНИ:
25. X. Шаріка.
26. X. Ніч під Івана Купала.
27. X. Пуд куратолею.
28. X. Орлеая.
29. X. Княжна чардаша.
30. X. Шалапут.
31. X. Довбуш.
З Бережан іде театр до Золочева.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СУДОВА ВИШНЯ:
24. X. Ніч під Івана Купала.

ГУСАКІВ:
25. X. Хмара.
26. X. Маруся Богуславка.
27. X. Гейша.
28. X. Воскресения.

КІНА.

АПОЛЬО: „Країна кохання".
АТЛЯНТИК: „Гра життя".
ВАНДА: „Останній поганин", „Клопоти спортовця".
ҐРАЖИНА: „Мельодія закоханих серць" і „Страдіваріюс".
ЕВРОПА: „Гільтайська трійка".
КАСІНО: „Ескапада" з Марл. Дітріх.
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Дорожня загибелі".
МЕТРО: „Панна Лілі" і додатки.
МІРАЖ: „Рай" комедія з Патом і Паташоном та Ґабором Гальмаєм.
МУЗА: „Камелієва дама".
ПАКО: „Лодик на фронті".
ПАЛЯС: „Зоря Рів'єри" з Ерною Зак.
РАЙ: „Княжна".
РІЯЛЬТО: „Збунтована".
СВІТ: „Легія пропащих" і „Бродвей Біль".
СТИЛЕВЕ: „Данило Бун" і ревія.
ТОН: „Втеча Тарзана".
УТІХА: „Забуті лиця" і ревія.
ХИМЕРА: „...ного заблуджених" —

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Теплиці, Шмекс, Піщани — славні живці Чехословаччини".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 24. жовтня 1937.

БЕРЛІН 19.10 Квінтет, 20.00, 21.00 „Викрадення із Сераю" оп. Моцарта; БІЛГОРОД 19.00 Хор; БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 16.50 Сальон. музика, 18.00 Циг. музика, 19.40, 20.00, 21.00 „Балетниця" оп. Сірмая; ВІДЕНЬ 12.55 Концерт бажань, 15.25 „Із арг. пампасів" гутірка, з гр. пл., 17.55, 18.00 Концерт хору донських козаків; 18.40 Форт., 19.35 Дрібні твори на віол. і форт., 20.05, 21.00 Від Штравса до Легара; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.36 Неаполь співає — нар. іт. пісні, 17.00 Концерт бажань; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.45 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Ресурреціоне" оп. Альфана на осн. Толстого; МІНХЕН 20.00, 21.00 „Ріґолето" оп. Вердія; ПРАГА 17.00 Гамелевий концерт із Індії, 19.10 „Далібор" оп. Сметани, 20.05 21.00 Моцартівський концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00 Театр Уяви, комедія; РИМ 17.45 Розр. музика, 21.30 Розр. концерт.

Понеділок, 25. жовтня 1937.

БЕРЛІН 14.15 Розр. концерт, 17.00 Фінська музика, 20.45, 21.00 Військ. орх., БУДАПЕШТ 17.00 Циг. музика, 18.20 Спів, 22.10 Скрипка, ВІДЕНЬ 15.15 Сучасна поезія, 17.30 Спів, 19.30 Симф. концерт, 20.25 Розр. концерт, пісеньки, куплети, акордеон, пузон, клярнет, 21.00 Ресіталь на гітарі, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 22.30 Легка і танкова музика, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 19.00 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Люна Парк" оп. Льомбарда і Ранцета, ПРАГА 20.50, 21.00 „Осіння Симфонія" Новака, РАДІО ПАРІ 21.15 Еспанські пісеньки, 21.30, 22.00, 23.00 „Буш в Буш" оп. Івена, СТОКГОЛЬМ 20.40, 21.00 „Цар Едип" ораторія Стравінського, ШТРАСБУРҐ 21.30, 22.00, 23.00 „Пори року" орат. Гайдна.

Вівторок, 26. жовтня 1937.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.10 Мельодії з Падуї, БУДАПЕШТ 12.05 Циг. музика, 20.10 Концерт фільг. орх., ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 15.00 Для дітей, 17.35 Спів, Брайтер-Андрассі альт, 19.40 Вес. муз. авд., 21.05, 22.00 „Цирк" веселі радіообразки, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Соната ц-моль Шуберта, 8.25 Китиця нар. пісеньок, хор, орх., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; ЛЯЙПЦІҐ 19.35, 20.00, 21.00 „Макбет" оп. Вердія; МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.40 Розр. музика, 21.00 Клавдія; ПРАГА 18.10 Концерт солістів, 22.15 Джез; РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Кармен" оп. Бізета; РИМ 18.30, 19.35 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Ресурреціоне" оп. Альфана; ШТРАСБУРҐ 22.30, 23.00 „Райський город" муз. казка Сільвера.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 24. жовтня 1937.

8.00 Ран. авд., 8.15 Для села: Хліб. газетка, Про ґрунтові кооперативи, 8.40 Концерт хору, 9.00 Радієвий день Перемишля: Після богослуження орх. концерт; у перерві Старий і новий Перемишль, 11.30 Репортаж із життя, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Симф. поранок: орх., А. Сарі сопр., 13.10 Фрагм. із книжки Ст. Василевського про Шлеськ Опольський, 13.30 Розр. концерт: Ст. Русоцький тенор, форт., 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Наші консерви з овочів і городовини, Музика з пл., Сільські господарства змінюються, 15.45 Для молоді: Музей Перемишля, Пісеньки, 16.05 „Аничка та життя", 16.20 Підвечірок при мікрофоні, орх., сол.; у перерві в год. 17.00 Світовий концерт із Голяндської Індії, в год. 18.05 Хвилина бюра студій, 19.00 Театр Уяви: „Бабусина скринька" на осн. Бол. Пруса, 19.35 Транс. з Перемишля: Гутірка, орх., спів, 20.35, 21.00 Спорт, 20.50 Веч. денник, 21.15 Веселий вечір, орх., Щепко і Тонько, 20.00 Оповідання про Моцарта, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танкова музика з плит.

Понеділок, 25. жовтня 1937.

16.15—8.00 Ранішня авд., 11.15 Для шкіл: Як повстає літак, Твори Е. Млинарського, гр. пл., 11.40 У кравецькій робітні, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авд.; 12.20 Полудн. денник, 13.45 При чорній каві, пл., 14.15 Концерт дутої орх., 14.55 Біржа, 15.00 Трохи пісні, трохи слова: „Як повстала фіга" опов., Пісеньки, Вибрані гр. пл., 15.20 Біжучі вістки з міста і провінції, 15.30 Господ. вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Розр. концерт, 16.50 Гутірка, 17.00 Переможець вісли, 17.15 Форт. ресітель Теофани Дашеф, 17.50, 18.00 Спорт, 18.10 Як поїти телята, 18.20 Скеч: Навіщо ходити, навіщо шукати, 18.35 Літер. хвилини: Нові поезії, 18.50 Спорт, 18.55 Програма на завтра, 19.30 Фільм. вірки, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Розр. концерт: орх., сопран, ревелерси, форт., у перерві в год. 20.45 Веч. денник, Акт. гутірка, 21.35 Літер. новини, 21.55 Архитвори симф. музики у вик. орх., гутірка, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танкова музика з пл.

Вівторок, 26. жовтня 1937.

5.15—8.00 Ранішня авд., 11.15 Для шкіл: „Про Яківця-Мураву" для молодших дітей, 11.40 Ол. Люіджіні: Балетова музика, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авд., 13.45 Легка музика з пл., 14.15 Верді: I. дія з оп. „Травіята" гр. пл.; у перерві в год. 14.48 Комунікат ККО, 14.55 Біржа, 15.00 Ольбрахтові лицарі, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 При ватрані: коли на дворі завірюха, для старших дітей, 16.05 Фін.-госп. актуалії, 16.15 Концерт орх. мандоліністів, 16.50, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 17.00 З Тарнівіо до Риму, 17.15 Форт. твори та пісні, 17.50 Гіпопотам, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Національна справа у Совітах, гутірка в українській мові виг. Евг. Базарович, 18.20 Оп. арії у вик. С. Ґріфель, сопран, форт., 88.40 Із подорожі по Швеції, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Безсмертні книжки: „Геродот", 19.30 Конкурсова авд.: перед мікрофоном артистки: Цвіклінська, Айхлерівна Любенська, 20.00 Розр. концерт, орх., 20.45 Веч. денник, 21.00 Симф. концерт, 22.00 Танк. музика, орх., рефрени, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань.

Шкіряні каганці

і реміні для псів в найліпшім гатунку, кожна величина по зол. 1.40, линви по 80 сот., гарапи по 1.50 — продає Роб тня Римарсько-Галянтерійна Н. БАРЕР, Львів, Сикстуська 2, побіч фірми „Саламандра“. 519

БІРЖА.

Львів, 23. жовтня 1937.

Гроші.

Купно-продажа: Бельґи бельг. 89·48, 89·95, Доляри американські 5.29·00, 5.26·50, Доляри канад. 5.29·00—5.26·50. Фльорени гол. 293·32—291·60, Франки фр. 18·14—17·64, Франки швайцарські 122·20—121·40, Фунти анґл. 26·26—26·10, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·50—16·50, Кор. дан. 117·29—116·45 Кор. норв. 131·98—131·00, Корони шв. 135·43—134·45, Ліри італ. 12·00—11·20, Марки фінлянд. 11·62—11·20, Марки нім. 121·00 — 115·00, Шилінґи австр. 98·00—97·00, Гель ..в 26·20—25·90, Марки нім. срібні 128·00 — 122·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 55·13, 55·38, 55·38 4 пол. інв. 1 ем. непот., 2 ем. 68·00, серія 83·50, 5 залізн. 60·00, 4 прем. дол. 38·90, консол. 58·70, 58·25, 58·70, дві ост. др.

Папери.

Банк Польський 106·50 Цукор 34·00 Вугіль 23·25, 23·00, Льльпоп 51·25, Модрзеїв 10·00, Островець 25·00, Габербуш 41·50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, 23. жовтня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок без оп. 2·95 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 3·00 зол.
1 кг масла експ. вкл. з опак. 3·00 зол.
молоко . 15—16 сот.
яйця (копа) . . . . 4·45 зол.

Тенденція на масло зниж кова, на молоко та яйця вдержана.

ОПОВІСТКИ.

Звичайні Загальні Збори Кружка Рідної Школи ім. Т. Шевченка відбудуться 31. жовтня 1937 год. 17 в домівці школи при вул. Сулимського 23 зі звичайним порядком нарад. — Старшина Кружка.

МЕШКАННЯ

ТРИКІМНАТНЕ повнокомфортове соняшне гарне коритареве мешкання до винайму. Длугоша 37. 1921 2—2

ДВІ КІМНАТИ, передпокій, кухня, сонішні, повний комфорт, два входи, бальков, поверх. **Остроленцька 17**, ріг Потоцького. 1911 1—8

КІМНАТА умебльована, ясна, з окремим входом (евент. дві) з обслугою, світлом і опалом зараз до винайму. Зголошуватися: вул. Гіпсова (кінець Листопада) ч. 44. 1928 1—2

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АДВОКАТСЬКИЙ АПЛІКАНТ з правом субституції, пише на машині, метикий просвітянський організатор, шукає практики за скромною платнею або й за утримання. Зголошення під „Просвітянин“. 1913 2—2

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

НЕМА лекших зарібків, ані опроцентування! Нашими артикулами кожний всюди заробить! Wytwórnia „Nowości Praktyczne“, Warszawa, Oddział 7, Złota 37. 1—1

КУПНО-ПРОДАЖА

ПРОДАМ окказійно фортепіяна першорядні і піяніно 7⅓ доброї марки на догідних умовинах. Робітня фортепіянів, Райтовський, Львів, Фридрихів 10. 1839 4-30

МУРОВАНИЙ дім у Львові коло головного двірця оказійно на продаж. Зголошення до „Діла“ під „7000 зол.“ 3-5

ДЕРЕВЦЯ І КОРЧІ ОВОЧЕВІ, деревця до прикрас, шеплені бозироже та ін. з Фредровських шкілок. Продажа вже розпочата при вул. Коперника 20 в подвірю Малопольського Рільничого Товариства. Тел. 200-88. 1904 3—4

РІЖНІ

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕҐА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма П. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ТЕПЛЕ ВЗУТТЯ: пантофлі, папучі, берлячі на черевики, чоботи фільцові поручає і виконує єдина виробня „Ібіс“ Львів, вулиця Галицька 5. І. пов. 1896 2-20

НАЙМОДНІША вдібнича галянтерія як ґудзики, клямри, цвіти на біжучий сезон і карнавал дістанете дешево у фірмі І. Гах, Львів, Галицька 13. 1895 2—5

УВАГА! Найдешевше купите всяку біжутерію: як шлюбні обручки, папіросниці, годинники, столове накриття і пр. в новововідкритій фірмі: Ф. Домбровський, Львів, вул. Рутовського 4. 1886 3—15

ХРИСТІЯНСЬКА ВИРІБНЯ КОРСЕТІВ „Крайопшемиса“, Львів, Боїмів 1, виконує: корсети, нагрудники, гигієнічні опаски, солідно, дешево. Приймає направи і чищення. 1848 5—6

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**. Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 97-10

ІЛЬКІВ МИХАЙЛО, управнений будівельний майстер виконує всякі будови домів, перерібки, відновлення фасад. Коштopиси безплатно. Львів, ул. Скарбківська 1. Тел. 118-61. 1864 2—3

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ЗМІНА МЕШКАННЯ

ОКУЛІСТ

Радник Др. ТЕОДОР БАЛЛАБАН

ординує тепер **Валова 11.**

Д-р Ігнатій Левенгек

в недугах міхура і сечового органу та венеричних і шкірних

ЛЬВІВ, ТРИБУНАЛЬСЬКА 4. Тел. 248-11 6—10

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Тільки оголошуючись у „ДІЛІ“ можете успішно продати, купити або занаяти реальність.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.

БІРЖА.

Львів, 23. жовтня 1937.

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·18, 89·95, Доляри американські 5.29·00, 5.26·50, Доляри канад. 5.29·00—5.26·50, Фаьорени гол. 293·32—291·60, Франки фр. 18·14—17·64, Франки швайцарські 122·20—121·40, Фунти анґл. 26·26—26·10, Гульдени данц. 100·25—99·80, Корони ч. 17·50—16·50, Кор. дан. 117·29—116·45 Кор. норв. 131·98—131·00, Корони шв. 135·43—134·45, Ліри італ. 12·00—11·20, Марки фінлянд. 11·62—11·20, Марки нім. 121·00 — 115·00, Шилінги австр. 98·00—97·00, Гельдени 26·20—25·90, Марки нім. срібні 128·00 — 122·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 55·13, 55·38, 55·38 4 пох. інв. 1 ем. ісенот. 2 ем. 68·00, серія 83·50, 5 валюв. 60·00, 4 прем. дол. 38·90, консол. 58·70, 58·25, 58·70, дві ост. др.

Папери.

Банк Польський 106·50. Цукор 34·00 Вугіль 23·25, 23·00, Ліліпоп 21·25, Модржеїв 10·00, Островець 25·00, Габербуш 41·50,

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 23. жовтня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·95 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. в опак.	3·00 зол.
1 кг масла експ. вкл. в опак.	3·00 зол.
молоко	15—16 сот.
яйця (копа)	4·45 зол.

Тенденція на масло вижкова, на молоко та яйця вдержана.

ОПОВІСТКИ.

Звичайні Загальні Збори Кружка Рідної Школи ім. Т. Шевченка відбудуться 31. жовтня 1937 год. 17 в домівці школи при вул. Супінського 28 зі звичайним порядком нарад. — Старшина Кружка.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винайм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.